

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Liber XLVI. Præceptum Quintum de Decimis ac Primitis soluendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

LIBER XLVI. PRÆCEPTVM QVINTVM. De Decimis, ac Primitiis soluendis.

PRÆCEPTVM quintum Ecclesie Decimas, Primitias, aliasque oblationes Sacris Ministris exhibendas indicit. Exponam Decimarum definitionem & diuisionem: quoniam iure pendantur: quamnam persona ad Decimas obligetur: queisnam pendenda sint, quando, & ubi? Attexam varios modos ius Decimarum acquirendi, de Primitiisque & aliis oblationibus nonnulla indicabo.

SECTIO PRIMA.

De Præcepto pendendi Decimas, ac Primitias Receptiores sine pugna Sententiæ.

CAPVT I.

De Decimarum Definitione, ac Diuisione.

locatione penduntur Personales, quæ ex lucro personalis industriæ, puta negotiatione, artificio, venatione, militia, artium perfectione solvantur. Mixtæ sunt partim prædiales, quæ ex fructibus pecorum, aut auium in propriis prædiis, concurrente personali industria videlicet ex caseo, lacte, &c. penduntur. Hostiens. de decim. n. 3. Navar. sum. c. 21. n. 29. Petr. Gregor. l. 1. Syntag. c. 22. Abul. ad cap. 23. Mar. Canis. tr. de decim. c. 1.

Altera est diuisio decimarum in Maiores, ac Minores. Maiores decimæ dicuntur, quæ ex vino, frumento, & aliis similibus præstantur. Minores verò, quæ hortis, & aliis huiusmodi minoribus offerantur. Laym. l. 4. tit. 6. c. 1. n. 4. & alij.

Tertio diuiduntur in Profanas, & Ecclesiasticas. Profanæ decimæ genus quoddam tributum sunt, quod olim temporales domini prædiis subditorum solebant imponere, quæ quidem mere laicales possunt appellari. Ecclesiasticæ vero duplicis generis sunt. Aliæ, quæ primariam suam institutionem retinentes, Ecclesiæ Ministris ob spirituales eorum functiones stipendij loco à fidelibus præstantur, ideoque proprie spirituales, & Ecclesiasticæ dicuntur. Aliæ autem sunt, quæ ex Ecclesiæ concessione ob iustam causam laicis personis obaenerunt ideoque laicales etiam decimæ solent dictari. Petr. Gregor. l. 2. Syntag. c. 20.

Profecto si dubitetur, utrū decimæ profanæ sint, an Ecclesiasticæ, secundum primam originem ac ius radicale Ecclesiasticas esse inter profanas sint Christianos est præsumendum, quippe quibus cō. an Ecclesiæ lex, & consuetudo semper fuit, vt ex sacris &c. prædiis.

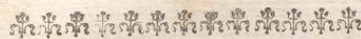
¹ **D**ecima dicitur, quia pars decima est fructuum, aut bonorum, quibus penditur. leg. 2. ff. de pollicit. Sed plerumque plurali numero Decimas nuncupamus eo quod agorum, vel arborum fructibus in plurimas partes diuisis, plures partiales Decimæ in solutionem veniant, iuxta illud Leuit. c. ult. Omnes decima terra sue de frugibus, sue de pomis arborum, Domini sunt. Layman. lib. 4. tr. 6. cap. 10. numer. 1.

² Earum hæc est definitio, Decima pars bonorum mobilium iuste questorum Ecclesie Ministris soluenda. Sumitur ex cap. Ex transmissione, de Decimis, Fidelis homo de omnibus, quæ licite potest acquirere decimas erogare tenetur. Eaque particulatim in cap. Non est, eodem titul. recensentur. De vino, granis, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiatione, de ipsa etiam militia, venatione, & de omnibus bonis decimæ sunt Ministris Ecclesie tribuende, vt qui de his eas soluere neglexerint Ecclesiastica districtione debeant percelli.

³ Decimæ diuiduntur primo in Prædiales, Personales, & Mixtas. Prædiales sunt, quæ ex fundis seu bonis immobilibus, puta agris vineis, Syluis, hortis, piscinis molendinis, ædiū &c. Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

præditi suis Ecclesiæ decimas penderent. At si dubitetur, num ius decimarum ad Ecclesiasticos, an vero ad laicos pertineat, siue utrum decimæ spirituales manerint, an vero à spirituali titulo abstractæ, & laici in perpetuum collatæ fuerint, pro Ecclesiâ præsumendum. Quia quod mutatio, siue alienatio talis acciderit, est factum & odiosum Ecclesiæ, quod non præsumi sed ostendi debet. Laym. l. 4. tit. 6. c. 1. n. 5.

CAPVT II.

Quonam iure Decima Ministris Ecclesiæ solvantur?

7 Decimæ materialiter, & secundum substantiam spectatæ quatenus sunt necessarium Ministerium Ecclesiæ stipendium, de iure naturalis ac diuino descendunt. Quia naturalis & di. lex naturalis iustitiæ dicitur, & Deus iubet, ut laborantibus, & spiritualia Ecclesiæ ministrantibus necessaria vitæ sustentatio, considerata personarum qualitate, præbeantur. Mat. 10. Digimus enim ait Dominus operari in cibo suo. D. Tho. 2. 2. q. 18. Nauar. de redditib. Eccles. q. 1. n. 58. Gutier. l. 2. q. 4. Canon. c. 11. n. 9. & omnes.

Decimæ secundum determinationem, seu aliquotam ex iure positio eoque diuino le. **8** Formaliter vero sunt de iure Ecclesiastico non de iure naturali aut diuino. Mosaiæ tempore Sacerdotibus, ac Levitis debebantur: sed ea abolita, in nouo Testamento non solum Ecclesiastica lex, verum antiquissima pariter & æquissima ad decimarum obligat præstationem. Porro in noua lege huiusmodi decimarum præstatio non est iuris diuini nec naturalis, sed solus Ecclesiastici. Non naturalis iuris, quia lex & ratio naturalis, supposita etiam fide diuina, plus non exigit, quam ut spiritualia officia ministrantibus sufficiens ac congrua sustentatio præbeatur. Quare ante Moysen legem nulla exabat lex decimarum & credibile est. Abrahamum Gen. 14. non ex obligatione, sed spontanea deuotione erga Deum, & erga Sacerdotalem dignitatem reuerentia Melchisedech decimas obtulisse. Quod vero ex vi legis Mosaiæ dudum abolitæ Christiani non obligentur ad decimas soluendas, est certum: si cut & illud, quod obligatio soluendi decimas, nec ex diuino legis Euangelicæ præcepto proficiatur, siquidem Christus Dominus supra leges naturæ alias non præscripsit, nisi quæ sunt fidei; & circa substantiales ritus Sacramentorum, & Sacrificij, reliqua vero Ecclesiæ disponenda reliquit. Restat igitur, ut Ecclesiastica solum lege decimæ debeantur, eaque antiquissima, & Apostolica ad hæc usque tempora cum Christiani populi approbatione deriuata. D. Tho. Alenf. Antonin. & alij quos citat, ac sequitur Laym. l. 4. tit. 6. c. 2. n. 2. Henric. quodl. 4. qu. 28. Abul. ad cap. 23. Mat. Adrian. quodl. 5. a. 1. Sotus l. 9. de iust. q. 1. art. 1. concl. 3. Lessi. l. 2. c. 29. dub. 1. Valent. tom. 3. d. 6. q. 1. pun. 1. & ex Canonistis plures, apud Layman. ubi supra.

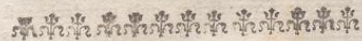
9 Postquam Ecclesiastica lex de decimis iusta

ratione lata, & populi approbatione confirmata est, contra iustitiam peccat, & quodammodo contra Deum sacrilegus est, qui eas obus præstare defraudat. Quia decimæ tanquam iustum stipendium sunt.

pendium Ecclesiastico præcepto Cereris deputatæ sunt ratione spiritualium officiorum, quæ pro fidelium salute Deo exhibent. Quare decimarum solutio non tantum iustitiæ est actus, sed etiam ad Deum cultum pertinet; quia Deo in Ministris suis sunt consecratæ; unde consequenter earum defraudatio non tantum iniuriam aduersus homines continet, sed quodammodo etiam aduersus Deum. Innocent. cap. tua de de. im. Trident. sess. 25. c. 11. D. August. ser. 219. Ioan. Molan. orat. quæ est de decimis deferendis?

Aduersus quemlibet etiam alium decimarum possessorum utilis earum vindictio Ecclesiæ, seu Parocho quasi domino competit. cap. Pastoralis de decimis. ibi: Fructus alienari non possunt, nisi cum onere decimarum, haud dubie reali siue ipsi fructibus inherente, sicut apertius dicitur in cap. Cum non sit eodem rit. & notauit Glof. ad cap. In a. quibus, de decim. Abbas hic, n. 6. Abul. ad c. 29. Mat. q. 158. Syluest. v. Decima, q. 7. dicto 4. §. 1. Suar. l. 1. c. 36. n. 12. post D. Thomam q. 87. a. 2. ad 4. Clemens l. de decim. consulendus?

Etiam aduersus iniustum destructorem fructuum tum solo herentium, tum separatorum actio ab Ecclesiâ potest contineri. Innocent. & Abbas ad cap. Commissum, e. decim. Si autem roges, quæ actione Ecclesiâ seu Parochus decimas petere possit? Respondeo, Conditione ex lege siue canone, non tantum si decimæ extantes sint, sed etiam si consumptæ, & destructæ, vel alienatæ sine causa, eaque iusta, argum. leg. vnicæ, ff. de condi. l. ex lege si obligatio lege noua introducta sit, nec tantum eadem lege, quo genere actionis experiamur, ex lege agendum est. Ex communi docet id Abbas ad cap. Commissum, n. 4. de decim. Ibidem Henric. Canif. in 3.

CAPVT III.

De personis, quæ ad decimas obligantur.

D Vobis modis persona potest ad præstatio decimas obligari. Primo per se, ut obligatio ex conditione, seu subiectione eius decimarum in spiritualibus proficiatur: & exinde in hiis personis, seu fructus rei deriuatur. Secundò per nalem accidens tantum; quia persona alioquin le. non obligata possidet rem fructiferam, aut eius fructus percipit, quibus decimarum onus incumbit. Prior illa obligatio onus siue debitum personale, posterior reale potest appellari. Laym. libr. 4. tract. 6. caput. 3. n. 1.

Omnes & solæ illæ personæ, quæ in spiritualibus subditæ à manu Sacerdotis Sacramenta suscipere debent ad decimarum præstationem per se ac proprie personali debito obligantur. Quia

Secl. I. De Rrecept. V. Recep. Sentent. 135

Quia decimæ datur tanquā stipendiū pro spiri-
tuali cura, ac ministerio, quod fidelibus exhibe-
tur Colligitur ex *Ex transmissa*, ex c. *Ad Apo-*
stolica de decimis. D. Tho. 2. q. 87. a. 1. ad 4. Unde
Iudei, & alii non baptizati personæ per
se ac propriè personali debito ad deci-
mas non possunt obligari. *Glos. cap. De terris*,
de Iudeis n. 1. *Ratione prædiorum solvere debent*
decimas, & non ratione personarum, quia non sunt
de corpore Ecclesiæ quare nec Ecclesiastici le-
gibus constringuntur. *Sotus l. 9. de iust. qu. 4. n. 4.*
Suar. c. 16. n. 5.

Summus Pontifex per se, seu ex vi personæ
non tenetur ad decimas obligari. Quia per-
sona per se non obligatur ad præstandas deci-
mas nisi ordinario Pastori suo, cui in spiri-
tuali subiectione Papa vero talis in terris Pasto-
rem habere non potest. *Abul. ad cap. 23. Mat.*
Suar. c. 17. n. 8.

Licet Episcopi, ac Parochi per se, ac debito
personali obligari ad decimas solvendas non
possunt, Quia neque ex iure Ecclesiastico, neque ex
consuetudine talis obligatio potest ostendi. Pos-
sunt tamen à Potestate summo per absolutam eius
potestatem obligari. Quia in Episcopis, ac Pa-
rochis est subiectio erga superiorem Pa-
storem suum, propter quam lege, aut præcepto
Pontificis ad decimas solvendas possunt ad-
stringi. Ipsi tamen Episcopi Parochi, aliique
inferioribus Sacerdotibus nequeunt decimas
similiter exactioes in re communi non concessas
imponere, ut constat ex *cap. consuetudine*, c.
Nulli Episcoporum, & ex aliis iuribus in *causa 16.*
q. 1. D. Tho. Sotus, Suarez quos refert, ac se-
quitur Laym. l. 4. r. 6. c. 3. m. 1. Lessi. l. 2. cap. 29.
nom. 28.

Clerici vero non Curati communi iure spe-
ctato, ex lucris ac redditibus suis temporali ti-
tulo acquisitis, per se & personali debito obli-
gantur ad præstandas decimas. Sacerdoti Pa-
rochiali à quo Sacramenta percipere debent.
cap. 2. de decimis. ibi: *Illi profecto Clerici, qui à*
Clericis spiritualium ministeriorum labores acci-
piunt, decimas eis debent. Quæ doctrina licet
hodie nullum vsum habeat in decimis merè
personalibus: quippe quas nec laici, multo mi-
nus Clerici pendere solent: locum tamen ha-
bet in terris nonalibus, quas si excolat Cleri-
cus, cum ante nullum fructum aut modicum
asserant, ad decimas Parocho suo ex illis sol-
vendas obligari incipit, non per accidens ra-
tione rei, siue terræ: sed per se, & propriæ per-
sonæ ratione. *Canonistæ communiter*. D. Tho. 2.
q. 87. a. 4. Rebus. tr. de decimis. qu. 5. Couar. l. 1.
resol. cap. 7. n. 8. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 17. m. 21.

Religiosi, sicuti & alie personæ Ecclesiasticæ
per se, & personali debito, ad decimarum præ-
stationem tenentur Parochiali Ecclesiæ, spectato
iure communi antiquo, & exclusis privilegiis,
ac consuetudine. Quia huiusmodi etiam perso-
næ sunt Parochiis subiectæ, nisi privilegio, aut
consuetudine eximantur. *cap. ex multiplici. cap.*
Commission. cap. ex parte de decimis.

Profecto Regulares omnes in communi vi-
uentes privilegia varia exemptionis in cor-
pore iuris contenta à summis Pontificibus ac-
cepere. Paschalis II. *Decimas 16. q. 1. dedit*, ut
de laboribus, seu nutrimentis suis propriis,
adeoque etiam de prædiis, quæ ipsi propriis ma-
nibus, vel sumptibus pro vite sue sustentatio-
Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II,

ne colunt, decimas solvere non cogantur. sicuti
cap. *Ex parte, i. de decimis*, explicatur. Sed pri-
uilegium hoc tam amplè Religiosis concessum
renocatum fuit ab Adriano IV. & successore
eius Alexandro III. in *cap. Ex parte, 1. atq; ad*
solos Cistercienses, Templarios, & Hospitala-
rios restrictū. Postea verò Innocentius III. in
in Concilio Lateranensi *c. penult. de decimis*, etiam
his ipsi Religiosis privilegium limitavit, ut solū
se extenderet ad terras ante Conciliū Latera-
nense acquisitas: de aliis autè postea acquirē-
dis decimas solvere deberent Ecclesiis, quibus
antea ratione prædiorū soluebantur: manente
nihilominus in pristino vigore privilegio ab
Adriano IV. Alexandro III. omnibus Religio-
sis in communi viventibus concessio in *cap. Ex*
parte, 1. de novatibus suis, quæ propriis manibus,
vel sumptibus excolunt, & de nutrimentis ani-
maliū suorum, & de hortis suis decimas non
persolvant. Quod ipsum simili ratione indultū
est Leprosis in *cap. 2. de Ecclesiæ dīfīc.* si in
communi viuentes propriam Ecclesiā cum
cimiterio, propriūque Presbyterum habere
permittantur. Ex quibus intelligitur hodierno
quo vivitur, contrariam regulam statuedam
esse, scilicet Religiosos vtriusque sexus per se
ac debito personali non obligari ad decimarū
solutionē. Cuius privilegii utilitas nō tā in eo
consistit, quod Religiosi nō teneantur ad decimas
personales proprii laboris ex lucris: siquidem
huiusmodi decimas propter delictum nec
laci quidē solvere coguntur: quæ antequā
ad ipsos pervenirent, nullos, aut exiguos fructus
afferebant, adeoque vel nullis, vel modicis
decimis Ecclesiæ Parochiali pendendis erant
obnoxii, si postea eas propria manu, vel sum-
pto excolant, à decimarum præstatione sint
immanes. *Glos. recepta ad cap. Quid per novale*
v. de verb. signific. & ad cap. Commissum, verb.
paucis, de decimis. *Abulens. ad cap. 23. Mat. qu.*
19. 4. & alij communiter.

Ad decimas autem præstandas ex debito
reali, id est, orto ex re decimis obligata, antequā
ad alterius possessionē deveniret, omnes om-
nino cuiuscūq; ordinis, status religionis, ac di-
gnitatis personæ, etiam ipse summus Pontifex,
Episcopi, ac Regulares obligantur, nisi vel præ-
scripta consuetudine, vel Potestatis dispensatione,
aut privilegio eximantur. Quia postquā Duce-
ceses Parochias diuisæ fuere, prædia parochia-
norum intra quālibet Parochiam sita obligatio-
nē acquisierunt decimæ partis fructuum ex iis
Ecclesiæ parochiali inferendæ, eamq; obliga-
tionē secū ad quēlibet possessore deferunt: *trā-*
sit enim res cū onere suo. D. Tho. 2. q. 87. a. 4.
& *DD. ad c. De terris de decimis. & ad c. Quan-*
to, vbi Abbas n. 4. de Iudeis. Suar. 10. 1. de Relig.
l. 1. c. 17. m. 10. Laym. l. 4. r. 6. c. 3. m. 5.

Qui communi ac tolerabili paupertate la-
borant, habentes tamen ea, quæ ad se suosque
alendos absolute, etiam decimis persolutis, sūt
necessaria, decimarum obligatione perinde
ac alij haud dubiè tenentur. Quia licet deci-
mæ & alij Ecclesiastici redditus, si superflui
sint, ad pauperum, vel alium pium vsum de-
beant erogari: hæc tamen dispensatio ip-
sis Clericis est commissa, neque particu-
lares pauperes speciale aliquod ius habent: sed
ipsi in primis debent suæ obligationi ac debi-
to satisfacere. D. Tho. 2. q. 87. art. 4. *Ab-*
bas

19
Ad deci-
mas ex rea-
li obligatio-
ne omnes
cuiuscūque
conditionis
obligantur.

20
Etiā pau-
peres qui
tolerabilis
laborant
inopia.

SCOBAR
of Mor.
VI. VII.
IV

bas cap. Cum omnes, nu. 4. de decim. Rebus. qu. 5. num. 14.

²¹ *Qui graui* Qui vero graui paupertate premuntur, ita paupertate ut solutis decimis, non habeant necessaria ad premuntur. se, suosque alendos, à solutione, vel potius dilacione decimarum, donec ad meliorem fortunam deueniant, excusantur Quia vniuersim solutio debiri ex titulo iusto contracti, potest ob graue necessitatem seu debitoris inopiam differri. Et quia in debito decimarum credibile non est, piam Ecclesiam velle, ut tanto rigore à fidelibus exigantur: & cū Parochi ipsi obligati sint, ad subueniendum Parochianis tanta pressis inopia, non possunt ipsi iniquo animo ferre, si parochiani ante retineant, quod eis tribuendum, aut concedendum esset. Id vero discrimen est inter inopiam grauem, & extremā, quod qui extremam patitur, obligatione omnino liberatur: qui autem graui tantū afficitur, non simpliciter est ab obligatione h. c. immunis, sed donec factus opulentiior fuerit. Suar. to. 1. de Relig. l. 16. n. 16. Laym. l. 4. r. 6. c. 3. n. 6. & alij.

²² *Monuerim* Monuerim, in Clementina Cupientes, §. 1. de Pen. M. can. penas inferri ipso facto Religiosis Ordinibus Mendicantium (quia ipsi decimas nullas percipere solent) si homines à decimarum solutione retrahant.

CAPVT IV.

De iis quibus Decimæ sunt soluendæ.

²³ *Decimæ personales* Decimæ personales, spectato iure cōmuni, (nā consuetudine vbique fere sūt abrogatæ) præstari debent propriæ Ecclesiæ parochiali, ad quam quisque fidelium pertinet, ut in ea officia diuina audire, & Sacramenta percipere teneatur. Quia id habetur cap. Ad Apo. soli. 4. de decim. iuncto ver. personales, & cap. vltim. de Parochiis. Glof. & Abbas ibi, num. 5.

²⁴ *Decimæ prædiales* Decimæ prædiales, spectato communi iure, vel saltē Ecclesiarū recepta cōsuetudine, soluendæ sunt Ecclesiæ parochiali, intra cuius terminos prædia sunt sita. Quia cū crescente fidelium multitudine, ad confusionem vitandam, necesse esset, Parochias diuidere, oportuit etiam fines singulis, ac terminos suos terrarum designare, in quibus pro Parochi, & Cooperatorū eius sustentatione certi decimarū redditus prouenirent, sicut colligitur ex cap. Licet. 16. q. 3. & ex cap. Super eo, de Parochiis. & ex Tridentino sess. 4. c. 9. & sess. 24. cap. 13. Glof. ad cap. vlt. v. prædiorum. & alij communiter.

²⁵ *Parochi ad libet* Vnde Parochi communi iure aduersus quēlibet possessorē iuris decimandi intentionē fundatā habent, etiam contra Episcopum, ut aliter probare non teneantur ad se pertinere. Idque asserendū est de quibuscumque prouentibus, adeo, ut si Capella sit infra Parochiam, obligationes ibi factæ non capellæ, sed Parochiæ cedere debeant, nisi eæ ad Ministri sustentationē,

vel capellæ fabricam Episcopi auctoritate sint deputatæ, iuxta cap. Ad audientiam 1. de Eccles. adif. Rebus. de decim. q. 7. a. 4. Canif. c. 8. n. 2. argum. ex c. In Sacris Canonibus, causa 16. q. 1. & cap. A nobis, de decim. & c. vlt. de Parochiis. Abbas ad c. Pastoralis, n. 2. de iis, quæ sūt à Prelatis. Laym. l. 4. r. 6. c. 4. n. 2.

²⁶ *Quod si requiras* Quod si requiras, nū decimæ tū personales tum prædiales Ecclesiæ baptismali, an parochiali communi iure debeantur? respondeo, de personalibus dubiū esse non posse, quin parochiali debeantur Ecclesiæ, in qua Sacramēta suscipi, & officia diuina ab adultis debent auditū, etsi alia sit Ecclesiæ baptismalis ad quam tanquam matricē, aut primariam Baptizandi deferri debeant. Idem quoque sentiendum est de decimis prædialibus, nempe inferendas esse Parochiali Ecclesiæ, si ea proprias, & à matrice Ecclesiā distinctos limites habeat. Colligitur ex c. Ad Apostolicæ, & ex c. Cum continetur. Abbas ibi, n. 18. Suar. to. 1. de Relig. l. 1. c. 24. n. 4. & alij.

²⁷ *Decimæ mixtæ* Decimæ autem mixtæ, quæ ex fructibus & fœtu pecorum penduntur, ubi eæ in vfu sunt, debentur Ecclesiæ parochiali, intra cuius terminos pecora pascuntur, ita ut si diuersis annis temporibus in diuersis Parochiis alantur, decimæ inter Parochias secundum temporis proportionē sint diuidendæ, nisi aliud consuetudo obtineat. Quia id iura diuina ponunt, cap. Ad Apostolicæ, ver. personales, de decim. c. Commissum, de decim. D. Tho. q. 87. a. 3. ad 2. Alen. p. 2. q. 5. memb. 4. Alen. ad c. 13. Mat. quæst. 197. Rebus. q. 6. n. 25. Suar. to. 1. de Relig. l. 1. c. 1. n. 8. Nauar. consil. 1. de decimis, edit. 2.

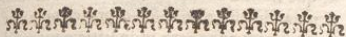
²⁸ *Quarta pars decimarum* Spectato communi iure, quarta pars decimarum parochialium soluenda est Episcopo ordinario. Quia ita habetur in cap. Conquerente, de officio ordinarij, & in c. De quarta, de præscrip. Profecto postea quam ob fidelium multitudinem Dioceses amplificatæ, atque inter eas Parochiæ diuisæ sunt, tūc decimæ prædiorum singulis Parochiis, siue Ecclesiarum curatoribus iure proprio fuere assignatæ, reseruatamen Episcopo tanquam superiori ordinario fidelium Pastori certa portione, videlicet quarta, quæ ad ipsius decentem sustentationē necessaria videbatur. At cum pluribus locis Episcopi ex propriis foundationibus, aliisque titulis sufficienter sustentationem habeant, ideo quarta decimationis pluribus Diocesisbus venit omnino in desuetudinem. Hostiens. ad c. Dudum, de decim. Abbas ad cap. Cum contingat, num. 7. & ad cap. Quarta, nu. 1. Canif. cap. 12. Suar. tom. 1. de Relig. libr. 1. cap. 18. num. 9.

²⁹ *Certi casus* Certi tamen sunt casus, in quibus adhuc hodie integræ decimæ ad Episcopum pertinent. Quorum primus indubitatus est, si ipsemet sit immediatus curatus suæ Cathedralis Ecclesiæ, vel alterius parochialis, quam saltem per Vicariū administrat. Deinde si prælia intra suam Diocesim nullæ Parochiæ sint assignatæ, eorū decimæ Episcopalem mensam spectant, iuxta cap. Quoniam, de decim. Tertio denique si adhuc hodie aliqua Diocesis in Parochias diuisa non sit, sed omnis animarum cura ad Episcopum spectat: tunc decimæ omnes ad eundem iure pertinebunt, ex quibus Capellanis, seu Vicariis suis sufficientem debet susten

Sect. I. De Præcept. V. Recep. Sentent. 137

sustentationē, sicuti Parochi assolent, exhibere. Abbas ad cap. Cum contingat, n. 7. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 29. n. 1. Laym. l. 4. tr. 6. c. 4. n. 6. Rebus de decim. q. 7. n. 7. qui quidem n. 12 addit, Episcopum nomine cuiuslibet Ecclesiæ Parochialis agere posse ad consequendas decimas in Parochi defectum.

CAPVT V.

De tempore, quando, & loco, ubi
Decima sint soluenda.

³⁰ *Prædicta decima de-
bentur statim ac
fructus* Prædictas decimas debentur statim ac fructus à solo separati, ac collecti sunt. Quia id præscribitur cap. Cum homines, de decim. iuncta Glof. ver. fructibus collectis, ubi addit, si rusticus in mora soluendi sit, periculum decimarum ad ipsum pertinere. Neque opus est, ut à Parocho petantur, siue exigantur. Quia dies ipse, siue tempus solutionis pro creditore interpellat, præsertim cum fructus reali obligatione decimarum ex iuris dispositione obligati censeantur. Nam posita legis positivæ determinatione, ex iustitia Ministris Ecclesiæ debetur. Abbas ad cap. Peruenit, de decim. in fine. Couar. l. 1. resol. c. 17. n. 8. Gutier. l. 2. q. 99. Canon. c. 2. i. nu. 44. Rebus de decim. q. 12. n. 7. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. nu. 2. sumitur ex cap. 22. Exod. ibi: Decimas tuas, & primitias non tardabis red-
dere.

³¹ *Domini ius
prædicti non
obligatur
decimas ad
horreum
cuius de-
bitur.* Spectato cōmuni iure, dominus prædicti nō obligatur, decimas ad horreum Ecclesiæ, vel Parochi deferre: sed satisfacit obligationi suæ, si monet Parochum ut decimas à solo separatas aut collectas auferat: quod si facere intermitteret, & decime fructuum in agro damnū aliquod pariat Parochi culpæ imputabitur. Quia habet se Ecclesia decimarum cōparatione tanquā usufructuaria, vel pñsonaria, cui satisfacit si pñso fructuum solvatur in loco, ubi res frugifera sita est, nisi aliter conventum, vel consuetudine sit receptū. Couar. l. 1. resol. c. 17. n. 8. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. n. 6. Henric. Canif. de decim. c. 7. n. 2. Abbas autē ad cap. Peruenit, n. 3. de decim. ait, Villicū debere propriis expensis fructuum decimas ad horreū Parochi deferre. Quod verū quidē est, si loci consuetudo ita obtinuerit: cōmuni autē iure nihil tale statutum reperio. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 206. Lessi. l. 2. c. 15. dub. 8. n. 57.

³² *Personas et
sunt soluti
et elapsi
sunt singuli.* Decime personales ex lucris ubi eē in usu sunt cōmodissime solvuntur elapsis annis singulis, sicuti alij census, ac tributa pendi assolent. Glof. ad cap. reuertimini, v. annus, 16. q. 1. Aleu. q. 1. memb. 1. Abbas ad cap. Peruenit, n. 3. Rebus de decim. q. 1. n. 4. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. n. 6.

³³ *Quid de
decimis
mixtis* Inter decimas mixtas quædā rectius, solvuntur, cum primum fructus recepti sunt, vt ouium lana. Quædā non statim, sed postquā sine lacte matris viuere possint, vt animalium forus. De quibusdā vero certa regula tradi nō potest, sed ex loci consuetudine, priuatis transactionibus. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

nibus, & c. petendum est. Rebus de decim. q. 6. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. n. 6.

³⁴ *Parochus
nō potest de-
cimas per
vim extor-
quere sine
Episcopi
authorita-
te.* Parochus non potest à domino, vel colono decimas iniuste detinente, aut soluere recu- sante per vim extorquere, aut ob eā causā Ec- clesiæ aditu, vel Sacramentis, sine Episcopi au- thoritate, prohibere. Quia vniuersum concessū non est creditori propria autoritate bona debitoris inuadere, eumq; possessione ad de- bitū sui recuperationem spoliare. Quare cum Parochus forensem iurisdictionem in paro- chianos non habeat, necesse est, ut ad Episco- pum causa ista deferatur, qui illos in soluendis decimis culpate morantes ad solutionem co- gere debet, & post trinam canonicam moni- tionem etiam excommunicare, iuxta cap. Om- nes 16. q. 1. & Trident. sess. 25. c. 12. Interdum ta- men si absque scandalo, vel simili incōmodo decima acquiri non possint, prudentia opus erit, num magis expediat eas vna vice, seu ad tempus remittere, an cum Ecclesiasticæ cen- suræ seueritate exigere. Caiet. 2. 2. q. 43. art. 8. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 38. n. 5. Molan. orat. 3. c. 11. & 12. post D. Tho. 2. 2. q. 78. a. 1. ad 5. Verū- tamen si in aliquo casu crimen decimas iniuste detinentis notorium fuerit, & in excusa- bile, haud dubiè potest, imo debet Parochus tali notorio peccatori Sacramentum Eucharis- tiæ negare. Laym. libr. 5. tr. 4. c. 4. capit. 6. quest. 3.

CAPVT VI.

De variis modis, quibus ius De-
cimarum acquiritur.

³⁵ *Potest ius
decimarum
acquiri per
transactio-* Per transactionem seu amicabilem compo- sitionem Ecclesiasticis personis potest ius decimarum acquiri, (præter titulum commu- nissimum, videlicet parochialis Beneficij col- lationem.) v. gr. si plura prædia sint, de quorum decimandi iure litigatur, componi, seu transigi potest, vt vni parti hæc, alteri alia prædia assignentur; vel si vnicum prædium litigiosum sit, vt decime inter partes diuidantur: dummo- do in tali transactione nullum extrinsecum pretium interueniat, pro quo ius decimarum, quod spirituale est simoniæ ematur. Habetur expresse in cap. 2. & in cap. Veniens, de transact. & in cap. Ex multiplici, de decim. & notauit Glof. ad cap. 2. v. si super.

³⁶ *Et per com-
promissum* Super iure decimarum compromitti potest in arbitrum vnum, vel plures, quorum senten- tia, siue arbitrio à partibus sit standum. De- bent tamen arbitri esse Clerici, non laici. Quia sicut laicus de spiritualibus indicare non debet, ita neque arbitrari. Ex commissione autem Iudicis Ecclesiastici potest laicus vnus vel plures cum Clerico compromissarij fieri. Sumuntur hæc ex cap. cum Apostolica, de iis, que à Prelatis, iuncto cap. 1. de arbitris. Et ex cap. contingit, de arbitris, iuncta Glof. v. spiri- tualibus. Et ex c. Per tuas, Abbate annotante. Et per mu-
tationem.

³⁷ *Et per mu-
tationem.* Decimarum ius vnus Ecclesiæ cū iure de-
M 3 marum

SCOLAR
OK Mar.
VII. VII
E. IV

cimarum alterius potest permutari, ducto argumento à sensu contrario ex cap. Ad quaestiones, & ex cap. ult. de rerum verum. Porro in eiusmodi permutacione necesse est. Episcopi auctoritatem interuenire, cum permutatio sit alienationis species, cap. Nulli, de reb. Eccl'es. non alienand. Leg. Glossam ad cap. ult. citatum v. temporalia.

38
Decimarum
ius proprie
sumptum non
potest sine
simonia vi
di.

Decimarum ius si proprie formaliter, ac secundum primam institutionem sumatur, quatenus fundatum est in spirituali officio, sed ministrandi spiritualia obligatione, sine vitio simoniae vendi, aut permutari cum re temporalis non potest. Ita et ubi dicitur, permutat. specialiter sumptum ne laicis ius decimarum ita formaliter sumptum ne gratuita quidem concessione prohibetur. Quia laici spiritualia fidelibus nequeunt ministrare, unde cōsequenter sunt iuris decimarum incapaces, quod in spirituali officio tanquam debitum sibi stipendium fundatur, ideoque & ipsum spirituale censetur. Glossa ad cap. ult. citatum, v. temporalia. Rebus, de decim. q. 10. m. 17. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. in corp.

39
Potest vero, tur pro sola utilitate fructuum percipiendorum, praecisa ab spirituali iure, ac titulo: vendi, locari, vel personae laicae concedi potest ex rei natura nisi à Sacris canonibus prohibeatur. Quia ius percipiendi redditus temporales hac praecisa consideratione temporale est: ergo in laicos quoque cadit, aestimationeque temporalem potest accipere. Quapropter in primis sumus Pontifex tanquam supremus bonorum Ecclesiasticorum administrator, ex iusta causa ad bonum Ecclesiae pertinere, redditus decimarum vel integros, vel partiales laicis v. gr. Principibus viris in perpetuum concedere potest, seu in remuneratione beneficiorum, seu cum annexo onere fundandi, dotandique Ecclesias. Qua conditione Reges Hispania Ferdinandus & Elisabetha decimas Regni Granatensis à summo Praefule accepisse, testis est Couar. in practica q. 6. c. 35. m. 2. legendus Abbas ad cap. Causam, qua de praescript. n. 5. Canis. de decim. c. 13. n. 3. Necesse tamen est, ut si decimae Pontificis auctoritate Ecclesiae alicui auferantur, Ministri eius aliunde sufficientes redditus ad sustentationem habeant. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. in corp. Glossa ad cap. Quod n. 5. v. concesserit. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 3. m. 6.

40

Episcopi, & inferiores Praelati poterant antiquo iure, adhibitis solennitatibus prouentus ius decimarum Ecclesiae suae ob iustam causam laicis concedere in feudum perpetuum: haec autem potestas laicis decimas ipsis ad se pertrahere est in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. anno Domini CLXXX. ut colligitur ex c. 2. §. sane de decim. in 6. Scio, aliquos existimare prius sublata fuisse ab Urbano II. in Concilio Turonensi. Hostien. in cap. cum Apostolica. Rebus, de decim. q. 10. m. 23. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 26. m. 4.

41

Ius decimarum à quibuscumque Clericis, aut conuentu Religioso contra proprium Patrocinium, cui spectato communi iure debentur, praescribi potest cum titulo quadraginta annorum spatio, sine titulo autem tempore tam longo, ut eius initium nulla extet hominum memoria. Prior pars assertionis sumitur ex cap. Ad aures, de praescript. Posterior autem habetur expresse in cap. 1. de praescript. in 6. iuncto cap. 2. de rell. spoliator. in 6. Balbus de praescri. l. 3. p. 2. q. 6. Couar. l. 1. resolut. c. 17. m. 7.

Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 2. 2. Valq. 17. de Benef. c. 1. n. 36.

Laici non possunt praescriptione acquirere decimas etiam immemorialis temporis possessione, nisi ea fundata sit in praesumptione alicuius legitimae concessionis, aut privilegii, saltem per famam, aut communem opinionem. Quia id habetur in cap. Causam. ubi respondetur, Virum aliquem nobilem ad decimarum restitutionem condemnandum esse, non obstante praescriptione temporis, si eam opponere voluerit: quia cum laici decimas detinere non possint eas nulla valent praescribere ratione. Glossa hic v. detinente. Felin. ibi, n. 3. Abbas n. 1. de praescript. Syluest. v. Decima, q. 10. dist. 2. Abul. ad c. 23. Mat. q. 178. Couar. l. 1. resolut. c. 17. n. 5. Rufin. q. 10. n. 24. & q. 13. n. 64. Canis. c. 13. m. 9. & 10. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 27. & alij. quos citat, & sequitur Laym. l. 1. r. 4. c. 24. m. 9.

Immunitas à decimis soluendis etiam praedialibus tantum à laicis, quam à Clericis cum bona fide vti capere potest cum titulo annis quadraginta, sine titulo tempore immemoriali: idque ut vti capere non tantum ex parte, videlicet ut duodecimae, possit à laicis aut vigesima solvatur, sed etiam in totum modo inter se Ecclesiae Ministri sufficiens sustentationem ratio ex aliis titulis, v. gr. amplae Ecclesiae fundatione, fidelium oblationibus, pijsue legatione, suppetat. Quia ex cap. 1. de praescript. Doctores communiter hanc regulam tradunt: si praescriptio tendat contra ius Ecclesiae, assistente ipsi iure communi, opus est tempore immemoriali, nisi titulus praescriptus adferatur: tunc enim sufficienter anni quadraginta. Talis autem est praescriptio immunitatis à praestandis decimis Ecclesiae, quae communi eoque antiquissimo iure Ecclesiastico praecipitur. Ergo & c. Rufin. q. 13. n. 81. Couar. l. 1. resolut. c. 17. m. 8. Syluest. v. Decima, q. 4. Fernand. Vasquias l. 2. illu. r. q. c. 89. n. 10. Navar. sum. c. 21. n. 10. & 1. 3. cons. consil. 1. de decim. Gutier. c. 11. n. 67. Molina 10. 1. r. 2. d. 75. Canis. de decimis, c. 17. n. 16. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 12. & 13. Valent. 10. 3. d. 6. q. 5. p. m. 2. Lessi. l. 2. c. 39. dub. 5. m. 26.

Si contingat, in aliqua Christianorum regione, decimas omnes etiam praediales per desuetudinem omnino esse abrogatas: quia ne videtur Ecclesiae Ministri ex aliis fidelium oblationibus sustentationem sufficientem habere, sed postea facta rerum mutatione debito sunt ab eo stipendio destituantur: hoc casu obligatio decimarum praestandi saltem quatenus ad Ministrum ipsius naturae ipsius sustentatione sit necessariae quoad stipendium ipsius iure de nouo est oritura. Praeterea quoad stipendium sumus Pontifex decimas, si in aliqua regione Christianorum nunquam solui consueuissent, vel sustentationem per desuetudinem abolita essent, ex plenitudine potestatis suae de nouo possit imperare: non de nouo tantum si Ministri eius loci ad sustentationem suam simpliciter indigeant, sed etiam ob aliam vniuersaliorem causam, videlicet, ut vniuersim lex decimarum in tota obseruetur Ecclesia. Sic intelligo D. Thomam, quando 2. 2. q. 87. a. 1. ad 6. ait non esse in statu damnationis, qui non solunt decimas in locis illis, in quibus Ecclesia non perit, nisi forte propter obstinationem animi habentes voluntatem non soluendi, etiam si ab eis peterentur, seu exigente iusta necessitate seu accedente summi Pontificis auctoritate, atque imperio. Lege Suarium 10. 1. de Relig. l. 1. c. 12. m. 11. & seq. Laymanum l. 4. r. 6. c. 6. m. 10.

CAPVT

CAPVT VII.

De Primitiis, & Oblationibus.

PRIMITIÆ dicuntur primiti-
agrorum fructus, vinearum sci-
licet, hortorum, arborum, vti
colligo ex cap. 18. Numer. vbi
culmum primitiæ Aaroni, ac
filii eius assigantur. Omnem medullam olei, &
qini, & frumenti quicquid offerunt primitiarum
Domino, tibi dedi: vniuerſa frugum iniitiasque
gignit humus, & Domino deportantur, cedent in
vſu tuos. Et cap. 22. Exod. Solemnitate meſſis
primitiarum operis tui, quacumque ſeminaueris
in agro, &c. colligies.

Poriò Oblationum nomen tribus modis
accipitur. Primò latè, vt etiam primitias, ac de-
cimas comprehendat. Secundò accipitur, vt à
decimis quidem, ac primitiis diſtinguatur, ſed
alia omnia dona, ſeu munera comprehendat,
quæ Eccleſiæ, vel piis locis in vita, aut mortis
cauſa præſtantur. Tertio accipitur ſtrictius pro
dono, quod fideles ad Altare ſue per ſe, ſive
per manus Diaconi aſſolent deferre. Cuiusmo-
di tamen oblaciones etiam variæ ſunt: nam
antiquis diebus præſertim Dominicis fideles
panem, & vinum ſoliti erant offerre tanquam
Sacrificij materiam. Sacreque Communionis,
ſicut colligitur ex decreto Fabiani Papæ to. 1.
Concil. S. Cypriano l. de operib. & eleemoſ. Au-
guſt. ſerm. 21. de temp. & Concil. Matifcon. II.
cap. 4. Verùm præter panem, & vinum hunc
offerri etiam ac benedici ſolebat panis fer-
mentatus, vt populo præſenti, ſi Sacram Eu-
chariſtiam non acciperet, diſtribueretur, atque
ad abſentes etiam Parochias Catholicæ vni-
onis mitteretur in ſignum. Colligitur ex canoni-
Pij l. de obligat. populo. to. 1. Concil. Concil. Lao-
dicæ. can. 14. vbi interdicitur, ne diebus Palcha-
libus Eulogie ad alias Parochias mittantur,
quia illa feſtiuitate populus ad Sacram Eu-
chariſtiam ſumendam obligatur pluræque à fi-
delibus offerebantur non bene dicendi cauſa,
ſed vt in gæzophylacio ſine ſecretario conſer-
uentur, donec ab Episcopis in Clericos pro
cuſculumque diſtribuerentur neceſſitate. Cle-
ment. l. 4. conſ. c. 6. & 7. Baron. anno 18. num. 88.
Senerin. Binnus in notis ſuper can. 4. A poſt. to.
1. fol. 12. col. 1. Iacob. Pamel. in locum D. Cypria-
ni ſupra allegatum.

Profectò nunc nullum extat præceptum
Eccleſiaſticum de oblacionibus in Eccleſia fa-
ciendis: poteſt tamen longa conſuetudine ob-
lacio introduci. Siue id accidat, quia populus
longo tempore, videlicet annis decem obla-
tiones in certis ſolemnitatibus frequenter quaſi
ex obligatione, ſive intentione obligationis
contrahendæ fauentibus Prælatiſ: ſive ipſi Ec-
cleſiarum Rectores longo tempore à Pa-
rochianis oblaciones quaſi debitas bona fide
exigant, ideòque per modum præſcriptionis in
ſibi acquirat. Suar. to. 1. de Reli. l. 1. c. 5. & in ſi-
mili Abbas ad cap. Suam. n. 5. de ſimon.

De Primitiarum verò obligatione dixerim⁴⁸
nouæ legis Eccleſiam decentiſſimum illum De obliga-
Eccleſiæ antiquæ modum offerendi fructuum tione primi-
primitias Deo, ſaltem mediâtè, atque in Mini- tiarum.
ſtris ſuis, olim fuiſſe imitatum fidelibusque
præcepiſſe. Colligitur ex cap. Præter. diſt. 32. ex
cap. Ruerimini. 16. quaſi. 1. & notant Gloſſ. ad
cap. 1. de decim. v. In primitiis. D. Thom. 2. 1. qu.
86. a. 4. Ambroſ. de fide reſur. Origen. hom. 11.
in Numer. ſatus: Si quis non offerat primitias
Sacerdotibus, non videtur huiusmodi habere me-
moriam Dei, nec cogitare, nec credere, quòd Deus
dedit fructus, quos cepit. Attamen hodie primi-
tiarum oblacio plerique in locis per deſuetudi-
nem eſt abolita. Quia cum iure ſolùm Eccle-
ſiaſtico principaliter propter conuenientem
Miniſtrorum ſuſtentationem fuerit conſtitu-
ta: ideo ſi ipſis aliunde, videlicet, ex decimis,
aliſve fidelium oblacionibus neceſſaria non
deſint, nihil obſtat primitiarum præſtationem
abrogari.

Quod ſi roges quatum perſonarum, & ex⁴⁹
quibus rebus oblaciones in Eccleſia ſint acci- Ex quibus
pienda? Ad primum reſpondeo, offerentes perſonis
oportere eſſe Chriſtianos, & ab Eccleſia non oblaciones
præciſos, ſive excommunicatos. Quia offerre admittenda,
munera in Eccleſia, vel ad Altare, eademque
accipere, eſt quadam Eccleſiaſtica, & ſpiritu-
alis communicatio, cuius ſoli fideles, ſeu Chri-
ſticolæ, iique ab Eccleſia non ſeparati debent
eſſe participes. Armil. v. Oblatio. Suar. tom. 1. de
Relig. l. 1. c. 6. Et ſumitur ex Clemente Roma.
l. 3. conſtitut. c. 8. & ex Concil. Eliberitano c. 28.
tom. 1. Concil. Porriò ſecundò ad Altare ſub
Miſſæ Sacrificio admitti poſſunt ad offeren-
dum, ſed non intra Cancellis, vbi Clerici ad-
ſtant. Cap. 1. de cohabit. Cleric. & mulierum.

Reſpondeo ad ſecundum, oblaciones nec⁵⁰
faciendas, nec accipiendas ex iis, quæ iniuſte Ex quibus
acquiſita, & reſtitioni ſunt obnoxia, idque rebus offe-
ſimiliter de iis bonis intelligo, quæ iuſte qui- rendæ obla-
dem acquiſita: ſed ex lege iuſtitie, pietatis, vel tionibus.
charitatis potiore iure aliis ſunt debita, puta
creditoribus parentibus, filiisve graui neceſſi-
tate præſiſ, vel pauperibus graui inopia labo-
rantibus. D. Thom. 2. 2. qu. 86. a. 3. D. Gregor. l. 7.
Epiſt. liz. ad Synagium allegans illud Eccl. 34.
Qui offert Sacrificium ex ſubſtantia pauperum,
quaſi qui victimas filium in conſpectu patris ſui.
Quare Canonico iure ſpecialiter prohibitum
reperitur, ne raptorum oblaciones recipiantur.
Cap. Super eo, de raptorib. Item ne vſurariorum,
Cap. Quia in omnibus, de vſur. Et in cap. Obla-
tiones, diſt. 90. Dona eorum, qui pauperes oppri-
munt, à Sacerdotibus reſutanda. Monet denique
D. Thomas art. 3. ad 1. Quare Innocentius ad
cap. Ex tranſmiſſa, de decim. ait, ſi ratio ſcandali
ceſſet, quia illarum penitentie, & emendatio
publicè eſt nota, nihil obſtare, quo minus Ec-
cleſia dona, ac decimas perſonales accipiat ex
iis, quæ inhoneſtè, ſed non iniuſte acquiſita,
fuerunt, cum id nullo iure poſitiuo prohibitum
reperitur.

SECTIO SECVNDA.

De Præcepto pendendi Decimas, ac Primitias,
Dubia.

CAPVT VIII.

Circa soluendi Decimas obliga-
tionem.

DVBIVM I.

*An decime debeantur Ecclesie Ministris
iure diuino?*⁵¹
*Questionis
status.*

ERTVM mihi, iure naturali non
non deberi. Quia nulla ratio
naturalis dicitur, necessarium esse
impendi Ecclesie Ministris ad
sustentationem decimam fru-
ctuum, aut progentium partem. Addiderim,
ante legem scriptam nullam existisse præcep-
tum soluendi Decimas strictè sumptas, unde
colligitur apertè, præceptum soluendi eas de
iure naturali non esse. Quæserim vero, an sit
de iure diuino?

⁵²
*Est de iure
diuino.*

Est quidem. Quia in Sacra Scriptura ex-
presse imperatur, vt decima pars fructuum Sa-
cerdotibus, ac Levitis soluatur Exod. 20. Leuit.
27. Num. 18. Et in Canonico iure expresse di-
citur Decimas non esse ab homine, sed à Deo
institutas, & diuino præcepto esse soluendas.
Cap. Parochianos, Cap. Tua nobis, Cap. Decimas.
cap. Reuertimini 16. qu. 1. Sic Abbas, Conarruu.
Alex. & multi alij Canonistæ apud Leandrum
prac. 5. d. 2. q. 6.

⁵³
Non est.

Non est. Quia in lege Gratie nullum ex-
tat præceptum datum à Christo Domino de
decima fructuum parte Ecclesie Ministris per-
soluenda. Ita D. Thom. quodlib. 2. artic. 8. & 2. 2.
question. 87. artic. prim. Vbi Caietan. Alens.
D. Antonin. Richard. Henric. Abul. Sotus, &
alij, quos citat, & sequitur Suar. tom. prim. de
Relig. libr. prim. cap. 10. numer. tert. Valquez in
Opuscul. tractat. de Benefic. cap. prim. dub. prim.
numer. quint. Azor. tom. prim. libr. sextim. cap. 35.
question. quart. Lessius libr. secund. cap. 39. dub.
prim. numer. 6. Fagundez præcept. quint. lib. prim.
cap. prim. numer. secund. Palao tom. 2. tract. 10.
dub. vnic. punct. prim. numer. 4. Filliuc. tract. 27.
num. 147.

⁵⁴
*Hoc mihi
certum.*

Longe hoc probabilius. Quia si Decima
iuris diuini, nullatenus posset consuetudi-
ne contraria tolli, vel minui. At in multis Re-
gionibus, ac locis vel ex parte tale præceptum

est consuetudine abrogatum. Ergò non longe
probabilius solum, sed certum (mihi quidem)
est, præceptum hoc de iure diuino non esse.
Porro siue præceptum id olim fuerit iudiciale,
siue caremoniale, iam omnino cum veteri lege
cessauit.

DVBIVM II.

*An præcepti soluendi decimas vi, Ec-
clesia seu eius Ministri habeant ve-
rum Decimarum dominium, antequam
à fructuum cumulo separentur?*

Non habent. Quia rei dominium absque
traditione, aut apprehensione illius mini-
mè comparatur. Sic Gloss. Federicus Senens.
Rebus, Moneta, quos refert, ac sequitur Bonac.
de præcept. Eccles. dub. vltim. question. 5. punct. 1.
numer. 5. Layman. libr. quart. tractat. 6. cap. se-
cund. numer. quint. citans Trullench. Suar. tom.
prim. de Relig. libr. prim. cap. 36. numer. 6. Fil-
liucium tract. 27. nu. 239. Luis. Turrian. summ.
p. 1. c. 140. dub. 3.

Habent equidem. Quia Ecclesia habet pri-
uilegium, vt sine traditione consequatur do-
minium rei sibi legatæ, aut donatæ. cap. secund.
de consuetud. leg. v. inter ius. Cod. de Sacrosanct.
Eccles. Igitur etiam ex volutate Dei, & Eccle-
siæ transfertur dominium in Ecclesie Mini-
stros ante decimarum traditionem: efficacior
enim est voluntas Ecclesie, quam priuati do-
natoris: at hæc sufficit, ergo à fortiori illa; id-
que Canones citati significant. Ita Abbas ad
Cap. Commissum, & Cap. Tua nobis, de decim.
asserens esse sententiam Innocentij, Andreæ,
& Hostiensis. Azor. part. prim. libr. septim. cap.
34. question. 9. Lessius libr. secund. cap. 39. dub. 3.
cap. 14. & 15. Fagundez præcept. 5. libr. prim.
cap. 6. num. 3. & 4. Trullench. libr. tert. Decalog.
cap. tert. dub. secund. numer. tert. Raphaël. de la
Torre 2. 2. question. 87. artic. prim. dub. septim.
& alij.

Probabiliorem sententiam hanc esse credi-
derim. Nam cap. Tua nobis, Deus dicit, decimas,
ac primitias esse suas: at verbum suum indicat hoc.
dominium. Et eodem cap. dicitur alienum re-
tinere, domino inuito, qui decimas retinet an-
tequam à reliquis fructibus separentur. Et qui-
dem quod verbum suum dominium indicet
constat ex iure ciuili leg. Quintus Mutius, ff.
de argent. legato. Paragraph. Argentis, & leg.
Cum sua ancille, & leg. Scribit Quintus Augu-
stinus; nec propter solum ius ad rem, vel actio-
nem ad rem, potest quis dicere, rem esse suam.
Et

Seccio II. De Præcepto V.

141

Et cap. Omnes 16. qu. 7. dicitur: Omnes decimæ terra sue de frugibus, sue de pomis arborum Domini sunt. Sunt igitur sub speciali dominio, quod ipse sue Ecclesiæ concessit, ante separationem.

DVBIVM III.

Quis in bello iniusto, aut aliis iniuste, segetes, vel vineas combussit, aut arbores iam fructibus onustas succidis: teneturne Decimas peremptas Ecclesiæ restituere?

¹⁸ Non tenetur. Quia solum debentur Ecclesiæ Decimæ de fructibus collectis, non de colligendis. Sic Molina tra. 2. d. 4. §. Addit. Contrarius. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 15. Castro Palao part. 2. tract. 10. dub. vnic. pun. 2. num. 9.

¹⁹ Tenetur plane. Quia qui alteri iniuste damnum infert, damnum tenetur refarcire. Ita Contrarius in Regul. peccator. part. 2. §. 8. num. 11. Raphaël de la Torre 2. 2. q. 87. art. 2. d. 11. num. 6. Fagundez præcept. 5. cap. 6. num. 8. Azor. part. prim. lib. septim. cap. 34. question. 9. Suarius tom. prim. de Relig. lib. prim. cap. 36. numer. 17. & alij.

¹⁹ Existimo mentem hanc probabiliorē esse. Quia omnes D. D. profitentur iniuste damnum illatum necessario esse refarciendum. Vnde Ecclesiæ potest ab illatore eas decimas exigere. Non enim minus damnificat Ecclesiā, qui comburit segetes, vel fructus destruit, quam qui ab illa eos rapit, aut detinet: At in hunc habet Ecclesiā actionem ratione rei acceptæ: ergo etiam poterit exerceere actionem in illum ratione damni illati. Secus dixerim de iis, qui in bello iusto hostium campos incendunt. Quia per accidens est, quod decimæ pereant ratione commixtionis cum reliquis fructibus; non enim debet impediri victoria pro tantilla decimarum portione, maxime quia hostes non intendunt Ecclesiæ in decimis damnum inferre, sed suo iure videntur ad hostem subvertendum, ac victoriam comparandam.

DVBIVM IV.

Quis iracundia (verbi gratia,) affectus, suas segetes, vineasve, vel olivæ combussit: teneturne pro decimis reddendis Ecclesiæ satisfacere?

¹⁹ Non tenetur. Quia dominus agri non tenetur decimas solvere ex fructibus agri, quos sua culpa non collegit: ergo nec tenebitur, si segetes antequam fructus colligeret, igni tradidit. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. vltim. qu. 5. pun. 3. n. 9. Molin. d. 49. Lessius lib. 2. c. 1. d. 7. n. 38. in casu simili; sed non tam ex propria, quam ex aliorum mente loquitur.

Tenetur quidem. Quia si extraneus comburens segetes tenetur pro decimis satisfacere, cur dominus segetum excusabitur: cum uterque æqualiter damnum Ecclesiæ inferat? Ita Suarius tom. prim. de Relig. lib. prim. cap. 36. numer. 17. Filiucius tractat. 27. numer. 246. Trullench. lib. tert. Decalog. capit. tert. dub. secund. numer. octav. Contrarius part. secund. §. oct. in numer. 18. Leander præcept. 5. dub. 2. question. 16.

⁶¹ Profectò cum Ecclesiā, siue eius Ministri verum habeant dominium Decimarum, antequam à fructuum cumulo separentur, ut Dub. 2. vidimus: qui fructus destruit, ius laicorum, & ideo eis debet satisfacere.

DVBIVM V.

Quis collectis iam fructibus, & in eo additis statu, ut teneatur statim Decimas Ecclesiæ rependere, id non agit, interimque fructus percipi: teneturne Decimas, siue pretium æquale persolvere?

⁶² Non tenetur. Quia non obligamur ad soluendum decimam fructus, quem non collegimus. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. qu. 5. rur. punct. 3. num. 9.

⁶⁴ Tenetur omnino. Quia si fructus, ut supponitur, illius culpa perire, ius Ecclesiæ violavit, & contra iustitiam proculdubio deliquit, unde tenetur ad restitutionem decimæ peremptis. Ita D. Thom. 2. 2. question. 87. articuli. secund. ad quart. Sotus lib. 9. de iust. question. quart. articuli. secund. ad quart. Suarius tom. prim. de Relig. lib. prim. cap. 36. numer. 19. citans numer. 20. Glossam, Alensem, & Rebuffum, Fagundez præcept. quint. capit. 6. numero nono. Filiucius tractat. 27. numer. 247. Trullench. lib. tert. Decalog. capit. 3. dub. 2. numero octavo.

⁶⁵ Horum sententiæ adhaereo. Itaque si granum agricolæ ante decimationem sublatum est, perpendendum, nūm sua culpa perit, vel non: si gravi sua culpa diu illud reliquit in area, haud est à restitutione decimæ immunis. Secus dixerim, si esset à culpa liber; nam quanto tempore fructus subditi sunt, Sacerdotibus etiam periclitatur. Postquam verd in horrea est translatus, iam inde dominus est decimarum debitor, quacumque strage, aut calamitate dispareat. Fagundez.

DVBIVM VI.

Quis in colligendis fructibus valde negligens fuit, aut eos colligere noluit, ideoque perierunt decimarum valorem restituere?

⁶⁶ Non tenetur. Quia solummodo obligat Ecclesiæ præceptum ad soluendum decimas ex fructibus collectis, ut habetur expresse in cap. Cum homines, de decim. Sic Suarius 20. 1.

SCORBAR

ot Mor.

XXVIIII

E. IV

6

His hanc
Doctores

de Relig. l. 1. c. 36. n. 20. Filliuc. tr. 27. n. 249. Palao p. 2. tr. 10. p. m. 2. n. 9. Trull. l. 3. Decal. cap. 3. d. 2. n. 8. Bonac. de prac. Eccl. d. ult. q. 5. p. m. 3. n. 9. & alij.

67
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia decimæ fructuum ex iustitia debentur Ecclesiæ. Igitur mora illa aut negligentia in colligendis fructibus contra iustitiam fuit: unde nocuementum, quod ratione negligentia illius, omissionisque prouenit, debitori imputanda, ideoque restituere tenetur. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 4. ad 4. Sotus lib. 9. de iust. quæst. 4. art. 2. ad 4. Et Trullench. asserit esse probabile. Leand. prac. 5. d. 2. quæstion. 18.

68
Probabilius
hoc.

Hoc probabilius. Nam falsum est, quod decimarum præceptum non extendatur ad fructus colligendos, sed solum ad collectos, ut iam vidimus.

DVBIVM VII.

Agricola fructus non collegit quia seminare, aut arbores excolere hoc anno noluit: teneturne adhuc, pro decimis satisficere?

69
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia non seminando, aut colendo arbores, in causa fuit, ut Ecclesia suis decimis priuaretur. Sic nonnulli, quos pressis nominibus, refert Filliuc. tr. 27. n. 248. Et P. Suarius 10. t. de Relig. l. 1. c. 36. n. 19. docet idem teneri affirmare Auctores pro nostra sententia Dub. 6. relati, nempe D. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 4. ad 4. & Sotus lib. 9. de iust. q. 4. art. 2. ad 4.

70
Non tenetur.

Non tenetur. Quia Decimarum præceptum, non obligat colonos, ut semina spargant, aut ut arbores excolant: sed solum ad decimas impertiendum de fructibus, quos de facto percipiunt, vel percepturi fuerant, si eorum culpa non periissent. Ita Palao p. 2. d. vni. punct. 2. n. 9. Suar. citatus, n. 1. & 9. Filliuc. tr. 27. n. 248. Bonac. de prac. Eccl. d. ult. q. 5. punct. 3. n. 9. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 2. num. 8. Fagundez præcep. 5. lib. 1. cap. 6. num. 10.

71
Idem assero.

Certe Ecclesia dominium gerit quoad decimarum perceptionem in fructibus productis, non autem in prædiis, vel arboribus. Cum ergo dominium prædiorum, ac arborum apud colonos maneat, possunt hi pro libito uti re sua, semina spargere, arbores excolere. Nec enim eadem militat ratio de eo qui non vult excolendæ terræ operam dare, ac de illo, qui fructus iam productos, in quos Ecclesia iam habet dominium, destruit, aut causa moralis damni eiusmodi existit. Scio tamen amicissimum meum Castro Palao addidisse opportunè, posse in hoc casu Ecclesiam parochianum compellere, ut agrum per se, aut colonos administraret, ut valeat integre decimas persolvere: et si noluerit ille, posse de facto Ecclesiam colonum constituere. Consonant Abbas, & Suarius.

CAPVT IX.

Circa Tribunal, ad quod deferendum sit ius Decimas exigendi, & non solventis excommunicationem.

DVBIVM VIII.

An indices seculares possint, de causa Decimarum cognoscere, quando decima data sunt laicis, etiam Principibus, Summi Præfatis concessione?

72
VERBON, ius decimas exigendi, spirituale esse. Quia competit Ecclesiæ Ministris ob spirituale recto, ministerium, nempe verbi diuini & Sacramentorum. Ideoque ad

decimarum perceptionem requiritur consensu, vel Clericatus, tanquam quid reddens aptitudinem ad illas percipiendas. Unde petendæ sunt coram Ecclesiastico Iudice, cap. Parochianos, de de. im. Nam spiritualis causa ad solummodo Ecclesiasticum Iudicem spectat. Clement. Dispensatio, de iud. cis. & cap. Determinamus, eodem titulo. Quod adeo est verum, ut nec etiam Iudex Ecclesiasticus simul cum seculari de causa iuris decimarum iudicare valeat etiam ratione compromissi. cap. Contingit, de arbit. Quæstioni autem de, num possint Iudices seculares cognoscere de causa decimarum, quando hæc data sunt in feudum laicis etiam Principibus, Romani Præfatis concessione?

73
Possunt planè. Quia si decimæ laico in feudum data: Summi Pontificis privilegio causa coram Iudicibus Ecclesiasticis agi deberet, forsitan laicorum iuri detraheretur: Iudices enim Ecclesiastici facillè laicos eluderent, & quæis possent viribus eorum privilegium obsecrare contenderent, & vel ex toto, vel ex parte abrogare niterentur. Sic Conarruias in Pract. 99. ca. 35. num. 2. Rupelli. Guilielm. Chananeus citati ab Azorio libr. 7. cap. 37. numero tertio. Alfons. Narbona in tert. part. noue recopil. lib. quart. tit. 21. leg. 26. numer. 11. citans Gomez de Leon. Castro Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vnic. punct. 15. numer. 6. si decimæ data sint in feudum perpetuum, & non pro tempore limitato, in quo contestatur Trullench. libro tertio, Decalogi capite tertio, dubio octavo, numero 11.

74
Minimè possunt, nisi id expresso privilegio laicis huius Romanus Pontifex concesserit. Quia licet feudum datum secularibus in seculum, seculare sit, quia tamen à iure spirituali dependet, & oritur nempe à Decimarum iure, censeri omnino debet res spiritualis, non profana, aut civilis. Ita F. Ederic. consil. 254. Rebuff. de decim.

cin. q. 10. n. 35. & 39. Azor lib. 7. c. 37. q. 3. Fagund. præc. 5. l. 3. cap. 5. numer. 5. Diana p. 1. r. 2. resolut. 91.

Longe veriore hanc sententiam esse existimo. Nam quando Summus Præsul decimas sæcularibus concedit in feudum, non ideo censendus de facto transferre lites causarum circa decimas ad sæculare forum, nisi id exprimat in concessione feudi. Licet enim dominium huiusmodi decimarum, nempe fructus illarum, omnino spectet ad laicos, & feudum sæculare censetur: tamen quia oritur, ac dependet ab Ecclesiastico spiritali iure, non potest Iudex laicus de huiusmodi causis cognoscere. Azorius.

DVBIVM IX.

Quando lis super Decimas non est iuris, sed facti: verbi gratia, si queratur, Solveritne Antonius decimam debitam: debeat ne solvere Paulus, an Petrus? Potestne coram Iudice sæculari discutiri?

76 **C**ertum mihi ad Iudices Ecclesiasticos pertinere litem quando iuris est, non facti: Quia ius decimarum spirituale est, ideoque ad Tribunal Ecclesiasticum debet attingere, decisio, cuiusnam sit decimarum ius. Queritur autem, nunc quando lis non est iuris, sed facti, verbi gratia, si ad iudicium vocetur, Solveritne Antonius decimam debitam? vel an debeat solvere Paulus, an Petrus? Possit coram Iudice sæculari discutiri?

77 **P**otest quidem. imo debet coram Iudice civili agi. Quia questio ad decimas attingens de facto est, amittit illam connexionem, quam cum rebus spiritualibus habet, unde solum ad forum sæculare spectat. Sic Frederic. conf. 245. Zerola in praxi Episcop. part. 1. v. Decima. alios citantes.

78 **N**on potest. Quia re vera decimarum causa licet sit facti est spiritualis, vel rebus spiritualibus annexa, vel ex spirituali iure decimarum descendens: ergo solummodo ad Ecclesiasticum Iudicem spectare potest. Ita Homobon. Exam. Eccl. p. 1. r. 8. c. 8. q. 14. Azor. p. 1. l. 7. c. 36. q. 5. Raph. de la Torre 2. 1. tom. 2. q. 87. d. 8. n. 5. & alij apud ipsos.

79 **C**rediderim huiusmodi causas nempe de facto mixti fore esse, vel coram Ecclesiastico, vel coram sæculari Iudice possunt discutiri. An non quotidie vides Episcopos censuris, & poenis cogere laicos ad restituendas decimas furto ablatis, & ad solvendas illas, quæ non sunt solutæ? Igitur si lis apud Iudicem Ecclesiasticum impetit exordium, haud est ad sæcularem ferenda, geri enim coram utroque potest, ita ut valeat unus alterum prævenire. Mecum Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 38. n. 16. Palao tom. 2. r. 10. punct. 15. numer. 5. Fagundez præcept. 5. l. 3. cap. 5. numer. 2. & 12. Diana part. prim. tract. 2. resolut. 90.

DVBIVM X.

Clerici petunt decimas à laico, qui præscriptione, vel consuetudine immemorabili nunquam eas persoluit: potestne hic, eam causam coram sæculari Iudice discutere, eiusque auctoritate contra Clericos se defendere?

Potest quidem. Quia non est questio de iure, sed de facto. Et in Hispania, & Francia talis decimarum causa coram Iudice sæculari agitur, & Episcoporum iusta, si ad eos deferatur causa inhibetur. Sic Covarruvias qq. præc. c. 35. numer. 2. & l. 1. Variarum. capit. 17. numer. 18. & apud G. Arianum part. 2. disceptat. forens. cap. 238. n. m. Roland. Menoch. Guido, Peregrin. Minsinger, & alij Palao autem part. 2. tractat. 19. punct. 15. n. 7. asserit, hanc sententiam esse veram, quando Ecclesia petit decimas existimans, laicos privilegium non habere, aut non præscripsisse: non vero quando petit iudicans præscriptionem non esse legitimam, vel privilegium esse invalidum: tunc enim ad iuris, non ad facti questionem lis pertinet.

Non potest. Quia talis lis est iuris, non facti: imo dato quod esset facti, & non iuris, adhuc ad Ecclesiastici Iudicis tribunal attineret, causa enim de decimis spiritualis est: de causis vero spiritualibus laici nequeunt iudicare. Ita Azor. lib. septim. capit. 16. questio. 4. & 7. Rebuff. tractat. de decim. questio. 10. Tanner. 2. 2. dub. quint. questio. 1. r. 1. dub. secund. numer. 40. Gratian. pars secund. disceptat. forens. capit. 38. numer. quart. Putæus. lib. prim. decisio. 161. Diana parte prima. tractat. secund. resolut. 92. Fagundez præcept. quint. libr. 1. r. 1. capit. quint. numer. 10.

Existimo consuetudinem illam corruptellam esse, ac proinde locum non habere, nam cum iure Canonico pugnat. Quare nisi Romani Præsul privilegio, vel expresso eius consensu approbetur, non valet, nec sufficit si dicant primæ sententiæ Auctores, eam permissam, permittitur namque quia commode impediri non potest: aut inficio Pontifice, & reclamante impeditur. Vnde cum Fagundez hanc sententiam planè veram esse crediderim.

DVBIVM XI.

An conductor laicus decimarum debeat, coram Ecclesiastico Iudice conveniri, quando conductæ, vel locatæ decima pretium solvere renuit?

Non debet coram Ecclesiastico Iudice conveniri, sed coram sæculari. Quia causa hæc, scilicet implendi contractum initum, & promissis standi de persolvendo pretio conductæ, aut locatæ decimæ est mere profana, ac civilis, quæ ad solum civilem Iudicem pertinet.

re videtur. Sic Castro Palao tom. 2. tract. 10. d. vnic. punct. 1. §. num. 9. Trullench. lib. 1. Decalog. cap. 3. dub. 8. num. 11. Couartuius qq. practie. cap. 35. num. 1. Gutierrez ibid. lib. 3. question. 26. numer. 10.

84 Debet non coram seculari, sed coram Iudice conveniri Ecclesiastico. Quia omnes causæ decimarum siue iuris, siue facti sint, debent coram Iudice Ecclesiastico tractari: nam vel spirituales sunt, vel ab illis habent ortum. Itaque licet in casu nostro non sit lis de decima, sed de pretio locata, vel conductæ solvendo, tamen ad Iudicem Ecclesiasticum spectat de illa iudicare: effluit enim à causa decimarum, quæ per se ad illum spectat. Ita Tanner. 1. 1. d. 5. quas. 3. dub. 2. num. 40. Diana part. 1. tract. 2. resol. 94. & part. 3. tract. 2. resol. 50. Azor. libro septimo, capite 36. question. 6. Leander prac. 5. dub. 2. q. 33.

85 Probabilis hoc. Cum probabilis sit mihi, omnes causas decimarum siue iuris, siue facti sint, debere coram Iudice Ecclesiastico pertractari, sententiam hanc probabiliorē esse affirmo, addens tamē probabilem satis etiam esse mei Fagundez sententia asserentis præcept. 5. libr. 3. cap. 5. num. 11. posse conductorem hoc in casu iudicium vocari tam apud Iudicem Ecclesiasticum, quam civilem, eo quod putet eam mixti fori esse causam.

DVBIUM XII.

An qui decimas non soluit, sit iure ipso excommunicatus?

86 Est planè. Quia retinens decimas Sacrilegium perpetrat cap. Decimas ibi: Sciant, se sacrilegi crimen committere, & æterna damnationis periculum incurere. Ideoque est ipso iure excommunicatus, cap. Canonica, 11. question. 3. cap. Cum causa, asserente Glossa de sentent. excommunicati. Sic Rebuff. de decim. q. ultim. num. 15. addens debere singulis diebus Dominicis eum, qui decimas non soluit, è Curatis excommunicari publicari. Andre Hispan. Episc. in reg. decim. q. 2.

87 Non est. Quia id apertè colligitur ex cap. Statuimus, 16. quas. 1. & ex Concilio Matiscenensi II. ubi statutum est, quod omnes, cuiuscunque gradus, vel conditionis sint, decimas integras solvant iis, quibus iure debentur, alioqui excommunicationi subiiciantur. Audi Tridentinum sess. 25. cap. 12. Qui Decimas aut subtrahunt, aut impediant, excommunicantur. Nec crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur, Ita Barbosa in collect. Concil. ad cap. 12. sessionis 25. & de iure vniuers. cap. 16. §. 4. citans multos. Nauarr. sum. cap. 21. n. 32. Azor. lib. 7. cap. 37. question. 9. Fagundez prac. 5. libr. 3. capite. 6. numer. 3. & alij communiter.

88 Hoc mihi certum. Certum mihi, & omnibus, vno dempto Rebuffo, hanc excommunicationem non esse latæ sententiæ, sed ferentiæ, ut patet ex illis verbis: Excommunicationi subiiciantur, & Excommunicentur. Porro addit ibi Concilium Tridentin. Nec ab hoc crimine nisi plena restitutione secuta absoluantur. Vnde dubitas, an, non obstantibus hisce verbis, sufficiat remissio decimarum facta ab eo, cui debetur, ut quis

ab excommunicatione valeat liberari, & absolui? Respondeo, sufficere. Quid enim quæso magis refert, ut soluas debitum creditori tuo, quam ut ille id tibi remittat? Ac proinde idem est plena remissio, ac plena restitutio. Præterea in Clement. 1. de decim. etiam excommunicantur omnes, ac quicumque Religiosi, qui decimas Ecclesiis debitas, & ad ipsos iure aliquo, vel causa legitima non pertinentes usurpant, aut usurpare audent dolis, ac malis artibus: & qui prohibent Ecclesiis decimas solui ex animalibus suorum familiarium, vel pastorum: vel ex aliis animalibus, quæ suis permiscuntur: vel ex illis, quæ in Ecclesiis frugum emunt; & si admoniti ex his intra mensem non desistunt, aut si id, quod temerario ausu usurparunt, intra duos menses post admonitionem non restituerint iis, quibus iure debetur, excommunicationi subiiciuntur: quæ excommunicatio in iure nulli reservatur. Item in Clement. Cupientes, de panis, excommunicatione afficiuntur omnes Religiosi, qui suis concionibus, vel alias aliquid proferunt, ut auditores suos detrahant à decimarum solutione iis Ecclesiis præstanda, quibus debentur. Item omnes Religiosi, qui in Confessionibus audiendis nullos scrupulos iniiciunt penitentibus circa solutionem decimarum. Qui quidem tandiù facto ipso suspenduntur, donec eos, quorum confessiones audierunt, admovent, si commodè possint, ut decimas solvant: alioqui id non facientes ipso facto excommunicantur, si concionari audeant, prædicta admonitione non facta. Demum adnoto, eum, qui non soluit, aut restituit decimas, post admonitionem, quæ debet præmitti ex cap. peruenit, de decim. & excommunicationis incursum, etiam Ecclesiastica sepultura priuari. Sic enim habetur in cap. Prohibemus, de decim. Sic omnes. Lege Fagundium.

CAPVT X.

Circa Decimas Personales.

DVBIUM XIII.

An vi iuris Canonici debeantur decime de bonis immobilibus, quæ per donationem, vel testamentum, vel hereditariam successionem acquiruntur?

ERTVM est, attento Canonico iure, soluendam esse Ecclesiæ omnem decimam, nempe Personalem, Prædialem, & Mixtam. Quia sic habetur in cap. Non est, cap. Ex transmissa, & Cap. Pastoralis, de decim. Igitur ex Ecclesiæ præcepto de omnibus rebus, quæ nobis diuino munere proueniunt, est decima Ecclesiæ soluenda. Merito autem hoc præceptum tam generale impositum ab Ecclesiā

89
Nonnulla
recol.

Seccio II. Dubia De Præcepto V. 145

fiat; non enim est maior ratio de vno, quā de alio, cū de omnibus Deus sit honorandus, & in omnibus recognoscendus largitor. No-
tanter verò dixi, *Attento iure Canonico*, nam consuetudine introducta multis in locis deci-
mæ personales non solvuntur, sed solummodo præ-
diales, ac mixtæ. Lege Suarium 10. 1. de Relig.
l. 1. c. 11. Laymanum l. 4. tr. 6. c. 4. m. 1. Fagundez
præc. 5. l. 1. c. 2. m. 1. Castrum Pal. 10. 2. tr. 10. pun. 6.
Quæstio igitur est, (cum de decimis persona-
libus tractatio procedat) num iuris Canonici
vi debeantur decimæ de bonis immobilibus,
quæ per donationem, vel testamentum,
vel hereditariam successionem acquiruntur?

Debentur quidem. Quia ex vi iuris de om-
ni lucro acquisito decimæ debentur cap. Ex
transmissa l. ea, quæ per legationem, dona-
tionem, testamentum, vel successionem hære-
ditariam acquiruntur, licet titulo lucrativo
comparantur: Ergo ex vi iuris de his decimæ
debentur. Sic Sylvest. 7. Decima q. 6. citans Hu-
gonem. Almain. Ioan. Vincenti. citati ab A-
bul. ad cap. 23. Mat. q. 159.

Non debentur. Quia nullo iure id præcipitur:
non diuino veteris legis, ibi enim iubet Deus
decimas dari solum de fructibus, nō de posses-
sionibus, non humano, nullum enim inuenitur
ius, quod id præscribat; non denique consue-
tudine approbata: nullo enim loco de his re-
bus immobilibus decimæ redduntur. Ita Abul.
ad 1. Mat. q. 159. citans Glossam, Henric. Inno-
cent. Bernard. Hostiens. Ioan. Andr. Suar. 10. 1.
de Relig. l. 1. cap. 3. l. 1. m. 6. & 7. Filliuc. tract. 27.
p. 1. m. 217. citans Valentiam, Fagund. præc.
5. libr. 1. cap. 2. numer. 7. & 8. Palao tom. 2. tract.
10. d. vnic. pun. 6. n. 2. Azor. lib. 7. c. 35. questio.
8. & 11. Troll. libr. 3. Decal. cap. 3. dub. 2. numer.
2. Bonac. de præc. Eccl. d. vltim. quæst. 5. pun. 3.
num. 2.

Probabiliorem hanc putarim esse senten-
tiam. Nam textus cap. Ex transmissa, quo pri-
mæ sententiæ Auctores nituntur sic est intel-
ligendum: Fidelis homo tenetur decimas solue-
re de omnibus, quæ acquiruntur manibus ali-
quo labore, vel negotio: non de rebus, quæ ti-
tulo alio gratuito acquiruntur. Profecto ex
horum immobilium bonorum fructibus debentur
decimæ. Quia tales fructus subiecti sunt
decimationi. Audi Azorium quæst. 11. Non de-
betur decima (vt ait Glossa ad cap. Pastoralis,
de decim.) de bonis immobilibus, quamvis sint
lucra; sed ex fructibus huiusmodi bonorum, vel
ex annuis pensionibus, quibus locantur: vel ex
fructibus, qui ex ipsis quolibet anno colliguntur.

D V B I V M XIV.

An ex vi iuris communis debeat decima de bonis mobilibus, scilicet vesti-
bus aureis vel argenteis, vestibus &c. per
donationem, legationem, aut succe-
ssionem comparatis?

Debetur quidem. Quia ex vi iuris cōm-
unis de omni lucro ab homine acquisito
decimæ debentur cap. Decima 16. q. 1. De mili-
tia de negotiatione, de artifi. 10. redde decimam
&c. cap. Ex transmissa, De omnibus qua licite po-
t. Elcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. 11.

test homo acquirere, decimas erogare tenetur. At
mobilia bona, quæ per donationem, legatum,
testamentum, & successionem acquiruntur,
licet acquiruntur: Ergo de iis decimæ reddendæ
sunt. Sic Glossa ad cap. Pastoralis de decim.
Fagund. præc. 5. l. 1. c. 2. m. 9. Sylvest. v. Decima,
q. 6. Rebus. tract. de decim. q. 8. Azor. 10. 1. lib. 7. c.
35. q. 8. & 11.

Non debetur. Quia non decet augeri one-
ra sine iure cogente: At nullo ex iure id satis
colligi potest. Ita Alberic. apud Sylvest. cita-
tum. Panormit. ad cap. Pastoralis. Innocent. ad
cap. Non est, de decim. Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c.
31. m. 6. Valent. 10. 3. d. 5. qu. 5. pun. 3. Abul.
ad c. 23. Mat. q. 159. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 117.
Leander præc. 5. d. 1. q. 6. citans Bonacinam,
Barbosam, Bassam, & Trullench.

Ex his satis probabilibus opinionibus secū-
dam mihi eligo probabiliorem vtique. Quia
ea bona mobilia non acquiruntur per actio-
nem propriam personalem: & quia non prop-
rie acquiruntur, sed incipiunt possideri ab iis
qui ea ex donatione, legatione, aut succe-
ssione acquirunt.

D V B I V M XV.

An ex vi iuris debeantur decimæ de rebus
immobilibus in bello captis pro mer-
cede militum, &c.

Non debentur. Quia cap. Pastoralis de de-
cim. & aliis textibus constat de quibusque
rebus immobilibus decimas non deberi. Sic
Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 32. m. 3. & 4. Abul. ad
cap. 23. Mat. q. 159. Fagund. præc. 5. l. 1. c. 2. m. 12.
Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 219. & alij.

Ex vi iuris debentur. Quia licet non debeā-
tur ex rigore iuris ex rebus immobilibus per
donationem, legationem, aut successionem ac-
quisitis eo quod ibi sine manibus aut labore
comparentur: debentur tamen ex immobili-
bus in bello partis, manibus enim, labore, &
industria acquiruntur. Ita Rebus. tr. de decim.
q. 8. n. 2. Andr. Hisp. q. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 35. q. 9.
Leand. præc. 5. d. 3. q. 7. & 8.

Cum his opinor. Affero itaque, si quis ali-
quid immobile in bello iusto capiat, aut pro
mercede recipiat militum, aduocationis, vel
pro alio opere suo ex pacto, aut sine illo ali-
quod castrum, vineam, fundum, vel aliam pos-
sessionem immobilem, debere decimam im-
pertire. At in casu non debet necessario in
eadem specie decima reddi, id est, in parte rei
immobilis, sed sufficit dari in æstimatione.
Hinc constat à fortiori, deberi decimam ex
rebus, quæ ludo licito comparantur. Quia est
verum, & iustum lucrum ex actione, ac
industria humana progeniens. Non autem
debetur ex bonis per eleemosynam acquisitis.
Quia in iure nec verbum vllum inuenitur;
in quo oppositum valeat statui. Nam licet
acquisita per eleemosynam sint bona licite
comparata, non sunt tamen acquisita à nobis
personali actione: quod necessarium erat, vt
ex vi iuris ex eis decima deberetur, sicut
debetur ex mercede, ac salario famulo-
rum, de piscatione, & aucupio, de venatione,
&c.

N

&c

& similibus, ubi adest lucrum ex labore & industria proueniens omnes sic.

DVBIUM XVI.

An, ex vi iurū debeantur decima ex rebus ex meretricum lucro, ex histronatu, ex occasione, & ex similibus turpiter acquisitis, quæ tamen obnoxia non sunt restitutioni?

99
Certa præmittit.

Certum planè est, ex vii non debentur decimas personales ex rebus illicitè & iniuste acquisitis, cum sunt obnoxie restitutioni. Vnde ex rebus mobilibus furto, vel rapina, aut ex viura, vel ex spoliis iniuste partis, & demum ex omnibus illis rebus, ex quibus lucrans dominium non acquirit, decima non debentur, nec Ecclesia illas accipere vult. Lege Palaum *tom. 2. tr. 10. pun. 6. n. 5.* Suarium *to. 1. de Relig. l. 1. c. 3. m. 7.* Azorium *l. 7. c. 34. q. 13.* Lessium *l. 2. c. 39. dub. 3. n. 13.* Quæserim vero, an saltem debeantur ex iure decimæ ex meretricum lucro, ex histronatu, occasione &c. & ex similibus illicitè acquisitis, quæ tamen non sunt restitutioni obnoxie?

100
Non debentur ex iure.

Non debentur ex iure. Quia ipsa Ecclesia præscribens decimarum reddendum obligationem, minime recipit eas ex bonis, quæ turpi, aut illicito quæstu sunt acquisita. Sic Azorium, Reginaldum, & alios communiter tenere asserit Bonacina *de præc. Eccl. d. vltim. q. 5. pun. 3. n. 2.*

101
Debentur plana.

Debentur plane præcipue ex bonis quæstu meretricio acquisitis. Quia bona hæc sunt vere accipientis cum non sint restitutioni obnoxia. Ergo ex illis decimæ debentur, & ideo Ecclesia eas potest accipere, nisi alioqui detur scandalum eo quod illas accipiendo peccatum videatur approbare. Ita Sylvest. *v. Decima q. 6.* Lublin. *v. Decima n. 18.* Palaus *to. 2. tr. 10. pun. 6. n. 5.* citans D. Thomam, Valent. *to. 3. d. 6. q. 5. pun. 3.* Rebus *de decim. q. 5. n. 17.* Barbosa *ad cap. Ex transmissa, n. 5.* Azor. *l. 7. c. 34. q. 13.* & alij.

102
Auctoris resolutio.

Existimo, decimam personalem non debentur ex iis, quæ sunt domino restituenda, ut præmissi ex cæteris autem si fuerint lucra ex peccato notorio parata, ut ex meretricio quæstu, Ecclesiam decimas recipere, sed non ideo eas qui acquirunt immunes esse à reddenda decimæ obligatione; vnde ab eis per poenitentiam veram conuersis potest Ecclesia accipere decimas prætermittas, & novas exigere. Si demum lucra fuerint ex peccato occulto, quamvis noto Parocho, siue Prælato, possit Ecclesiâ recipere decimas asseruerim.

DVBIUM XVII.

An ex usu, & consuetudine modo debeantur decima personales ex salario famulorum?

103
Status quaestio.

Vidimus ex iure communi debentur decimas personales Ecclesiæ: attamen certum est modo ex consuetudine recepta minime debe-

ri, ipsa Eccl. sit eas tacite condonante. Sic omnes communiter. Quæserim vero, nū spectatim ex recepta consuetudine alicubi decimæ ex famulorum salario debeantur?

Debentur in aliquibus Hispaniæ Regionibus. Quia si ex iure debentur, & in aliqua Regione obligatio hæc non est contraria consuetudine recepta ablegata: proculdubio inibi debebuntur. Porro id receptum non esse in aliquibus Hispaniæ Regionibus circa famulorum salarium asserit Navar. *sum. c. 1. n. 31.* Rodrig. *p. 1. sum. c. 87. m. 1.* Gutier. *l. 2. canonic. q. 9. cap. 21. num. 34.*

Nullibi debentur. Quia ferente consuetudine, & Ecclesia annuente, absolute Dactores affirmant nullibi ex quæstu personali decimas solui. Azor. *l. 7. c. 34. q. 13.* Palaus *to. 2. tr. 10. pun. 6. n. 10.* Fagund. *præc. 5. l. 3. c. 2. n. 3.* & alij communiter.

Mihi autem & Vasquio meo in *Opus. tr. de Benef. c. 1. dub. 7.* Salarij famulorum præfata exceptio non multum placet. Rigidum enim proculdubio videtur, mercatores, seu negotiatores nimium ditites nihil ex sua industria solvere, & inopes famulos obligari. Attamen quia in aliquibus Hispaniæ populis famuli agriculturalum decimas soluant non tantum de frugibus, sed etiam de mercede, quam suo labore obtinent: semper standum consuetudini asserimus, nec rationis pondus trutinandum.

DVBIUM XVIII.

An ante personalem decimarum solutionem absolute deducenda sint expensæ factæ in victu, ac vestitu negotiatoris, militis, lectionis, aduocati, venatoris seruorumque eorumdem?

Sunt absolute deducendæ. Quia sic habetur *cap. Pastoralis, de decimis. ibi.* In negotiatione concessum est, ut possint expensæ deduci, priusquam decima soluantur ex lucro. Et quamuis hic textus solum de negotiatione loquatur, tamen Doctores communiter id extendunt ad alias decimas personales: & ratio est, quia decimæ personales præcipiuntur solui solum de lucro acquisito, sed lucrum est solummodo id, quod superest, deductis expensis, ut constat ex ipsa lucri appellatione. Sic Palaus *to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 6. n. 8.* & alij.

Non sunt absolute deducendæ. Quia si huiusmodi expensæ non habeant ortum ex ipso ministerio officio, aut arte, sed alias sunt per se necessarie ad sustentationem eorum, qui eiusmodi exerunt ministeria, deducendæ non sunt. Nā re vera non sunt expensæ, quæ propter lucrum gerendū fiunt: Ergo absolute deducendæ non sunt. Ita Filliuc. *tr. 17. n. 25.* Fagund. *præc. 5. l. 1. cap. 2. num. 20.* Suar. *tom. 1. de Relig. l. 1. c. 33. num. 6.*

Aut sumptus seu expensæ, quæ sunt in alenda persona, ac familia ortum habent ex ipso ministerio, nempe ex negotiatione, militia, lectione, aduocatione, venatione, vel non. Si sint adeo necessariae expensæ, ut sine illis tale ministerium commode exerceri non valet: deducendæ sunt proculdubio.

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 147

bio expensæ in victu ac vestitu personæ & famulorū eius factæ. At si orū ex ipso ministerio non habent, haud sunt deducenda.

CAPVT XI.

Circa Decimas Prædiales.

DVBIVM XIX.

An debeatur Decima de palca comminuta post triturationem, ex vi iuris?

¹¹⁰ **S**UPPONO de omni grano tritico scilicet nordeo, & aliis deberi decimā. Quia sic habetur expresse in cap. Non est de decim. vbi sic Celestinus III. Re vera sicut Sancti illi aures in suis tradiderunt scripturis, de vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiatione, de ipsa etiam militia, de venatione, & de omnibus bonis decima sunt Ministris Ecclesiæ tribuenda. Quæstioni autem do, num de messium palles decimæ sint ex vi iuris reddenda?

¹¹¹ Reddenda non sunt post triturationem. Quia tunc palles in fructu non sunt, sicut cum soluitur frumentum in glebis. Igitur post separationem à granis non debent palles inter fructus annumerari. Sic Speculat. tit. de decim. c. Qualiter.

¹¹² Post triturationem etiam sunt reddenda. Quia de omni fructu decima debetur, c. Nuncios sed palles sine integra, siue contrita est fructus; leg. fin. §. si usufructuarius messem. ff. quemadmodum ususfructus. leg. si in fine, C. de servit. & aqua. Et quia palles nascitur in agro per humanum laborem ad humanam utilitatem: ergo ex ea, iuris vi, decima debetur. Ita Suar. tom. 1. de Relig. libr. 1. cap. 34. num. 2. Azor. l. 7. c. 35. q. 9. Palao to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 7. n. 1. Fagund. præc. §. l. c. 4. n. 2. Rebus. tr. de decim. q. 8. n. 3. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 154. & alij.

¹¹³ **A**uctoritas placitum. Certe de facto nulla est obligatio decimæ di de palles in multis regionibus, eo quod apud illas præscriptum sit legitime, ne obnoxie decimationi sint: de iure tamen debetur decima de palles integra, aut trituratione comminuta. Nam decima debetur ex manipulis segetum, sicut ex terra metuntur, & in rigore sic debent fructus decimari, cum tota illa materia sit terræ fructus, & ideo iura sepe sub nomine segetum, vel messium loquuntur, cap. Ad Apostolic. de decim. Ergo quomodo post triturationem decimæ de grano reddantur, idem ius manet in palles.

DVBIVM XX.

An ex mororum foliis sint ex iure Decima reddenda?

¹¹⁴ **D**E arborum fructibus decima reddenda est nepe de vino, oleo, nucibus amygdæ. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

lis, castaneis, &c. c. Decima 16. q. 1. c. Cum homines, c. non est, de decim. in quibus præscribitur, ut de omnibus arborum fructibus decima solvatur. Quæstionem verò, num ex vi textuum horum, ce ex foliis mororum decima sit ex iure reddenda? Non reddenda ex iure, sed solum ex consuetudine. Quia textus de fructibus arborum loquuntur, non de foliis, quæ fructuum nomine intelliguntur. Sic Seraphin. decis. 827. Rot. apud Fatnac. decis. 528. n. 3. Barbo. l. 3. de iure Ecclesiæ. c. 26. §. 1. nu. 8. & ad cap. Nuncios, de decim.

Ex iure quidem, & non solum ex consuetudine reddenda est. Quia ex iure solvenda sunt decimæ ex omnibus arborum fructibus: sed folia mororum est principalis earum fructus arborum bombicum nutritioni deferuiens. Ergo ex foliis hæc decima debetur. Ita Barbo. ad cap. Non est, de decim. Decis. Rotæ Rom. 416. quam refert Postius to. 2. de manuten. pag. 378.

Profecto ideo debetur ex iure reddi de palles decima, quia inter fructus computatur animalium deferuiens nutritioni in hominum utilitatem. Ergo ob eandem rationem debentur mororum folia inter fructus computari. Deferuiunt enim mori folia ad bombicis cibos & in hominum lucrum: Vnde de illis cōsequenter decima Ecclesiæ erit reddenda.

DVBIVM XXI.

An debeatur Decima ex vi iuris de croco, mentha, cymino, anetho aliisque minutis oleribus, quæ vel in cibum, vel in condimentum ciborum in hortis nascuntur?

Certum est deberi de blado, fabis, pis, & aliis leguminibus cap. Ex multiplici, de decim. Item de caulibus, lactucis, rapis, pastinacis, & aliis oleribus. cap. Nonnulla recole. est expresse præcipitur, ut etiam ex hortis, id est, ex rebus quæ ex hortis proveniunt, decimæ solvantur. Difficultas est circa minuta illa olera, num de illis decimæ debeantur?

Non debetur. Quia minuta illa olera non tam ad lucrum, quam ad usum proprium & ad possidentium voluptatem ex hortis colliguntur. Sic D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 3. Sotos l. 9. de iust. q. 4. a. 2. ad 3. Palao to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 7. n. 1. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 218.

Debetur omnino. Quia sic habetur cap. Ex multiplici, præcipiente quidem, præter legumina, de minutis aliis, quæ in hortis nascuntur, soluenda esse decimā. Porro de hisce minutis oleribus in veteri Testamēto decimæ solvebantur; ergo & ex Ecclesiastico iure soluendæ sunt: circa hoc enim Testamētum nostrū veteris præscripta imitatur. Ita Mantica decis. 341. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 152. Azor. l. 7. c. 35. q. 9. Moneta c. 4. n. 4. Barbo. ad cap. Non est, de decim. numer. 4. & 5. Leand. præc. §. d. 4. qua. sion. 10.

Probabilius hoc esse affirmo. Nam licet singula de his parua, nulliusque estimationis

¹¹⁵ Ex iure reddenda non est.

¹¹⁶ Ex iure est reddenda.

¹¹⁷ Idem affirmo.

¹¹⁸ Nonnulla recole.

¹¹⁹ Non debetur.

¹²⁰ Debetur plane.

¹²¹ Hoc probabilis esse.

mationis esse videantur: tamen omnium cumulus magni æstimari debet, & necessarius ad commodā sustentationem Ministrorū Ecclesiæ. Nec refert, quod ad lucrum colligi ex hortis non soleant, sed ad propriam domini commoditatem, si ipsa commoditas pretio sit æstimabilis. Si autem rogetes, num decima, quæ de oleis hisce reddenda est, soluenda sit in specie propria, an in pecunia respondeo, in pecunia reddendam. Nam sic fert consuetudo, & sic fuit in Rota decisum Iulij s. ann. 1193. ut refert Barbosa *citatur*. Secus dixerim de fabarum, cicerū, & huiusmodi leguminum decima: consuetudo enim obtinuit, ut in speciebus leguminum solvatur.

DVBIUM XXII.

An ex consuetudine introducta, & præscripta quis debeat adhuc de feno, oleis, & leguminibus, decimas soluere absolute?

122
Aliqua
suppono.

Scio de iuris rigore, decimā esse soluendam de feno, de oleis, de leguminibus, de pascuis, seu pratis, etiam si ad culturam fuerint redacta: de lignis nemorū, de lino, canape, de aurifodinis, argentifodinis, lapicidinis, & aliorum metallorum venis &c. de molendinis aqua vel vento tracti, vel quæ hominum, bestiarūve tractu mouentur: item ex domorum pensionibus, ex prouentibus, qui ex clibanis, seu furnis proueniunt, & x Saccharo, &c. Quia ex iure de omni terræ fructu sunt decimæ reddendæ, Quæ quidē decimæ ubique solvuntur, nec video consuetudinē contrariam circa præcipuos, quos assignari, fructus præualere. Solummodo dubitarim nū quis debeat ex consuetudine introducta, & præscripta decimas adhuc soluere de feno, oleis, & leguminibus absolute?

123
Iam nondum
bet soluere.

Abolute iā non debet. Quia in toto orbe Christiano iā viget consuetudo, de his minimis decimas reddendi. Sic Couarr. l. 1. *variatur*. c. 17. numer. 8. citans Paulum Castrensem *libr. 2. consil. 17.*

124
Adhuc debet
alicubi
soluere.

Adhuc debet alicubi soluere. Quia non est in toto Christiano orbe huiusmodi consuetudo non soluendū introducta. Ita Azor. l. 7. c. 35. q. 9. factus *Prædialis quoque decima ex multis fructibus præsertim minutis alicubi non soluitur, ut ex herbis, oleis, leguminibus*. Alicubi autem, non ubique. Ergo absolute quis non liberatur iam ab huiusmodi decima reddenda.

125
Auctoritas
resolutio.

Certum omnino est, ubi iā consuetudo de his non decimandi præscripsit, nullatenus quæ debere decimas soluere; contra ius enim præualeat consuetudo. Vbi vero non præscripsit debet profecto, cum ex rigore iuris teneatur. Vnde nec absolute quis adhuc soluere debet, nec absolute iā liber euadit; alicubi namque, non ubique consuetudinem vigere à testibus oculatis didici.

DVBIUM XXIII.

An possit consuetudine introduci, ut ante fructuum decimationem, semen mandatum terra, & aliæ expensæ deducantur?

126
Nonnulla
præmissa.

Scio, ex fructibus prædiorum, iure præscripto, soluendas esse decimas absque aliqua impensarum deductione. cap. *Non est*, cap. *Pa'oralis*, cap. *Tua nobis*, cap. *cum nobis*, de decimis Scio, nullatenus detrahendum prius esse semen quod terræ mandatum fuit ex tritico, hordeo, & similibus. cap. *Tua nobis*, & §. *Igitur*. Scio non posse licite detrahi semen etiam casu, quo non plures fructus nascantur, quam feminis quantitas fuerit, omnibus Doctoribus asserentibus. Scio, decimas esse soluendas, prius quam ex fructibus tributa, census, aut quæuis alia debita deducantur. cap. *Cum homines*, cap. *Non est*, cap. *Tua nobis*, & expressius cap. *Cum non sit*, de decimis. Scio, colonum partiarium, siue mediarium debere decimas soluere ante expensarum deductionem cap. *Tua nobis* de decimis. Dubito verd, num possit consuetudine introduci, ut fructuum decimationem semen mandatum terra, & aliæ expensæ deducantur?

127
Minime
potest.

Minimè potest. Quia in tanti ponderis rebus mutandis tanta quidem Sacrorum Ministrorū iniuria, non potest consuetudo subsistere, nisi subsit summi Præsolis privilegium, aut compositio facta superioris auctoritate. Sic Sotus l. 9. de iust. q. 4. a. 2. Bertrand. volum. 6. consil. 188. n. 6. 7. 8. 15. 17. & 18. & vol. 7. consil. 84. n. 1. & 3. citans Hostiensensem, Innocentium, & alios.

128
Potest
min.

Potest omnino. Quia modus decimarum reddendi sine seminis, & altarū expensarū deductione est iure Ecclesiastico introductus: Ergo contra illud potest consuetudo præualere. Ita Aragon. l. 2. q. 87. a. 2. Suar. to. 1. de Relig. lib. 1. c. 35. nu. 6. Manu. sum. c. 87. n. 4. Ortiz sum. c. 20. §. 11. & alij.

129
Hoc verum
esset.

Hoc verum omnino esse existimo. Nam si ex consuetudine introducta sufficit, ut quis alicubi non teneatur nisi partem vigesimam soluere: cur non sufficiat, ut agricola valeat semina terræ tradita, aliæque expensæ deducere? An non est licita consuetudo in toto fere orbe Christiano introducta, qua agricolæ eleemosynam è cumulo triticeo ante decimationem elargiuntur? Adeo licita est, ut delinquat (teste Trullencho *libr. 3. Decal. capit. 3. dub. 3. numer. 2.*) cum obligatione restituendi qui impediunt, huiusmodi eleemosynam Religiosis impertiri Igitur poterit introduci consuetudo qua agriculatores possint ante decimationem semen, & expensas deducere. Ex Suarior.

Sectio II. Dubia, De Præcepto V. 149

DVBIVM XXIV.

An sufficiat decimam soluere fructuum statim ac jure percepti, etiamsi perfectè collecti non sint?

¹³⁰ **N**on sufficit. Quia cap. Cum homines ex-
pense statuitur, fructuum iam collecto-
rum soluendam esse decimam. Sic Abbas ad
cap. Peruenit. Graff. l. 2. c. 27. n. 12.

¹³¹ Sufficit quidem. Quia sic in leg. si eius, ff. de
Societate rei vendic. declaratur: Perceptionem fructus acci-
pere debemus, non si perfectè collecti, sed etiam
capiti, ita percipi, ut terra continere fructus desie-
rit, veluti si olivæ, vel quæ seita fuerint: & non
dum ab aliquo vinum, vel oleum factum sit, statim
ipse fructum accepisse existimandus sit. Ita Pa-
lao tom. 2. tract. 10. dub. unic. punct. 8. nu. 4. Azor.
l. 7. c. 3. q. 16. Rebuff. q. 12. nu. 2. Moneta de de-
cim. c. 6. q. 2. n. 2.

¹³² Sufficere probabiliori ex mente reor fru-
ctus esse perceptos licet granum adhuc è pallea
non sit excellum. Porro postquam fuerint col-
lecti, soluenda est statim decima, cap. Cum ho-
mines, præcipiente. Prævalere autem potest
consuetudo, ut decima prædiales non statim
solvantur, sed certo tempore, ut Moneta cita-
tur, n. 15. aduertit. Peccat autem lethali-
ter, qui decimas tardius, quam par est, persolvit, cap.
Cum homines. Et qui ex tritico, vino, & aliis
fructibus, instar Caini, deteriore reddat por-
tionem, si id in notabili quantitate faciat. Le-
ge Fagundum præc. 5. lib. 1. c. 4. n. 7. & Lessium
tom. 1. l. 2. c. 39. d. 3. n. 16.

DVBIVM XXV.

*Antenatur quis soluere decimas etiamsi à
Parocho non petantur, collectionis
tempore?*

¹³³ **N**on tenetur. Quia si tempore collectionis
fructuum non petuntur, videntur, à Paro-
cho tacite esse remissas: unde postea peti non
possunt. Sic Archidiaconus ad cap. 1. de decim. in 6.
Felin. ad cap. Si autem, de rescript. Bald. de præ-
script. p. 5. q. 7. n. 12. Adrian. quod. 5. ar. 2. Didac.
Perez ad leg. 1. ii. §. 1. ordinat. Guido dec. 283.
& Patil. consil. 15. num. 26. Faber lib. prim. tituli.
2. def. 66.

¹³⁴ Tenetur soluere, etiamsi à Parocho non pe-
tantur. Quia quisque tenetur reddere alteri
quod suum est, etiam illo non petente. Sed de-
cimæ sunt Ecclesiæ, seu Parochiæ, nam dies ipse,
seu tempus solutionis pro creditore interpel-
lat. Ita Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 37. n. 1. & 2.
citans Rotam. Gutierrez l. 2. qq. canon. c. 20. nu.
43. Rebuff. tr. de decim. q. 12. n. 7. Layman. lib. 4.
tr. 6. n. 1. Barbol. l. 3. de iure Ecclesiæ. c. 26. §. 2. n. 25.
Trull. l. 3. Decal. c. 3. d. 4. n. 4. Palao tom. 2. tr. 10.
d. unic. punct. 8. n. 4.

¹³⁵ Resolutionem hanc certam esse crediderim,
licet innuat P. Castro Palao contrariam esse
probabilem. Scio Graffium p. 2. l. 2. c. 27. n. 15.
(citans D. Thomam, Tutrecrematam, Henri-
cum, & alios) docuisse, hoc præceptum, cum af-
f. Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

firmatum sit, non obligare ad semper, sed
pro loco, & tempore, id est, cum necessitas adest,
& decimæ à Ministris petuntur. Si verò neces-
sitas non est, nec petantur aliqua ex causa ra-
tionabili, tunc non soluentes minime delin-
quere. Attamen existimo D. Thomam, & alios
loquutos fuisse de locis, ubi per consuetudi-
nem, vel per Ecclesiæ remissionem sunt deci-
mæ abrogatæ: & ibi ait Angelicus Doctor, non
peccare, qui non solvunt, quamvis velit esse
paratos ad soluendum, si petantur.

DVBIVM XXVI.

*An ex vi communis iuris teneantur pa-
rochiani decimas tritici, hordei, &
aliorum fructuum in Clerico-
rum horrea deferre, si pu-
blica sint?*

¹³⁶ **T**enentur quidem, si horrea sint publicè
deputata, ad quæ decimæ deferantur: vel si
non sint publica, leui sumptu, & labore ad
horrea Clericorum, vel eorum domos valeant
deferri. Quia videntur ad id publice exponi.
Et quia id gerendum innuit cap. Revertimur,
verb. In horrea. & Cap. Decimas, verb. In hor-
reum. Sic ibi Gloss. Archidiaconus. & Tutrecrem.
Lancellot. ad leg. Cuius, de ann. legat. Riccius in
coll. et an. decision. part. 6. decision. 239. & 2392.
Covarruvias lib. 1. variarum, cap. 17. num. 8. Hic
quidem, si horrea sint publicè deputata, alij
verò absolute tenent deferendas esse deci-
mas in horrea, etiamsi publice non fue-
rint exposita, idque communi usu con-
firmant.

¹³⁷ Minime tenentur ex vi iuris suis sumptibus
etiam leuibus in Clericorum horrea etiam
publice exposita decimas deferre. Quia ad id
parochiani nec vilo expresso iure, nec pacto
obligantur. Si autem alicubi ut in Navarra
Regno decimæ in Clericorum horrea vel do-
mos decimæ parochianorum sumptibus defe-
runtur, id consuetudo, non ius operatur. Ita
Layman. lib. 4. tractat. 6. cap. 5. num. 2. Suar. tom.
1. de Relig. lib. 1. c. 37. n. 12. Rebuff. de decim.
question. 6. num. 1. asserens, decimas soluendas
esse in locis, in quibus sita sunt prædia iuxta
cap. fin. de Parochiis, nisi consuetudo in contra-
rium percipuerit. Palao tom. 2. tractat. 10. dub.
unic. punct. 8. numer. 5. Reginald. l. b. 19. nu-
mer. 99. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 3. dub.
4. numer. 2.

¹³⁸ Profecto cum de his nil determinatum iu-
ra statuere, singularum Ecclesiarum consue-
tudiini parendum. Consuetudo etenim in his
lex est reputanda, cum lex scripta non habe-
tur. Vnde siue in agro fructus collecti relin-
qui, siue ad horrea, vel domum Clericorum
portari debeant, totum locorum consuetudini
relinquendum. Sufficere autem huic consuetu-
dini ad legem stabilientiam existimo, quod
decem annis vigerit, eo quod sit de re, quæ
non est iure prohibita. Adnotat Lessius l. 2. c.
6. d. 14. n. 16.

CAPVT XII.

Circa Decimas mixtas.

DVBIUM XXVII.

An de pellibus ouium, boum, pecudum
que aliarum danda sit ex iure
decima?

139
Certa sup-
pono.

ERTVM mihi, de fœtibus
ouium, caprarum, imò, & boum
(quidquid in contrarium Didac-
cus de Narbona ad 3. part. noua
recopil. lib. 6. tit. 10. leg. 9. asse-
rat) decimam esse reddendam iuxta cap. 27.
Leuit. ibi: Bones, & oues, & capre, que sub pasto-
ris virga transiunt, quidquid decimum venerit,
sanctificabitur Domino. At cap. In aliquibus, de
decim. dicitur, de illis rebus necessariò decimas
reddi debere, quæ diuina legere deberi dicun-
tur. Idem dixerim de pullis camelorum, equo-
rum, & asinorum, quia eadem est de omnibus
ratio, ac proinde idem ius. Et quamuis in scri-
ptura non fiat expressa mentio nisi de ouibus,
bobus, & capris, quæ sub pastoris virga tran-
seunt: intelligenda tamen de omnibus aliis
animalibus mansuetis: vnde cap. Non est, de
decim. præcipitur, de pecoribus decimas solui.
Nec id de porcorum fœtibus abnegandum; id
enim ex cap. Non est, colligitur. Et si in lege
veteri non soluebatur de hisce animalibus
decima, idèd fuit, quia Iudæis non licebat de
eorum carnibus manducare. Dubitarim va-
rò, nùm de pellibus horum pecudum pe-
corumque decimæ iure decimam esse red-
dendam?

140
Reddenda
est.

Reddenda quidem est. Quia de fructibus
animalium huiusmodi decimæ sunt reddendæ:
At pelles ouium, boum, & caprarum sunt eo-
rum fructus sicut casum est fructus ouium:
ergo ex pellibus sunt decimæ soluendæ. Sic
Azor. tom. 1. l. 7. c. 35. qu. 9. Raphaël de la Torre
2. l. 9. §. 87. d. 2. n. 3.

141
Non est
reddenda.

Non est reddenda ex iure. Quia pelles non
sunt animalium fructus, sed pars illorum. Ita
Rebuff. de decim. c. 6. n. 28. Leand. præc. §. dub. 5.
question. 10.

142
Probabilius
hoc.

Hæc sententia probabilior, imò & certa fe-
rè mihi. Nam quando oues, boues, aut capræ
decimantur, cum pellibus traduntur: ergo de
pellibus extractis decimæ non debentur aliàs
enim bis deberes de pellibus decimam imper-
tire. Porro cum meus Azorius dixit ex ho-
rum animalium fructibus, quales sunt
pelles, &c. decimam solpendam
esse, crediderim de lana
intellexisse.

* *

DVBIUM XXVIII.

An de apum examinibus sit reddenda
decima?

Certum est, ex melle, & cera iure decimam deberi, cap. Nuncios, de decim. ibi: ¹⁴³ *Quæstio*
De apibus, & de omni fructu decimas soluere statuit.
Ecclesiastica distributione compellat. Sic textum
communiter Auctores exponunt. Quæserim
verò nùm de ipsis apum examinibus, decima
sit reddenda?

Reddenda est planè. Quia lex aperte præ-
scribit: De apibus, & de omni fructu. Ergo non ¹⁴⁴
solum de fructu apum, nempe de melle, & ce-
ra, sed & de ipsis apibus decima reddi debet.
Et lex 2. part. 1. tit. 20. sic habet: *Que ann de-
ben dar diezmos delas colmenas: è esio se entien-
de tan bien de los enxambres, e de los oros esquil-
mos, que llenan de ellas, como de la miel, y de la
cera.* Sic Barbosa lib. 1. de iure Eccles. cap. 16.
§. 1. num. 12. citans Monetam cap. 4. n. 18. Filliuc.
tract. 27. part. 2. num. 227. Trullench, lib. 3. Dec.
cap. 3. dub. 2. num. 4.

Reddenda non est. Quia decima de ipsis ¹⁴⁵
apibus difficile reddi potest, cum sint fera ani-
malcula: vnde licet sint mea in arbore, mea reddenda
non sunt, quovisque in alucrio recludantur.
Instit. de rerum diuis. §. Apum. Ita Azor. lib. 7.
cap. 35. qu. 9. Rebuff. de decim. g. 8. nu. 15. & 25.
Abul. ad cap. 13. Mat. q. 164. citans Innocentiū,
& Ioannem Andr. Suar. 10. l. de Relig. l. 1. c. 14.
num. 4. Luis. Torrian. summ. part. 1. cap. 138.
conclus. 2. Palao tom. 2. tractat. 10. puncti. septim.
num. prim.

Ego quidem existimo (mei Azorij dicentis, ¹⁴⁶
De hac re nihil esse in iure expressum, consuetu-
dine autem talis decima non soluitur) venia, id in
iure expressum esse, vt ex textibus pro prima
sententia adductis aperte constat: vnde si
præscripta legis sint attendenda, de ipsis
examinibus non quidem auolantibus vagè
priusquam in alucriis includantur, sed
de alucriis decem totidem continentibus exa-
mina, vnum debetur Ecclesiæ. Attamen lex illa
iam est contraria consuetudine abrogata. At si
alicubi viget adhuc obseruanda omninò ef-
se affirmo.

DVBIUM XXIX.

An sufficiat tibi de fœtibus animalium
tuorum decimas reddendo, si nouem
dies post partum ex-
pectes?

Sufficit decimare animalium fœtus post no-
uē dies ab eorum natalitio. Quia ca. Cum Sufficit qui-
dam. ¹⁴⁷
homines, de decim. dicitur, agnos, & alios ani-
malium partus alii debere saltem nouem dies Ec-
clesiæ reddi. Sic Rebuff. de decim. question. 12.
num. 3. citans alios. Gessl. & Doctor. ad l. Stipu-
lario ista, Sinter certum. Digestis, de verborum
obligat.

Sectio II. Dubia De Precepto V. 151

obligat. & ad cap. Reuertimini, quæstion. 16. part. 13.

¹⁴⁸ Minime sufficit. Quia alias decima hæc inuicem præsteturita enim reddi debet Ecclesiæ, ut ad vitam esse, & deinceps vivere sine matre possit. Ita Suar. *to. 1. de Relig. lib. 1. c. 37.* Reginal. *l. 19. n. 98.* Trull. *l. 3. Decal. c. 3. dub. 4.* Fagund. *prec. 5. l. 1. c. 5. n. 1. 4. citans Hostiensem & Ioan. Andr. Palao to. 2. tr. 1. o. d. uni. pun. 8. nu. 4. Lessi. l. 2. c. 39. dub. 3.* Nec non Tuscus *to. 2. v. Decimæ. concl. 70. n. 1.* & ex Iurisperitibus multi alij.

¹⁴⁹ Profecto decimæ ex animalium fœtibus solædæ sunt tēpore illo, in quo animalia sine matre vivere possunt: & in quo iuxta immemorabilem consuetudinē solui assolent. Præualeat enim maxime consuetudo decennalis soluendi decimas tã quoad locū, quam quoad tempus. Quod si nulla vigerit consuetudo standum est prudentum arbitrio, dummodo à iure non non exorbitet, simulque Ecclesiæ utilitati consulatur.

DVBIVM XXX.

An diuidenda sint decima Mixta inter duas Parochias, si oues, v. gr. in vno earum pascantur, & noctu in altera quiescant?

¹⁵⁰ Certum est, Decimas mixtas, seu animalium illi Parochiæ deberi, in cuius terminis habitant, pascuntur, & fœtus enituntur greges seu armenta, etiam si eorum domini in alia Parochia vivant. Dicitur enim ratio, ut ibi soluantur decimæ, ubi pascuntur, & fœtus producant. Si vero in vna Parochia hyeme victitent, & æstate in alia: decimæ sunt æqualiter inter vtramque Parochiam diuidendæ. Glos. ad cap. *Ad Apostolica, verb. Personales.* Sed decimæ, inquit, animalium an inter personales, an inter prædiales sint, queritur? & potest dici, quod inter prædiales. Vbi ergo pascuntur continuo, ibi decimæ solui debent. Sed quid si per medietatem anni in territorio vnius Ecclesiæ, & per aliam medietatem in territorio alterius Ecclesiæ pascantur? Aequum est, ut diuidantur. Quæstio vero, cum diuidendæ etiam sint decimæ inter duas Parochias, si in vna earum greges seu armenta pascuntur, & in alia noctu quiescant.

¹⁵¹ Diuidendæ sunt. Quia decimæ mixtæ magis accedunt ad naturam prædialium, quam personalium. Ergo sicut decimæ prædiales debentur illi Parochiæ, ubi sunt prædia, ita hæc decimæ debentur, ubi sunt animalia: dicuntur autem animalia esse non minus ubi dormiunt, quam ubi pascunt. Ergo æqualiter inter vnā, & alteram Parochiam sunt diuidendæ. Sic Glos. ad cap. *Ad Apostolica, verb. Personales.* Rebus. *q. 6. de decim. n. 26.* Suar. *to. 1. de Relig. l. 1. c. 21. nu. 10.* Barbo. *l. 3. de iure Ecclesiæ. c. 26. §. 1. n. 39.* Et cap. *Ad Apostolica,* citans Monetam *c. 4. n. 16.* Basil. *de matr. l. 5. c. 13. §. 3. n. 23. & 24.* Palao *tom. 2. tr. 1. o. d. uni. pun. 8. n. 8.*

¹⁵² Nō sūt diuidendæ decimæ sed debentur Ecclesiæ ubi ager est, in quo pascuntur. Quia fructus, & fœtus gregis ex agro proueniunt. Ergo il-

li Ecclesiæ vnice soluenda est decima, ubi ager, quem depasti sunt greges, sit fuerit. Ita D. Tho. *2. 2. q. 87. a. 3. ad 2.* Alenf. *3. p. q. 51. memb. 4. art. 4.* Sotus *l. 9. de iust. q. 4. art. 3. ad 2.* Trull. *lib. 3. Decal. capit. 3. dub. 5. numer. 4.* & alij.

Hanc sententiā longe probabiliorem esse reor. Nam esto decimas mixtas magis accedant ad prædiales, quam ad personales: abne- go tamen decimas animalium deberi illi Parochiæ, ubi animalia fixas causas obtinent, nisi ibi pascantur: licet enim sunt animalia non minus ubi cubant, quā ubi pascunt: si de pura existentia loquamur, & si loquamur de existentia in ordine ad pastum, ac vitæ sustentationē, nullatenus sunt ubi dormiunt, sed ubi pascunt: quæ quidem existentia hic debet attendi: decima enim animalium illi datur Ecclesiæ in decimæ herbæ damni compensationem.

DVBIVM XXXI.

An Grex, & armentum toto anno in vnius Parochiæ agris pascuntur, & illorum Dominus Domicilium habet in alia: seu decima sit inter vtramque Parochiam diuidenda?

¹⁵⁴ Et diuidenda. Quia hæc decimæ sunt partim personales, & partim prædiales, mixtæ vtrique: unde quatenus personales sunt, debent sequi personam, ac Parochiam, ubi dominus habitat: & quatenus sunt prædiales, prædia ac Parochiam illam, in qua pascuntur: in vnā ergo & alteram Parochiam decima est diuidenda non quidem æqualiter, sed aliquam portionem obtinente Ecclesiā, apud quam dominus gerit domicilium. Sic Nauar. *conf. 1. de decim. Palao tom. 2. tract. 10. d. vnic. punct. 8. nu. 9.* Sā verb. Decima numer. 4.

¹⁵⁵ Diuidenda non est, sed tota debetur Ecclesiæ, apud quam toto anno grex, aut armentum pascitur. Quia probabilius est has decimas simpliciter prædiales censeri, unde debet omnino naturam earum inducere, & consequenter Ecclesiæ prædiali solui. Ita Sotus *l. 9. de iust. q. 4. a. 3. ad 2.* Basil. *Legion. de matr. l. 5. c. 13. §. 3. numer. 25.* Barbo. *lib. 3. de iure Ecclesiæ. c. 26. §. 2. n. 40.* Trull. *l. 3. Decal. c. 3. dub. 5.* Rebus. *de decim. q. 6. n. 25.* Suar. *to. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 21. n. 8.* Fagund. *prec. 5. lib. 1. c. 5. n. 9.* Angel. *v. Decimæ, n. 4. & 8.*

¹⁵⁶ Hoc probabilius esse crediderim. Nam hæc animalium decimæ non ideo mixtæ vocantur, quod partim sint personales, partim prædiales: sed quia ut fructus, ac fœtus ex animalibus hæc producuntur, magnam dominorum diligentiam requirunt. Adicio tamen cum Manuele *sum. c. 87. concl. 1.* Prouinciarum standum consuetudini.

DV BIVM XXXII.

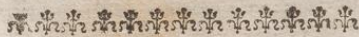
An decima ex apum fructibus sit Ecclesiae Parochialis, non praedialis soluenda?

¹⁵⁷ **S**oluenda est Ecclesiae Parochialis, non praedialis. Quia haec decima personalis est, ideo est Ecclesiae que debetur Parochiali Ecclesiae, in qua do-
Soluenda Parochialis, minus apum collocat domicilium. Sic Abul. non praedialis ad cap. 23. Mat. q. 1. §. 5. & 166.

¹⁵⁸ **S**oluenda est Ecclesiae praedialis, id est, ei in cuius territorio sunt apum aluearia, non Parochialis. Quia talis decima simpliciter praedialis est, cum apum fructus, scilicet mel ac-
Soluenda cer de floribus ac graminibus terrae illius, in qua pascuntur, & in suis victitant aluearibus plane proveniant. Ita Angel. v. Decima. num. 8. Fagund. praec. §. l. i. c. 5. n. 1. 3. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 5. n. 5. Rebuf. q. 8. de decim. n. 25. Anchar. ad cap. Peruenit.

¹⁵⁹ **P**rofecto decimae de aluearibus impertiendae Parochiis illis, ubi aluearia existunt. Nam domicilia sua inibi fixa habent, & ordinariè pascuntur. Hancque sententiam probabiliorē esse reor; quia probabilius iudico, tales decimas simpliciter esse praediales. Moneo tamen consuetudinem loci esse seruandam.

Hoc affirmo.

CAPVT XIII.

Circa personas, quae ad decimarum solutionem obligantur.

DV BIVM XXXIII.

An infideles non Baptizati teneantur soluere Ecclesiae decimas personales, ex vi necessariae compensationis?

¹⁶⁰ *Nonnulla reco.*

REcolo ex seq. 1. omnes homines Baptizatos ex vi iuris communis ad decimarum solutionem teneri cap. Ex tra. missa, de decim. ibi: Quia fidelis homo de omnibus, quae licite potest acquirere, decimas erogare, tenetur. Vnde colligo Iudaeos, Sarracenos, Turcas, & alios infideles, non debere decimas Ecclesiae soluere si nunquam fuere Sacra diluti vnde Nam decimae personales Ecclesiae redduntur ob Sacramentorum administrationem, aliarumque rerum spiritualium ministerium c. Nouum, de decim. & cap. significauit, de Parochiis. Quaeritur autem, num hi teneantur soluere Ecclesiae decimas personales, licet non ex vi praeccepti deci-

marum saltem ex vi necessariae compensationis?

¹⁶¹ Soluere tenentur non ex vi praeccepti decimarum formaliter loquendo, sed per modum satisfactionis. Quia Ecclesia Parochialis percipitur ex compensatione ab aliis Christianis, qui illi satisfactionis loco poterat in ipsa habitare. Sic Bernard. apud Abul. ad cap. 23. Mar. q. 195. Abbas ad cap. De terris, de decim. n. 6. Gloss. v. Preterea vero. Ex parte sequitur hos Abul. ubi sup. & Barbo. libr. 3. de iure Eccl. cap. 26. Paraph. 3. num. 3.

¹⁶² Minimè ad id tenentur. Quia nullum ius habet Ecclesia in eos, qui extra suum gremium commorantur, iuxta illud Pauli Cor. 5. De iis, qui foris sunt, nihil ad nos. Ita Sotus lib. 9. de iust. q. 4. artic. 4. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 16. num. 5. Fagundez praec. §. l. i. c. 5. n. 14. Azor. l. 7. c. 3. §. 3. & alij.

¹⁶³ Existimo sententiam primam nulla probabilitate niti. Nam siue textus consulas, siue dilucubrati, siue naturalem rationem, non inuenies, vnde valeat Ecclesia eos, qui foris sunt compellere nec satisfactionis titulo ad decimarum solutionem; accidentale enim, & casuale est, quod si infideles ibi non habitassent, Christiani eorum lares occuparent decimas reddituri.

DV BIVM XXXIV.

An infideles non Baptizati teneantur soluere decimas praediales de possessionibus, quibus suis in Prouinciis fruuntur?

sur 2

¹⁶⁴ **S**cio infideles Sacra vnda non dilutos soluere teneri decimas praediales illarum possessionum, quas in terris Christianorum titulo emptionis, vel alio comparauerunt. Quia sic cap. De terris, de decim. deciditur: De terris, quas Iudaei colunt, tuae prudentiae respondemus, ut eos ad decimas persolueudas, vel possessiones penitus renunciandas cum omni distinctione compellas, ne forte occasione illa, Ecclesiae valeant suo iure fraudari. Quae verba omnibus infidelibus non Baptizatis etiam sunt accommodanda. Quaestio autem est: an illi teneantur persolvere decimas praediales de possessionibus, quibus suis in Prouinciis fruuntur?

¹⁶⁵ Tenentur quidem. Quia hoc onus est impositum agris, & terris, non personis, & res cum suo onere transit: vnde per accidens est, quod huiusmodi praedia possideantur à fidelibus: aut infidelibus, aut quod antea fuerint Christianorum, vel non. Sic Abbas ad cap. De terris n. 5. Syluest. verb. Decima, qu. 7. Rebuf. q. 5. de decim. numer. 12. Lessi. lib. 2. cap. 35. dub. 5. num. 22. Orland. conf. 91. Mantuan. consil. 188.

¹⁶⁶ Minimè tenentur. Quia Ecclesia nunquam habuit acquisitum ius exigendi decimas praediales ex praediis, quae non fuerint Ecclesiae, aut Christianorum. Ita Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 16. num. 5. Sotus lib. 9. de iust. q. 4. artic. 4. Fagundez praec. §. l. 2. c. 1. n. 6. 7. 8. 9.

Sectio II. Dubia, De Præcepto V. 153

167
Abul. ad cap. 23. Mat. g. 195. Valq. opusc. tr. de Benef. cap. 1. dub. 9. Filiuc. tract. 27. p. 2. n. 264. Trull. l. 1. c. 1. ead. cap. 3. dub. 10. num. 1.

Distinguo inter terras quæ nunquam fuerunt Ecclesiæ, nec in Parochias diuise, & inter illas, quæ iam Ecclesiæ sacre & christiannorum diuise in Parochias. De his debent infideles non baptizari decimas soluere, de illis autem minime. Nam illa prædia nunquam tale reale onus habuere, neque cum illo ad infideles, à quibus possidentur, perueniunt: Ergo ad talium decimarum solutionem, nec ratione personarum, nec ipsorum prædiorum ratione tenentur. Vnde crediderim, primam sententiam parum probabilitatis habere.

DVBIVM XXXV.

An possit Ecclesiæ, à Iudæis, aliisque infidelibus non dilutis aliquod tributum exigere ad Prædicatorum, qui eos edocent sustentationem.

168
Non potest. Non potest. Quia infideles compelli nequeant ad Fidei suspensionem, imo neque ut illius mysteria ac dogmata exaudiant: Igitur non potest Ecclesiæ eis tributum imponere ad Evangelici Ministri, qui eos instruunt sustentationem. Sic Rapha. de la Torre 2. 2. g. 87. art. 4. d. 2. num. 2.

169
Potest quidem non per modum solutionis decimarum, cum hoc præceptum sit merè Ecclesiasticum, ad quod non tenentur qui extrâ Ecclesiâ sunt; sed per modum præcepti naturalis, eos obligando Prædicatoribus alimenta præstare. Ita Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 16. num. 12. Fagund. præc. 5. l. 2. cap. 1. num. 10. & 19. Trull. l. 3. Decal. cap. 3. dub. 10. num. 1. Palao tom. 2. tr. 10. d. vni. pun. 1. num. 1.

170
Probabilis existimo, posse Ecclesiâ, eiusque Pastores aliquod tributum ab infidelibus exigere ad vitum Prædicatorum, qui de facto mittuntur ad eos conuertendos: ac teneri huiusmodi infideles iure naturali illud præstare tum ad itineris expensas, tum ad eos alendos quandiu inter ipsos habitant. Nunquam tamen Ecclesiâ vta est huiusmodi potestate propter infidelium scandalum, & ne id sit eorum conuersionis fortasse impedimentum. Nam quamvis omnes homines ratione pollentes iuri naturali obedire teneantur, ac de iure naturali sit, ut qui actu in spiritualibus ministrat, necessariis ad vitam temporariis subsidiis fulciatur: tamen cum hi infideles lumen naturale rationis adeo habeant obtusum, ut vix hæc percipiant: haud erit exiguum ad salutem impedimentum eos cogere, & huiusmodi tributis diuexare. Palao mecum.

DVBIVM XXXVI.

An summus Pontifex teneatur, prædiales decimas soluere.

Certum mihi, (quidquid Rebuffus, & Andreas Hispanus in contrarium dicunt) summum Præfulem non teneri decimas

personales soluere. Quia nullum habet superiorem, cui submittere sese possit adhuc ob sacramentorum receptionem, cum ipse omnibus potestatem, ac iurisdictionem impendat. Suar. tom. 1. De Relig. l. 1. cap. 17. num. 11. cum com. vni edocet. Difficultas est, num ad soluendum decimas prædiales teneatur?

Non tenetur. Quia cum nunc decimæ sint non de iure divino, sed de Canonico, & Pontifex sit canonis conditor, nec possit ligari lege sua nec prædecessorum suorum: neque enim par in parem habet imperium: De rigore iuris non tenebitur has decimas soluere; sed de equitate solum, in quantum lex est iusta, & debet quis pati legem, quam talit. cap. Extra, de præbend. cap. Pro illorum, fante Imperatore: Licet legibus subiecti non sumus, legibus tamen viuimus. Sic Abul. ad cap. 23. Mat. g. 193.

Tenetur quidem Pontifex soluere decimas prædiales ex illis solummodo prædiis, quæ titulo patrimonij temporalis, aut emptionis, permutationis, donationis, hæreditatis, aut successionis sanguinis possidet. Quia post Parochiarum diuisionem, prædia vnicuique Ecclesiæ assignata habent annexum tanquam onas reale debitum decimarum respectu talis, & talis Ecclesiæ: Ergo si Pontifex temporali titulo acquirat vel possideat terras illas ut proprias, acquirere, ac possidere illas cum suo onere debet. Tenetur igitur ex earum fructibus decimas soluere. Ita Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. cap. 17. num. 10. Rebuff. tract. de decim. qu. 5. num. 16. Syluest. ver. Decima, num. 13. Fagundez præc. 5. lib. 1. cap. 2. num. 11. Filiuc. tract. 27. p. 2. num. 17. Trullench. libr. 3. Decal. cap. 3. dub. 10. numer. 5.

Hoc vnicè verum, Abulensis doctissimi venia esse existimo. Vnde si Cardinalis quisquam priusquam in summum Præfulem eligeretur, prædia patrimonialia, vel alio modo propria possideret, quorum ratione alicui Ecclesiæ decimas deberet impertire: etiam electus Pontifex debebit idemque asseruerim, licet iam factus Papa huiusmodi possessiones acquirat. Quamvis enim sit supremus Legislator, ac dispensator decimarum: non tamen est dominus, & ideo nequit suo arbitrio illas retinere. Contrarium verò dixerim, si loquar de prædiis, ac possessionibus ad Papam pertinentibus, quatenus Papa est. Nam ex iis, cum sint de Petri, ac Ecclesiæ patrimonio, decimæ solui non debent.

DVBIVM XXXVII.

An Episcopi teneantur soluere decimas prædiales de prædiis seu possessionibus seculari, seu patrimoniali titulo acquisitis?

Certum mihi, Episcopos non teneri decimas personales impertire. Quia non tenentur eas soluere Parochis, cum inferiores existant: nec aliis Episcopis, vel Archiepiscopis, cum in iure talis non extet obligatio, nec Summo Præfule, nam licet attentio iure naturali

171
Non tenetur.

172
Tenetur quidem.

173
Hoc mihi vnicè verum.

174
Certa suppono.

rali, & diuino possit Pontifex ad sui, suæque familiæ sustentationem exigere ab Episcopis decimas personales, aliquamque suorum Ecclesiasticorum quorundam reddituum: de facto tamen iure communi Ecclesiastico huiusmodi potestate vltus non est. Quæsierim tamen num solvere teneantur decimas prædiales de bonis seculari, vel patrimoniali titulo possessis?

175 Non tenentur. Quia si eis talis esset obligatio, actio quidem confunderetur, id est, idem esset dans, & accipiens, leg. *Stichum*, ff. de solutionib. Nec potest quis sibi ipsi obligari, leg. *Tutor*, ff. ad Velleian. Sic nonnulli, quos tacitis nominibus memorat Abulens. ad cap. 23. Mat. quæst. 193. addens: Et hanc opinionem amplectuntur multi Episcopi nostri temporis nullas decimas de prædiis profanis suis soluentes.

176 Tenentur omnino. Quia si Pontifex tenetur, videntur potest Episcopus excusari. Proximam Dubiū recognosce. Ita Abul. citat. Suar. tom. 1. de Relig. tract. 1. lib. 1. cap. 17. num. 13. citans Rebuffum, Cardinalem, Innocentium, & alios Canonistas, Fagundez præcept. 5. libr. 2. cap. 2. num. 16. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 174. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 10. num. 6. & alij communiter.

177 Hoc planè dicendum. Nam eadem est ratio de Episcopis, atque de Summo præfule: prædialia enim secularia vbi primum in Parochias fuere diuisa statim fuerunt affecta hoc onere reali decimas soluendi: res autem cum suo onere transit. Quæ ratio eo efficacius procedit in Episcopis, & omnibus infra Pontificem Prælati, quo minore illo obtinent potestatem in decimarum dispensationem. Secus dixerim de prædiis Ecclesiasticis, quæ ad Episcopalem pertinent dignitatem, de his enim non sunt decimæ soluendæ.

DVBIVM XXXVIII.

An Parochi teneantur ex vi iuris, de fructibus suorum Beneficiorum decimas Episcopis soluere?

178 S. Cio, non teneri personales decimas alicui persolvere. Quia cum hæc in receptione Sacramentorum fundentur, Parochi non recipiunt Sacramenta ab aliis tanquam eis subditi, sed tanquam à cooperantibus. Dubito autem, an teneantur vi iuris soluere Episcopis suorum Beneficiorum ex fructibus decimas?

179 Tenentur quidem. Quia in veteri Testamento Leuitæ decimam de decimis, aut de fructibus earum Summo Sacerdoti solvebant. Num. 18. At Episcopus est velut Summus Clericorum Sacerdos. Sic Hostiens. summ. titul. de decim. §. A quibus, & alij, quos pressis nominibus memorat Abulens. ad cap. 23. Mat. quæstion. 191.

180 Minimè tenentur. Quia nullatenus est expressum id in iure, imò contrarium decerni videtur cap. *Novum genus*. Eadem enim ratione teneretur Episcopus decimas de omnibus sui Episcopatus fructibus Papæ, ac Archiepiscopo persolvere: quod fallum omnino est. Ita Abul

vbi supr. Leander præcept. 5. dub. 6. quæst. 17. & omnes.

Certum est mihi, ex vi iuris huiusmodi decimas à Parochis non deberi. Addo nec ex vi consuetudinis, cum potius Ecclesiæ consuetudo teneat oppositum, vt Hostiensis concedit. Quæ quidem consuetudo sufficeret ad derogandum ius positivum, si quod daretur præscribens soluendas esse à Parochis eiusmodi decimas. Porro licet decimæ nostræ sint ad decimarum Testamenti veteris similitudinem, tamen ex eo non pendent, sed ex Ecclesiæ statuto, quæ talem decimarum solutionem minimè imperat.

DVBIVM XXXIX.

An Clerici alicui Ecclesiæ inferuientes, (verbi gratia, Canonici inferuientes maiori Templo, aut Beneficij) tenentur ex iure solvere decimas ex bonis, quæ titulo seculari, aut patrimonij titulo possident, si ea bona sint intra Ecclesiæ, cui inferuunt, territorium?

Non tenentur. Quia cap. *Novum genus*, de decimis, dicitur, *Novum genus exactionis est, Non tenentur Clerici à Clericis exigant*. Vbi Tò *Novum*, idem est quod iure insolitum, & inusitatum vt cum Glossa multi Doctores exponunt. Sic Sà verb. *Decima*, numer. secund. Syluester numer. 13. quæstion. 7. Aleo. tertia parte, quæstion. 51. membr. septim. articul. secund. Angel. verb. *Decima*.

Tenentur quidem. Quia huiusmodi Clerici possident ea bona seculari titulo, ea autem prædialia, quæ titulo seculari possidentur, per se affecta sunt onere decimarum: vnde ad Clericos Ecclesiæ inferuientes, cum suo decimarum onere transeunt. Alias autem graniter ledetur Ecclesiæ: possent enim Canonici, & alij Sacerdotes alicui Ecclesiæ inferuientes multa prædialia acquirere, emerque intra ipsius Ecclesiæ territorium, ac sic eam decimis defraudare. Ita Fagund. præc. 5. l. 2. cap. 2. n. 16. Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 17. n. 22. Lessius l. 2. c. 39. dub. 1. n. 23. Rebuff. de decim. q. 5. D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. Sorus l. 9. de iust. q. 4. a. 4. Couarruias l. 1. variarum, c. 17. n. 8. Gutierrez l. 1. q. 9. Canon. cap. 21. n. 52. Abbas ad cap. *Novum genus*, de decimis, numer. quart.

Variorem longè hanc sententiam esse reor. Claret enim ex iure, teneri huiusmodi Clericos ad decimas hæc soluendas. Nam cap. *Spiritus*, quis laicus, vel Clericus, 16. quæst. 1. dicitur, non posse Clericum rem propriam legare, vendere, ac dare, priuando Ecclesiæ priorem suo decimarum prouentu. Supponit ergo textus, Ecclesiæ habere ex bonis Clericorum decimarum prouentum. Porro ingenuè fateor, novum genus exactionis esse, Clericos, seu Pastores, ad quos pertinet decimas ipsas exigere, decimas de ipsis decimis soluere, aut de manfis, seu passalibus Ecclesiæ, quæ titulo spirituali, & Beneficij possidentur: & hunc esse affirmo huius textus germanum proculdubio sensum ex comuni Doctorum Fagund. sic.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto V. 155

DVBIVM XL.

Clerici tenentur decimas solvere de fructibus sui patrimonij, ad cuius titulum sunt Ordinibus instituti, si deseruiat Ecclesia, cui tales decime deberentur, si ad effectum obligati?

⁸⁷ **N**on tenentur. Quia huiusmodi bona dicuntur quædam spirituales mercedes (ac præmia pro obsequiis Ecclesiæ exhibendis. Sic Gloss. ad cap. Tuis, de præbend. Ricci part. 7. collect. collect. 2. 628. Sayr. decis. 12. de censib. Guido decis. 283. Antonin. var. resolut. l. 1. casu 88. addens sic fuisse in Regno Neapolitano decisum.

⁸⁸ **T**enentur quidem. Quia tale patrimonium titulo seculari possidetur, quod quidem obnoxium erat ante Ordinum susceptionem decimandi obligatione, à qua non fuit ex Ordinum susceptione exemptum; non enim Ecclesia debet defraudari re sibi debita ante Ordinum receptionem. Ita Barboz. l. 3. de iure Eccl. c. 16 §. 3. n. 10. Fagund. præc. §. l. 2. c. 2. n. 4. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 10. n. 2. Suar. tom. 1. de Relig. n. 2. l. 1. c. 17. n. 22. Bonac. d. vi. de præc. Eccl. q. vltim. punct. 7. citans Moltesium, Cæpolam, ac Monetam.

⁸⁹ **E**go quidem existimo, liberum esse Clericum à solutione decimarum solvendæ, si ad congruam sustentationem nulla bona Ecclesiastica possidet, sed necessarium ei sit victum de iis secularibus possessionibus sibi parare. Quia in hoc casu bona illa quasi Ecclesiasticam induunt Beneficij naturam, quod decimam non debet. Postquam autem Clericus bona Ecclesiastica, seu Beneficium, Capellamve acquirit, ad sustentationem sufficiens subsidium, bona illa secularia ad quorum titulum Ordines suscipit, pristinam resumptum decimam reddendi obligationem. Si verò de Clericis simplicibus loquamur, tenentur quidem ex vi iuris communis decimas solvere personales de actione lucrativa corporali, non verò de spirituali, hoc est, de iis bonis, quæ titulo seculari, artificiorumque corporali lucrantur: non autem de illis bonis, quæ titulo, & actione spirituali, pro Missarum cantu, pro defunctis humanis, acquiruntur.

DVBIVM XLI.

An qui ob extremam, vel quasi extremam necessitatem decimas Ecclesiæ non præstiterit, ad pinguorem fortunam remeantes, teneantur, illas restituere?

⁸⁸ **T**enentur decimas solvere communi, ac tolerabili inopia laborantes: scilicet, si solutione his, ad congruam personæ ac familiæ sustentationem habeant. Quia decima soluitur quasi de iure, cap. Parochianos, de decim. At in ratione debiti non habetur ratio paupertatis, nisi post bonorum cessionem, cap. Oslowidus,

de seruit. Et quidem si pauperes huiusmodi à soluendis tributis Regiis non eximuntur, nec debent à decimarum solutione eximi. Porro qui extrema necessitate premuntur, à solutione eximuntur decimarum. Nam cum in hac necessitate communia sint omnia, non tenentur huiusmodi inopes decimas impertire. Certe hæc, dubitas verò, nūm qui ob extremam, vel quasi extremam necessitatem decimas Ecclesiæ non præstiterit, teneantur si ad pinguorem fortunam redierint, illas restituere?

Tenentur planè. Quia accepta, & consumpta in necessitate extrema redeunte meliori fortuna sunt restituenda: ergo pauperes ad meliorem fortunam redeuntes debent restituere decimas, quas extrema necessitate presci consumplerunt. Sic Fagundez præcept. quint. libr. secund. capit. tert. numer. secund. Rebuff. tractat. de decim. question. quint. numer. 13. Trullench lib. 3. Decalog. cap. 3. dub. 10. numer. 9. Vaquez Opusc. de elemosyn. cap. 1. dub. 6. Malder. tract. 4. cap. 7. dub. 1. Tolet. l. 5. c. 2. 4. n. 10. Lessius l. 2. c. 16. dub. 1. numer. 8.

Non tenentur. Quia ille, qui in casu necessitatis extremæ accepit alienum, & consumpsit, ad meliorem remeans fortunam, non tenetur aliquid restituere. Ergo idem in casu nostro dicendum. Ita Suarius tom. 1. de Relig. tract. 1. libr. 1. capit. 16. numer. 17. Filliuc. tractat. 27. part. 2. num. 166. Layman. libr. 4. tract. 6. cap. 3. num. 6. Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vnic. punct. 11. numer. 2.

Profectò quia probabilius planè est, eum, qui necessitate extrema, vel quasi extrema affectus aliena accipit, & consumit, ad meliorem fortunam remeantem non teneri aliquid restituere: Nam qui in huiusmodi necessitate accipit aliquid & consumit non tenetur restituere ratione acceptionis, quæ iusta fuit: nec ratione rei acceptæ, quæ consumpta iam est, & non ut res aliena, sed ut propria, cum in necessitate extrema omnia communia sint: probabilius consequenter esse reor non obligari ad restitutionem eum, qui in extrema, vel quasi extrema inopia constitutus decimas retinuit, & consumpsit, etiamsi postmodum ad pinguorem fortunam recurrat. Docuit Palao.

DVBIVM XLII.

An pauperes laici in gravi necessitate constituti, ita congruam sustentationem sibi, ac familiæ non habeant, debeant decimas personales, ac prædiales solvere?

Debent quidem. Quia propter paupertatem non debet quis aliena surripere: cum autem Ecclesia dominium decimarum habeat, raperet aliena pauper ille, qui ei decimas denegaret, omnesque se inopes fingerent, ut decimas non soluerent. Profectò Episcopi, ac Parochi de superfluis tenentur pauperibus providere, ideoque non possunt pauperes sibi succurrere in necessitate solùm gravi, decimas subtrahendo. Sic D. Thom. 2. 2. question. 87. artic. 4. Caietan. ibi. Aleni. 3. part. quest. §. 1. art. 1. Sylvest.

189
Tenentur quidem.

190
Non tenentur.

191
Hoc mihi probabilius.

192
Debent quidem.

Sylvest. verb. Decima. num. 10. Resuff. tractat. de decim. question. 5. numer. 14. Pano. mit. ad cap. Cum h. mines. numer. 4. & 5. Fagundes. precept. 5. lib. 2. cap. 3. numer. 1. asserens esse communem sententiam.

192 *Minime debent.* Minime debent. Quia credibile non est piam matrem Ecclesiam velle cum tanto rigore pauperes ad soluendas decimas obligare, ut etiam e rebus sibi moraliter necessariis illas soluere teneantur, unde necessarium eis sit mendicando victitare. Ita Suarius tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 16. num. 16. & 18. Filiucius tract. 27. num. 166. Layman. lib. 4. tractat. 6. cap. 1. numer. 6. Innocent. III. ad cap. Licet, de censib. Palao tom. 2. tractat. 10. punct. 1. numer. 2. Trullenchi. lib. tert. Decalog. cap. 3. dub. 10. numer. 9. & alij.

193 *Hanc eligo sententiam.* Hanc eligo sententiam si non probabilior, saltem aequae probabilis. Nam solutio debiti ex iure contracti differri potest ob grauem necessitatem, sed inopiam debitoris: imò ille, qui rem alienam possidet, & non potest reddere statim sine magna status iactura potest illius differre restitutionem: ergo idem dicendum in decimarum debito. Et si (vri Auditores primae sententiae disceptant) Episcopi, ac Parochi sunt obligati ad subueniendum subditis pauperibus ea necessitate graui pressis: non possent rationabiliter iniquo animo ferre, quod subditi grauari inopia ante retineant, quod ipsis esset postmodum tribuendum. Monacho tamen, hanc opinionem maxima circumspeditione esse practicandam ob abusus periculum. Enim vero pauperes hi ad meliorem fortunam adducti tenentur ad decimarum, quae non soluere, restitutionem. Nam licet in extrema necessitate omnia sint communia, ac veluti propria, & ideo quae in ipsa sint accepta, & consumpta obnoxia restitutioni non sunt, adhuc bona redeunte fortuna: haud sic in necessitate graui, quia in illa non sunt omnia communia, ac propria, unde cum tunc accipiuntur, & absumuntur ut res alienae, semper manent restitutioni obligata. Ex Palao adhuc.

DVBIUM XLIII.

An Religiosi virtute suorum privilegiorum sint nunc omnino exempti à solutione decimarum praedij, terrae, hortorum, &c. etiam si alias essent debite Summo Praefuli?

194 *Aliquarum col.* Certum mihi, Religiosos, ac Clericos in communi viuentes ex iure antiquissimo exemptos fuisse à decimis illorum, quae ipsi nec ad sui sustentationem excolebant. cap. Decimas 16. question. 1. & cap. Ex multiplici, de decimis. At ex iure moderniori teneri soluere de omnibus praediis, ac terris alienis, quas propriis colunt expensis, imò de propriis post Concilium Lateranense acquisitis. cap. Nuper, de decimis. Certum mihi, per privilegium capitis Ex parte 1. de decimis. nunc eximi Regulares à decimarum solutione de animalibus, quae ipsi nutriunt. ibi: Et de nutrimentis animalium sunt.

rum, & de hortis suis decimas non persoluant. Item suorum vi privilegiorum nunc exemptos esse à solutione decimarum praediorum suorum, quae propriis manibus, aut sumptibus excolunt: imò omnium praediorum, etiam ab aliis conductorum. Dubito autem, an nunc sint omnino exempti à solutione decimarum praedij, terrarum, hortus, &c. etiam si alias essent Papae debita?

195 *Non sunt.* Non sunt. Quia privilegium de non soluendis decimis, intelligitur de extraordinariis, non vero de ordinariis, cum haec sint de iure divino. Sic Riccius 3. part. collect. 1336. Pat. decis. 65. lib. 3.

196 *Exempti sunt.* Exempti sunt. Quia cum decimae de iure divino non debeantur, sed de Ecclesiastico, bene possunt Pontifices de illis non soluendis privilegium impetire: sicut de facto impetierunt nostrae Societati Ies. v. Paulus III. Pius IV. & Gregorius XIII. derogando expressè capiti Nuper, de decimis. Nos ergo & qui nostris privilegiis fruuntur, sumus exempti, non tenemur soluere decimas de domibus, praediis, terris, possessionibus, hortis, & aliis bonis à nobis possessis, ac possidendis, quamvis decimae eorum Summo Praefuli debeantur. Ita Henricus lib. septim. capit. 27. Fagundes precept. quint. lib. secund. capit. quart. numer. prim. & secund. Ioann. de la Cruz in Epit. privileg. lib. secund. capite nono, dubio quarto, conclusion. tert. Trullenchi. lib. 1. de Decalog. cap. tert. dub. 11. numer. tert. Manuel. tom. 2. qq. Regul. q. 44. artic. 4. & 5. & tom. 3. question. 74. art. 16. Leander precept. quint. dub. 6. quest. 36. Miranda An. Praeful. tom. secund. quest. 49. artic. 11. Villalobos tom. 2. tractat. 33. difficult. 4. numer. 5.

197 *Falsus dixerim.* Falsus dixerim, quae circa nostram questionem Doctores tradidere. Summus Pontifex eximere potest à decimarum tam personalium, quam praedialium soluendarum onere, quos voluerit, & de facto multos suis privilegiis particularibus exemit. Innocentius III. cap. A nobis, de decimis. Soluant, inquit, decimas, nisi à praestatione illarum specialiter sint exempti. Haec autem immunitas nisi per Summum Praefulem impetiri non potest. Glossa ad cap. Ecclesiae 16. question. 1. verb. Novis. ibi: Privilegium est solius Papae, vni auferre Ecclesiae, & alteri dare decimas. Porro hoc privilegium concessum est multis Religionibus, ut scilicet, de omnibus omnino praediis, & bonis ab ipsis possessis nullas decimas, etiam Papae soluere teneantur: non solum de iis terris, quas propriis manibus ac sumptibus excolunt, sed etiam per simplices colonos. Quod intelligendum, quando hoc privilegium concessum est terris Religionum, & non personis: nam tunc ad quoscumque colonos terrae fuerint transmissae, semper cum suae exemptionis privilegio transmittuntur. Glossa ad Clement. Religiosi, de decimis. verb. Excolendas, ait: Puto si eximuntur terra privilegiatorum, quod ipsorum coloni ab hoc onere colentes illas privilegio participant. At si eximuntur personae, & non terrae, tunc licet ipse personae exemptae de sua parte decimas non soluant: coloni tamen non exempti soluent. Hoc privilegium concessum olim fuit nostrae Societati, praefatis Pontificibus adeo amplum, ut

Sectio II. Dubia De Precepto V. 157

ut eximant à decimarum onere omnes terras nostras, possessiones, hortos &c. quamvis decime illi summo Præfati debeantur. Aliquam decimam in privilegio dicitur etiam Papalem solvere non teneantur, & neque ad id per litteras eiusdem sedis, aut legatorum, aut Nunciorum seu Vicelegatorum prædictorum cuiuscunque tenore fuerint ullo unquam tempore compelli possint, nisi ipse littera Apostolica plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto, ac concessione huiusmodi, ac de eorum ordinatione mentionem faciant. Et Gregorius XIII. in privilegio concessis terris nostræ Societatis derogavit clarissime, & cessavit de cessionem capituli Nuper, de decimis. Et hæc privilegia olim ab his summis Pontificibus nobis concessa fuere ex proprio motu, de plenitudine potestatis, ut in illis videre est; quibus non potest aliquis attribui defectus iuxta Glossam magnam in cap. Ad hæc, de rescriptis. & Mendosum cum multis in regul. Cancellar. 16. qu. 7. nu. 2. Nonnulla discutiam.

DVBIVM XLIV.

An Religiosi teneantur decimas solvere de prædiis, terris, agris &c. quos aliis tradunt excolendos?

Tenentur quidem. Quia privilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non realia, ideoque ad colonos non transferuntur, attendatarios, vel emptores prædiorum aut fructuum. Sic Trull. 1. 3. Decal. c. 3. dub. 1. 1. nu. 3. Barbo. de iure Eccl. lib. 3. cap. 26. §. 3. nu. 40. male citans Suarium, Azorium, & alios.

Minime tenentur. Quia prædia seu terræ ad colonos cum eodem privilegio transeunt; non enim est concessum personis Religiosis, sed Religionum terris, ut ex privilegij tenore constat. Ita Gloss. ad Clement. Religiosi, de decimis. Mendos. 11. de privilegio. quem citat ac sequitur Fagund. præc. 5. l. 2. c. 4. nu. 1. Ioan. de la Cruz in Epit. privileg. lib. 1. c. 9. dub. 4. com. l. 4. Mann. tom. 2. 199. Regul. question. 44. artic. 4. Rapha. de la Torre 2. 2. question. 87. d. 6. Diana part. 10. tract. 12. resol. 51. citans Leandrum, & alios.

Mihi hoc certum, quicquid Barbosa reclamet pro sua sententia citans Suarium tom. 1. de Relig. 1. l. 1. c. 19. n. 13. Azorium p. 1. l. 7. c. 27. §. 7. ac plures Rotæ decisiones. Illi enim loquuntur de solis privilegiis iuri communi insertis, de quibus certum est, colonos non eximere à decimarum onere, cum illa privilegia expresse concedantur Religiosis sub illa conditione, ut propriis laboribus, hoc est manibus & expensis prædia colant. Unde si per colonos id exeat, tenentur ipsi Religiosi decimas solvere de fructibus, quos ipsi percipiunt, cap. Liceat de decimis. & etiam ipsi coloni de illa parte fructuum, qua fruuntur, cap. A nobis & cap. Tua, de decimis. Secus dixerim, si alia specialia privilegia postea Religionibus concessa perpendantur, in quibus, ut vidimus, eximuntur à solutione decimarum & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars. II.

marum de suis prædiis, ac terris, etiam si eas per colonos excolant. Et suspicor id etiam solum intendisse Barbosa afferens Rotæ decisiones, quæ hoc, non aliud aperte confirmant.

DVBIVM XLV.

An quando Pontifex summus communicat unius Religionis privilegium alteri Religionis: censetur etiam communicare exemptionem à Decimis solvendis, quæ in privilegio, quod communicat, erat expressa?

Pontifex communicans privilegia alicuius Religionis in quibus adest expressa Non censetur exemptionem à decimarum solutione, alteri Religionis non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentionem. Quia exemptio hæc difficulter assignetur à Papa concedi. Imo etiam Pontifex indicta privilegiorum communicatione fecerit de decimis mentionem: non est censendus huiusmodi exemptionem impartiri. Quia si non appareret mens concedentis expressa, verbum Decime referri potest ad decimas extraordinarias quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias, ac prædiales, quæ sunt debite iure divino. Sic Barbo. lib. 3. de iure Eccl. cap. 26. Paragraph. 3. numer. 41. multos citans difficultatem huius concessionis exponentes. Trull. lib. 1. Decal. cap. 3. dub. 11. nu. 5. Diana p. 10. tract. 12. resol. 49. citans Merollam.

Censetur quidem communicare exemptionem à Decimis, cum Pontifex alicui Religionis communicat alterius privilegia, in quibus continetur huiusmodi exemptio. Quia sicut sufficit illa communicatio, ut Religio cui communicantur privilegia alterius Religionis, gaudeat aliis exemptionibus in privilegiis illis expressis: etiam debet sufficere, ut gaudeat gratia exemptionis à solutione decimarum, utpote cum aliis contenta. Ita Cruz in Epit. privileg. lib. 1. cap. 9. dub. 4. Rapha. de la Torre 2. 2. question. 87. d. 1. nu. 5. Lezana, Hieron. Garcia à Diana citati ubi supra.

Profecto si unius Religionis privilegia alteri Religionis simpliciter, seu per clausulas generales concedantur non censetur Pontifex communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione specialis mentio fiat. Quia cum id sit difficilis concessio, in concessione generali non venit: & in hoc Auctoribus primæ sententiæ adhareo. At si concedantur specificè seu per clausulas específicas, & particulares privilegia unius Religionis, in quibus exemptio à solvendis decimis includitur, Religionis alteri: censetur Pontifex communicare etiam exemptionem à decimarum onere, quamvis ex hac exemptione specialis mentio non

non fiat. Quo in sensu cum Auctoribus secunda sententia opinor. Diana.

DV BIV M XLVI.

An Privilegium concessum Religionibus de non soluendis decimis, ex propriis praediis, extendatur ad noualia, quae post concessum privilegium oria, ac culta fuerint?

204
Non extenditur.

Non extenditur. Quia cum post privilegium orta fuerint, non videntur in privilegio, exemptionis comprehendi. Sic Rebuff. *tr. de decim. q. 14. n. 3. 29. & 30.* citans Ancharanum, Garfiam, & alios. Gutier. *l. 3. q. 99. Can. c. 21. n. 130.* Moneta *de decim. c. 4. n. 67.* Trull. *l. 3. De cal. c. 3. d. 1. n. 4.* Hieron. Rodrig. *in Compen. q. Regul. resol. 50. n. 6.* Conar. *l. 1. var. c. 17. n. 3.* Barbol. *l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 3. num. 14.*

205
Extenditur quidem.

Extenditur quidem. Quia privilegium datum de non soluendis decimis ex propriis praediis, est absolutum, & non limitatum: ergo comprehendit omnes terras, ac praedia propria. At noualia, etiam post privilegium datum, sunt propria praedia: ergo in privilegio comprehenduntur. Ita Suarius *tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 19. numer. 5. & 6.* Leander *praecept. 5. dub. 6. question. 47.* Filliucius *tractat. 27. part. secund. num. 183.*

206
Idem affirmo.

Idem affirmo. Quia praeterquam quod id ex *cap. Ad audientiam, de decim.* colligitur, privilegium datum de non soluendis decimis de propriis laboribus extenditur ad noualia, quae propriis manibus, ac laboribus fiunt, ut concedunt ex contrariis Rebuff. *num. 28.* Gutier. *n. 131.* Moneta *n. 68. & Barbol. num. 14.* Ergo etiam privilegium datum de non soluendis decimis de praediis propriis extendi debet ad noualia. Nec existimo posse alicuius ponderis differentiationem assignari.

DV BIV M XLVII.

An Privilegium Regularium de non soluendis decimis ex praediis propriis, extendatur ad praedia, quae de nouo acquirunt, de quibus ante acquisitionem, decima Ecclesiae soluebantur?

207
Non extenditur.

Non extenditur. Quia in dubio privilegium debet intelligi sine tertij praedicio, *Cap. Quamuis, de rescript.* An quando quis donat alicui domum censui perpetuo addictam, non possidet eam cum census illius onere? Ergo idem de praediis de nouo acquisitis asserendum. Nec enim debet Ecclesia iure, quo antea fruebatur, priuari. Sic Orland. *consil. 268.* Rebuff. *de decim. question. 13. numer. 114.* Barbol. *ad Cap. Quamuis, numer. prim.* citans Abbatem, Innocentium, Collectarium, Imolam, Zabarelam, & alios.

208
Extenditur plane.

Extenditur equidem. Quia privilegium hoc est illimitate concessum, sine vlla exceptione:

Igitur est intelligendum tam de praediis illius temporis, quam de futuris, ex *Cap. Quia circa, de priu. vbi interrogatus Pontifex, an privilegium Monachis concessum de retinendis decimis extenderetur ad possessiones acquirendas?* Respondit affirmative. Quia (inquit) indefinite concedendo, intellexisse videtur non solum de decimis illius temporis, sed de futuris. Ita Suarius *tom. 1. de Relig. tractat. 2. lib. 1. cap. 19. numer. 7.* Filliucius *tract. 27. num. 184.* Palao *tom. 2. tract. 10. dub. vii. punct. 12. numer. 6.* citans Azorium, Ioann. de la Cruz *in Epist. l. 1. c. 9. dub. 4. concl. 2. & alij.*

Verius hoc esse crediderim, nec dari dubium de privilegio video, (vbi Rebuff. voluit) vnde si tertio praedictum inferatur, debeat privilegium coarctari: sed fauorem, & gratiam Religiosis merito impensam recognosco. Et quidem privilegia proprio motu Principum concessa non sunt strictè, sed largè interpretanda: & sic observanda omnino vti sonant, ut notarunt Ioann. Andreas, & Abbas *ad Cap. 2. de priu. l. 1.* At privilegium de non soluendis decimis Regularibus concessum fuit datum à Pontificibus proprio motu, ut constat in privilegio concessio Fratibus Minoribus à Sixto IV. Ergo non strictè, sed largè interpretandum. Quid autem de praediis conductis, quae Religiosis suis manibus, vel sumptibus excolunt? Certè si loquamur de privilegio iuri communi inserto, nullatenus extenditur ad praedia conductà quamvis Religiosi propriis laboribus, ac sumptibus ea excolant: sed tenentur soluere decimas. Quia sic declaravit Alexander III. *Cap. Dilecto, de decim.* At si loquamur de privilegiis, quae extra corpus Iuris Religiosi obtinent, assero extendi ad praedia etiam conductà, & ad bona Emphyteutica, vnde de his non debent decimas impertire. Ita concessit Fratibus de Guadalupe Gregorius XI. Martinus V. & Paulus III. Mecum Fagund. *prae. 5. l. 2. c. 4. n. 1.* Azor. *tom. 1. l. 7. c. 3. q. 6. & alij.*

DV BIV M XLVIII.

An Privilegium hoc Religiosis concessum extendatur ad hortos, quos ipsi colunt, ut olera vendant?

Non extenditur. Quia privilegium debet intelligi de hortis, quos ad vium proprium efformant, & excolunt: secus si ad venditionem; non enim Religiosi negotiari, vel huiusmodi secularia debent exercere. *Cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi, Cap. Dilecti, de decim.*

Extenditur plane. Quia in *Cap. Ex parte, absolute, & absque vlla distinctione Religiosis conceditur decimarum exemptio de hortis suis.* Ergo siue olera eorum proprio vsui Monasterij deseruiat, siue ad eorum sustentationem diuendantur, non tenebuntur decimas soluere. Nec enim desinunt horti esse sui, ex eo quod eorum olera venundantur. Ita Dicastil. *tom. 2. de iust. l. 2. tr. 9. disp. 1. dub. 4. & 5.* Cardin. *de Lugo. tom. 2. de iust. d. 16. sect. 1. numer. 27.* edocens non esse prohibitum Religiosis fructus suorum agrorum vendere. Bayn. *de Sacrament.*

Seccio II. Dubia De Præcepto V. 159

ment. tract. 1. 1. q. 15. Leander præcept. 5. dub. 6. que. 50.

313 Cum non loquamur de privilegio concessio Religiosis in corpore iuris inserto, sed de aliis privilegiis indultis Regularibus, quæ post privilegium illud insertum, expedita fuerunt: asserendum proculdubio est, non teneri illos decimas solvere de hortis, quamvis olera vendant. Nam eodem tenore eximuntur Religiosi à solutione decimarum de hortis suis, ac eximuntur de terris, prædiis, ac aliis possessionibus. At in omnium sententia Religiosi eximuntur à solutione decimarum de fructibus prædiorum, & ceteris, etiam si ex iis aliqui, vel omnes fructus vendantur: ergo idem asserendum de fructibus hortorum. Et quidem licet negotiatio fructus, ac propriè sumpta sit Clericis, ac Religiosis prohibita: non tamen negotiatio, qua quis vendit superflua, & necessaria emit, quia hæc est naturalis. D. Th. 2. 2. q. 77. art. 4. & cum eo omnes Theologi.

mas etiam prædiales: certè contra hoc ius potest consuetudo prævalere cap. ultim. de consuetud. Ita Suar. 10. 1. de Relig. 2. l. 1. c. 12. à n. 7. & c. 10. n. 6. Nauar. sum. c. 21. n. 30. Azor. l. 7. c. 37. q. 2. Bonac. d. ult. de præc. Eccl. q. 5. pun. 5. n. 6. & 7. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 1. n. 24. & 25. Valq. tr. de Benef. c. 1. §. vnic. dub. 2. Palao 10. 1. tr. 10. d. vni. pun. 4. à n. 1. Lessi. l. 2. c. 39. dub. 5. nu. 1. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 11. n. 7. Laym. l. 4. tr. 6. c. 6. n. 9. Et Canonistæ citati à Barbola lib. 3. de iure Eccles. c. 16. §. 3. n. 64. & ad cap. In aliquibus, de decim.

Hanc sententiam vnicè veram esse putamus. Nam quidquid lex, aut legislator efficere potest, valet gerere consuetudo, cum hæc vim legis habeat. leg. 2. C. Quæ sit longa consuetudo. At Pontifex proculdubio potest per legem particulare à solutione omnium prædialium eximere: Ergo idem consuetudo poterit.

216 Hanc sententiam vnicè esse puto.

DVBIVM L.

An vi consuetudo valeat aliquos ab omniū decimarum prædialium sol. ti. n. eximere, sufficit quod sit præscripta per quadraginta annorum spatium?

217 Non sufficit. Quia non sufficit consuetudinem percipiendi decimas esse probatam quadraginta annorum spatio, sed requiritur, ut septuaginta annorum termino approbetur: Ergo idem requirit spatium consuetudo, ut quem à decimarum eximat solutione: cum contrariorum eadem sit disciplina. Sic Fulgosi. consil. 166. Balb. de præscrip. p. 5. q. 7. Rebus. de decim. q. 13. n. 53. Socin. libr. 2. consil. 297. Ricci. in collect. decif. 2392. citans Verallum.

Sufficit profecto. Quia frequens & diuturnus usus communis habet vim introducendi legem, & consequenter aliam abrogare, si legitimo, & diuturno tempore duret: sed quadraginta annorum tempus est satis diuturnum: Ergo sufficit ad legem abrogandam. Ita Paris. consil. 25. n. 6. & 27. Couar. lib. 1. var. cap. 17. nu. 7. 8. & 10. Gutier. lib. 2. qq. can. cap. 20. num. 65. & 66. Suar. tom. 1. de Relig. tract. 1. libr. 2. caput. 13. numer. 1. & 7. Valquez tract. de Benef. cap. 1. dub. 3. Trull. libr. 3. Decal. caput. 3. dub. 11. num. 7. Filliuc. tr. 27. numer. 154. & alij.

218 Sufficit equidem.

Existimo longe probabilius requiri, & sufficere quadraginta annorum tempus, ut præfata consuetudo præscripta, legitime censeatur, ut habeat vim eximendi à decimarum solutione populum, qui Parocho huiusce temporis spatii non soluit. Sumitur ex cap. ultim. de consuet. iuncta Glossa, v. Legitime præscripta. Quis enim non fateatur quadraginta annorum spatium satis esse diuturnum?

219 Hoc assero;

CAPVT XIV.

Circa vim, quam Consuetudo, Præscriptio, Compositio, & Transactio in decimas habet.

DVBIVM XLIX.

An consuetudo possit efficere, ut aliqui à solutione omnium decimarum prædialium eximantur?

213 In certum, consuetudinem posse efficere, ut loco decimæ solvatur duodecima, vigesima, vel trigesima pars. Quia quota decimarum est de iure solum positum, contra quæ optime præscribi potest. Imo posse consuetudinem efficere, ut ex certis fructibus nulla decima persolvatur, si alias ex aliis redditibus congrua Ministrorum sustentatio supersit, asserimus. Quia in hoc casu solum est de iure humano decimare ex iis fructibus: Ergo contra illud poterit consuetudo prævalere. Dubito verò, an cōsuetudo possit aliquos eximere ab omnium decimarum prædialium solutione? Minime potest. Quia decimæ prædiales iure divino debentur, contra quod consuetudo prævalere nequit. Sic Hostiens. ad cap. In aliquibus, de decim. Rochus Curti. ad cap. ult. de consuet. Torrecræ. ad cap. Reuertimini 26. q. 1. a. 7. n. 1. Paris. l. 2. consil. 25. Felin. ad cap. Causam quæ, de præscrip. & alij plures Canonistæ, quos citat Couar. l. 1. var. c. 17. n. 8.

Potest omnino, dummodo ex aliis redditibus, ac pensionibus Parocho, & aliis Ministris sustentatio congrua remaneat. Quia hæc congrua sustentatione illis manente, solum remanet obligatio iuris humani ad soluendas decimas. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars II.

SCOBAR
of Mor.
VII. VII.
E. IV
C.

DVBIUM LI.

An ut una Parochia contra aliam in perceptione decimarum præscribat necessaria, sit quadraginta annorum consuetudo?

220
*Nihil
suppono.*

SCIO, consuetudine introduci posse, ut decimæ, quæ vni Parochiæ olim soluebantur, modo adscribantur, & solvantur alteri. Quia Papa per legem, aut privilegium aliquod potest efficere, ut ex prædiis existentibus in vna Parochia alteri Parochiæ decimæ solvantur: ergo idem poterit consuetudo, cum legis vim habeat. *Cap. Cum sint homines, & Cap. Ad Apostolicam de decim.* Quæserim verò, an ut vna Parochia contra aliam in huiusmodi decimarum perceptione præscribat, necessaria sit quadraginta annorum consuetudo?

221
Non est necessaria.

Non est necessaria, sed sufficit consuetudo decennialis. Quia quando consuetudo contra ius aliquod non est, sed præter illud, legitimè, ac sufficienter decennio inducitur, ut docet Glossa ad *cap. vii. de consuetud. v. Consuetudo, in 6.* At nullum est ius, quod expresse prohibeat decimas prædiales solui alteri Parochiæ in cuius territorio prædia non sunt. *Cap. Ad Apostolicam, ibi: Tu eligas in hoc, quod per consuetudinem diu obtentam ibidem, noneris observatum.* Ergo consuetudo decennio introducta sufficiens est, ut omnia vna Parochia, in qua sunt prædia, alteri, in qua non sunt decimæ solvantur. Sic Abbas ad *Cap. Cum sint homines.* Sylvest. *de Consuetudo, in 6. dist. 1.* Couar. *l. i. var. c. 17. n. 8.* Barbo. *l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 3. n. 68.* citans Rebuffum, Achil. & Pute. Et probabile esse docent Trull. *l. 3. Decal. c. 3. d. 1. n. 7.* & Palao *tom. 2. tr. 10. d. vii. punct. 4. num. 6.*

222
Necessaria est.

Necessaria quidem est. Quia consuetudo, qua præscribitur contra illam Parochiam intra cuius territorium prædia sunt sita, non est præter ius, sed expresse contra ius introducta, ut patet ex Glossa in *Ca. fin. de consuetud.* Glossa in *Cap. Cum sint homines, de decim. v. Ad consuetudinem, ibi: Per quam inri communi præiudicatur.* Et in *Cap. Ad Apostolicam, v. Consuetudo, ibi: Ius commune in promptu est, quod illi Ecclesia debent dari decima, in cuius territorio sunt prædia.* At ut consuetudo, quæ contra ius est legitimè sit introducta requiritur quadraginta annorum tempus, nec decennium sufficit: ergo Ita Suar. *tom. 1. de Relig. tr. 1. l. 1. c. 22. num. 7.* asserens, Covarruviam paulo superius num. 7. huius esse opinionis. Pagund. *præc. 5. l. 3. c. 1. nu. 10. & 11.* Trull. *l. 3. Decal. c. 1. d. 1. num. 7.* Palao *tom. 2. tract. 10. d. vii. punct. 4. num. 6.* citans Antonium, & alios. Lessius *libr. 2. cap. 39. dub. 5. numer. 26.*

223
Eiusdem sententia.

Eiusdem mentis sum, nec video, quoniam modo Abbatis sententia defensori possit nisi eo in casu, in quo dubium esset de ipsomet prædio ad quamnam illarum Ecclesiarum pertineret: tunc enim ipsummet ius commune dubium esset pro utraque Ecclesia, ibique posset decennialis præscriptio deferuire.

DVBIUM LII.

An possit consuetudo efficere, ut nulla personalis decima solvatur?

Minime potest. Quia decimæ personales sunt de iure diuino, ac naturali, contra quod ius consuetudo nequit prævalere. Sic Rebuff. *de decim. q. 13. n. 43.* Henric. ad *Cap. Perennit, de decim.* & alij Canonistæ, addentes tamen, posse, hoc non obstante, consuetudinem efficere, ut integra decima personalis non solvatur, sed aliqua pars, nempe vigesima, vel trigesima, nam quoad quantitatem consuetudo non solvendi, est positivi iuris.

Potest omnino efficere, ut nullæ decimæ personales solvantur. Quia Pontifex potest quoscunque voluerit eximere privilegio, vel lege speciali ab omni decimarum personalium onere, sicut potest à prædialium obligatione liberare: ergo idem potest consuetudo præstare, cum vim legis obtineat. Ita Turrecr. ad *Cap. Reuertimini 16. q. 1. a. 7. n. 11.* Couar. *l. 1. cap. 17. n. 8.* Moneta *de de im. cap. 5. n. 9.* Suar. *tom. 1. de Reli. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 6.* Pagund. *pr. 5. l. 3. c. 1. n. 29.* Zerola in *praxi Episcop. l. 2. Decima. §. Ad septimum, & alij ex Canonistis, ac Theologis.*

Hoc dicendum. Nam de facto in omnibus Christiani Orbis Provinciis nullæ solvantur decimæ personales, eo quod ex aliis redditibus sublit Ministris Sacris sufficiens ad sustentationem subsidium: ergo potest consuetudo præuare huiusmodi à decimarum personalium solutione exemptionem.

DVBIUM LIII.

An præscriptio possit efficere, ut ex toto, aut ex parte saltem quis à decimarum prædialium onere eximatur?

REcolo, præscriptionem à consuetudine differre, quod per consuetudinem ius, ac dominium communitati acquiritur: per præscriptionem verò ius, & dominium acquiritur priuatis, non communitati. Porro ad præscriptionem, (quæ quidem est dominij acquisitio, vel alieni inri siue realis siue personalis peremptio per continuationem temp. oris definiti,) quatuor necessariae conditiones à Doctoribus nempe possessio, titulus probabiliter præsumptus, bona fides, & continuatio possessionis cum bona fide per tempus lege præscriptum. Iam requiro, nùm præscriptio efficere possit, ut ex toto, aut ex parte saltem quis ab onere decimarum, prædialium præsertim eximatur?

Minime potest. Quia nec consuetudo præstare potest, ut communitas, vel populus ab onere decimæ soluendæ præster-patim ex toto liberetur. Sic Riccius *parte quarta, collect. decisian. 99. 3.* Rebuff. *de decim. question. 13. numer. 55.* asserens nullum Clericum, vel laicum posse præscribere

Seccio II. Dubia, De Præcepto V. 161

libertatem nullas soluendi decimas, etiam si per centum, imò per mille annos soluta non fuerint. Bialb. *decis.* 29.

229
Poteſt equidem. Quia id poteſt efficere conſuetudo, (vñ vidimus) reſpectu communitatis cuiusvis: igitur idem poterit præſcriptio reſpectu cuiuscumque privati. Ita Theologi communiter. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 7. & c. 30. n. 6. Nauar. ſum. c. 21. num. 30. Azor. tom. 1. l. 7. c. 57. q. 2. & Canoniſtæ plures.*

230
Hoc verum mihi. Nam ſi id poteſt reſpectu communitatis conſuetudo præſtare, poterit planè idem præſcriptio reſpectu privati cuiusvis efficere. Quia conſuetudo, ac præſcriptio pares ſunt in poteſtate.

DVBIVM LIV.

An ſufficiat quem per quadraginta annorum tempus exemptum fuſſe ab onere ſoluendi decimas, ut ex præſcriptione poſſit ab eo liberari?

231
Non ſufficit. Quia ut id valeat præſcriptio operari, neceſſarium eſt temporis immemorabilis ſpatium, nempe centum annorum. Sic Moſes. *tr. 6. c. 4. n. 46. Ricci. collect. 993. Guido Pap. decis. 284. Mohed. decis. 205. Franc. Marc. decis. 17. & alii.*

232
Sufficit quidem. Quia vt conſuetudo poſſit communitatem aliquam ab onere decimarum eximere, ſufficit, eſſe per quadraginta annorum ſpatium præſcriptam, (vñ ſupra ex comuni oſtendi.) Ergo eadem ratione aſſerendum, idem temporis ſpatium ſufficere, vt præſcriptio legitime ſit introducta, & conſequenter vt ſufficiens ſit ad eximendum privatum quemlibet ab onere ſoluendi decimas. Ita Doctores nonnulli apud Covarruviam *lib. 1. variarum cap. 17. nu. 10. & Suarium citandum.*

233
Profectò ſi præſcriptor habet poſſeſſionem auctoris non ſoluendi decimas ſine vero titulo, non ſufficit conſuetudo per ſpatium quadraginta annorum, ſed requiritur, vt illius initij nulla adſit memoria. At ſi præſcriptor habeat conſuetudinem non reddendi decimas cum vero titulo, habere illam ſufficiet per quadraginta annorum ſpatium. Colligo ex *cap. 1. de præſcri. n. 6. & tenent Covarr. citat. n. 8. Vaſq. tr. de Benefic. l. 1. §. vñ. dub. 1. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. cap. 1. §. num. 1. 3. & 8. Bonacin. dub. 5. de præcept. Eccleſ. q. 5. punct. 5. num. 6. Leſſius l. 3. c. 39. d. 5. n. 25.*

DVBIVM LV.

Quis decimam vini itavit pro quota ſolveret v. g. ſemam, vel duodecimam, & poſtmodum terra fit arabilis vinea extincta: teneturne ſolvere de decem vnum, non de viginti, vel duodecim?

234
Tenetur quidem. Quia ſcriptum in fructu vineæ, non fructu terræ arabilis vario ſemini expoſitæ triticeo, hordeaceo, &c. Sic Rebuff. *de decim. q. 13. n. 61. Anton. ad cap. Eſcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars II.*

Commiſſum. Fagund. præc. §. l. 3. c. 1. nu. 27. Battri ad cap. Commiſſum Abbas ibi. n. 2. Et alij Doctores ad cap. Audiſtis, de præſcript.

235
Non tenetur, ſed eodem modo debet ſolvere decimas de fructu terræ arabilis, ac de fructu vineæ ſolvebat. Quia præſcriptio per ſe primo eſt fundi, ſecundario autem fructuum, quos reportat. Ergo per accidens ad præſcriptionem erit, quod fructus varientur. Ita *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 22. n. 9. & 10. Poſſius de manut. obſ. tr. 7. l. n. 56. Giouag. conſil. 28. n. 7. l. 2. citans Rotæ deciſiones. Leand. præc. 5. d. 7. q. 19.*

236
Hoc probabilius eſſe reor, exiſtimans variationem in fructibus non obſtare. Nam præſcriptio per ſe primo eſt realis circa terram ipſam ſeu fundum: & ideo quidquid fructificet præſcribenti fructificat quoad decimam reddendam, vel accipiendam. A paritate rationis probatur apertè ex *Cap. Commiſſum, de decim. ibi: Et ſicut de pascuis olim decimæ perſolvebantur, ita nunc de iſdem ad frugum fertilitatem tranſlati decimas volumus abſque diminutione perſolvi, vt ibi notat Gloſſa, v. Pascuis.*

DVBIVM LVI.

An Clerici, vel Religioſi poſſint decimas præſcribere abſque Parochia, vel eius præſcriptione?

237
Sic, Clericos, vel Religioſos poſſe præſcribere decimas, ſi præſcribant Parochiam. Quia principali acquireſito, acceſſorium acquiritur: vnde acquireſita per præſcriptionem Parochia, debent præſcribi decimæ illius, quæ ſunt quid acceſſorium. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. q. 30. n. 1. 2. 7. Fagund. præc. §. l. 3. q. 1. n. 34. Dubito autem, an Clerici, vel Religioſi abſque Parochia poſſint decimas præſcribere?*

238
Non poſſunt. Quia *Cap. peruenit, de decimis*, dicitur, abſque Parochia non poſſe decimas obtineri. Et quia per actionem iniuſtam haud poteſt præſcribi. At iniuſtum eſt, vt commodum decimarum acquiratur ſine onere miniſtrandi Sacramenta, quod Parochi, vel curam Parochiæ habentes ſubeant: Igitur decimarum præſcriptio non poteſt acquiri à Clericis, vel Religioſis, quin Parochia, illiusque onus acquiratur, niſi privilegium, aut donatio facta à Summo Præſule accedat. Sic Fagundez *cit. n. 35. Suar. vbi ſ. n. 8. Abbas ad Cap. ſuggeſtum, de præſcript. notab. 1. Gloſſ. ad Cap. de quar. 12. & Cap. penult. Antonin. p. 2. tit. 4. q. 3. §. 5.*

239
Poſſunt planè. Quia nulla datur prohibitio particularis, qua decimæ præſcribi ſine Parochia non poſſint, (accidentibus aliis neceſſariis plane ad præſcriptionem conditionibus) à Clericis, vel Religioſis: cum in ſe capacitatem habeant ad illas præſcribendas. Ita Rebuff. *tr. de decim. q. 13. n. 61. malè à meo Fagundio pro contraria ſententia citatus. Turrecr. ad c. ſin. 1. q. 16. Barbo. quem aſſert, & ſequitur Leand. præc. §. d. 7. qu. 25. Conar. l. i. var. c. 17. n. 8. Gutier. l. 2. Can. q. 9. c. 21. n. 60. Moneta tr. de decim. q. 5. num. 107. Rota in Florenti. Paroch. 21. Maij, 1610.*

240
Probabilior mihi hæc ſententia eſt. Nam præſcriptio, & privilegium eandem obtinent efficaciam. *Cap. Super quibusdam, v. Præſentia.*

O 3 terca

terea, de verb. signif. Ergo si id potest privilegium habent, æquè poterit, qui præscripsit. Porro in cap. *Pervenit*, de decim. solum prohibet Monachis iura Parochialia usurpare: non tamen negat, quòd possidentes illa tempore ad præscriptionem habili, valeant ea iura acquirere. Fateor, nullum per iniustam actionem, præscribere posse: abnego verò esse iniustam actionem, acquirere quem decimarum commodum sine onere Sacramenta ministrandi, dummodo id fiat mediante præscriptione, & manente alia congrua sustentatione Parochi: sicut iniustitia non esset acquirere, aut habere decimas cuiusvis Parochiæ, mediante privilegij specialis concessione, ut contrarij fatentur.

DVBIVM LVII.

An ut valida sit Compositio inter personas Ecclesiasticas facta requiratur consensus Papæ?

²⁴¹ *Nonnulla recolo.* **R**ecolo, Compositionem esse, *Gratuitam* quandam conventionem. Transactionem verò, *Pactionem* quandam de re dubia, ac lite incerta, aliquo dato, vel retento. Leg. 1. *Digest. de Transact.* Porro Compositio super decimis valida est, quædam conditionibus concurrentibus. Cap. *Ex multiplici*, de decim. & cap. 2. de *Transact.* Valer quidem compositio facta inter personas Ecclesiasticas suarum Ecclesiarum nomine: scilicet, ut decimæ vni curato debita alteri in posterum solvantur, dummodo causæ cognitio, & Superioris consensus interveniat. Hæc certa. Quæsierim vero nùm ut validæ sint compositiones factæ inter personas Ecclesiasticas requiratur Summi Præfulis consensus: verbi gratiâ, ut de rebus minutis nulla decima solvatur, vel ut non solvatur decima integra de frumento, vino, oleo: sed loco decimæ vigesima, aut trigesima reddatur?

²⁴² *Requiratur Papa consensus.* **Q**uia caput *Veniens*, de *transact.* exigit consensum, & Authoritatem Apostolicam. Sic Bertrand. *consil.* 14. volum. 1. & *consil.* 116. fauet Bonacin. *dub. ultim. de præcept. Eccles.* *question. 5. punct. 5. numer. 3.* sine distinctione docens, ad hoc ut per compositionem auferatur obligatio solvendi decimas in futurum, requiri necessario Papæ consensum, & Episcopi non sufficere.

²⁴³ *Non requiritur.* **M**inime requiritur, sed Episcopi sufficit approbatio. Quia expresse habetur in cap. *Statuimus*, de *transact.* ubi Alexander III. profatur: *Statuimus, ut si super decimis inter vos, & aliquam personam Ecclesiasticam, de assensu Episcopi, vel Archiepiscopi sui compositio facta fuerit, rata, & inconcussa persistat.* Ita Gloss. ibi, ver. *Personam Ecclesiasticam.* Abbas ad cap. *Dilecti*, de decim. Rebuff. de decim. *question. 13. numer. 26.* Fagundez *præcept. 5. libr. 3. capit. 2. numer. 9.* Suarius tom. 1. de *Relig. tract. 2. libr. 1. cap. 12. n. 15.* Barbo. de iure *Eccl. l. 3. c. 26. §. 4. n. 24.* Trul. l. 3. *Decal. c. 3. d. 11. n. 12.* & 14. Palao *tom. 2. tr. 10. d. vnic. punct. 5. numer. 4.*

²⁴⁴ *Certum hoc mihi.* Certum hoc mihi, fundamentum primæ sententiæ debile omnino esse credenti. Nam ad illud capitis *Veniens* respondeo, inibi agi de compositione cum laicis facta, (non cum Clericis,) ad quam necessarius procudubio est Summi Præfulis approbatio.

DVBIVM LVIII.

An Compositio facta inter Curatum, & laicum de nulla decima, vel aliqua non solvenda, valida sit etiam si Pontificis consensus accedat?

²⁴⁵ *Certa sup. pon.* **C**ertum mihi, compositionem factam inter personas Ecclesiasticas ex consensu Episcopi, vel eius Vicarij validam esse. Dixi *Vicarij*, nam hi solent habere generalem Episcoporum potestatem. Certum etiam, compositionem initam inter solos Parochos etiam sine consensu Episcopi, aut Vicarij valere, si non in perpetuum, sed ad vitam componentium fiat. Quia huiusmodi compositio non est realis, sed personalis, nec Parochiæ, aut successoribus præiudicat. Certum præterea, posse Curatum non solum valide, sed & licite gerere compositionem tam cum Ecclesiasticis, quam cum laicis absque consensu Episcopi, vel Vicarij, super decimis præteritis. Quia sunt fructus iam facti, & ad Curam facientem compositionem pertinentes. Dubium autem est, nùm valida sit compositio facta inter Curatum, & laicos de non solvenda aliqua, vel vlla decima, si consensus Pontificis accedat?

²⁴⁶ *Valida non est.* Valida non est. Quia cum decima iuris divini sit, Papa non potest vtilem ad eiusmodi compositionem assensum præstare. Sic Rebuff. de decim. q. 13. n. 27. & 29.

²⁴⁷ *Est valida.* **E**st quidem valida. Quia decima est non inris divini, sed Canonici: ergo potest Papæ consensus efficere, ut huiusmodi compositio valida existat. Ita Azor. tom. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Trul. l. 3. *Decal. c. 3. d. 11. n. 12.* Palao tom. 2. tr. 10. d. vnic. punct. 5. numer. 4. & 5.

²⁴⁸ *Hoc non videtur.* Communis omnium ferè Doctorum opinio est, decimæ negotium ad ius Canonicum pertinere. Vnde certum est planè, posse Pontificem hoc ius abrogare, & tollere. A fortiori igitur poterit agere, ut præfata compositio rata, ac valida existat.

DVBIVM LIX.

An sufficiat Archiepiscopi, vel Episcopi consensus, ut compositio facta inter curatum & laicos de non solvenda integra decima, valida existat?

²⁴⁹ *Sufficit plene.* **S**ufficit quidem. Quia quando agitur non de exemptione omnimoda à decimarum debito, sed de earum diminutione, hoc est, ut non solvantur ex his rebus, in hac mensura, & in hoc loco, quæ quidem non est tanti ponderis compositio, videtur sufficiens esse Archiepiscopi, vel Episcopi consensus. Sic Decius apud Rebuffum *tract. de decim. q. 13.*

Sectio II. Dubia De Precepto V. 163

g. 1. n. 29. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 11. m. 12. citans meum sapientissimum amicum Ferdinandum de Castro Palao 10. 2. tr. 10. d. vni pun. 5. n. 4. & 5. Gloss. cum Hostiensis ad cap. statum 2. de transact. Suar. citatus a Trullencho 10. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 1. n. 15.

Non sufficit, sed requiritur Papæ consensus. Quia nullus extra summum Presulem laicum a decimis eximere potest, nec decimæ immine quantitatem. cap. Venerabilis, de confirmat. vili. & cap. A nobis, eodem tit. Bertrand. ibi, & Abbas. At compositio præfata est quadam exceptio: Ergo sine Papæ approbatione facta non valet. Ita Azor. p. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Palao malè pro contraria sententia citatus. Leand. præc. 5. d. 7. quæstion. 35. Rebuf. ubi sup.

Valeat equidem compositio, ut laicus non soluat decimam integram, sed minorem, utpote vigesimam, trigessimam, &c. At non sufficit ad hoc sola Episcopi auctoritas, nisi Romani Pontificis consensus accedat. Nam cum decima ex toto, vel ex parte remittitur, ius commune relaxatur, quod præcipit integram decimam impertiri. Valeat item compositio, ut laicus non soluat decimam ex certis quæsiis fructibus, aut bonis, modo fiat Romani Præfatus auctoritate; siquidem hac etiam in parte ius commune remittitur. Scio tamen valere compositionem factam cum laicis auctoritate Episcopi super tempus, locum, & personas, quibus soluendæ sunt decimæ. Quia per huiusmodi compositionem ius commune non remittitur.

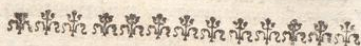
DVBIVM LX.

An possit valide fieri Transactio super Decimis?

252 *Status quæ-
sionis.* Vidimus Dub. 56. Transactionem esse pactionem quandam de re dubia, aut lre incerta, aliquo dato vel retento. Quæsierim itaque an Transactio huiusmodi valide fiat? 253 *Non fit
valide.* Valide non fit. Quia decimæ spirituales dicuntur. cap. In summa 1. q. 1. c. Literas, de restitut. spoliat. ubi Gloss. & Abbas, referente Rebuffo de decim. q. 1. n. 38. At non potest fieri transactio super rebus spiritualibus, Sacris, aut Religiosis: Ergo nequit super decimis fieri. Minorem probo ex cap. super eo. 7. de transact. ubi dicitur: Tale damus responsum, quod transigi super re Sacra & Religiosa non potest. Etenim res Sacre ut possideantur, aliquo dato, vel retento, siue promisso speciem credimus habere simonie. Alias si gratis & amicablem se litigantes componant, Sacris Canonibus nequaquam decimus obuiare. Sic Glossa ad textum præfatum adiciens: Ex illo textu euidenter constat, quod de re Sacra, siue spirituali transactio interuenire non possit. Absolute ergo dicendum non posse valide transactionem de decimis fieri.

254 *Valde fit.* Valide certè fit. Quia perceptio fructuum decimarum res temporalis est, cum in rebus temporalibus consistat. Ita Rebuff. citat. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 1. m. 10. Panormit. & Barbosa, quos refert, ac sequitur Leand. præc. 5. d. 7. q. 39.

255 *Distin-
tio.* Crediderim opus esse distinctione uti. Nam decimæ possunt dupliciter sumi, scilicet pro ipso iure accipiendi decimarum fructus, vel pro perceptione ipsa fructuum perceptione, qui decimarum nomine capiuntur. Si priori modo sumantur, haud potest super eis fieri transactio; ius enim est quid spirituale. Si vero secundo modo sumantur, rectè potest fieri transactio huiusmodi; perceptio namque fructuum Decimarum res est temporaria cum in rebus temporariis consistat.

CAPVT XV.

Circà Ecclesias, vel personas, quæ decimæ sunt soluendæ.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num Decimæ debeant solui Parochis, qui opibus abundanti?

256 *Certa reco-
lo.* CERTVM est, ius percipiendi decimas ad solos Clericos pertinere. Quia ius hoc est spirituale, cuius laicus capax non est. Vnde ad earum perceptionem ex iure omnino Clericatus, seu solura requiritur. Certe nunc de iure comuni solis Parochis soluendæ sunt decimæ. Quia cõpetit ex officio, ad populi decimas soluendis salutem spirituales attendere. Porro etiã Episcopis solui debent ex iure saltem in aliquibus casibus. Primus est, quãdo sũt Ecclesiæ Cathedrali debite; quia huius Ecclesiæ est Episcopus ac immediatè Parochus. c. Cũ contingat, de decim. Secundus, quãdo prædia, ex quibus soluendæ sunt decimæ sunt decimæ sita non sunt in alicuius determinata Parochia; tunc enim cõsenda sunt ea prædia ad Episcopum tanquã ad propriũ Parochũ attinere circa decimarum solutionem. c. Quoniam, de decim. Tercius quando Parochia in Diocesi distincte non sunt; tunc etenim Diocesis tota est Parochia Episcopi, vnde ipsi tanquam proprio Parocho decimæ debentur. c. Omnes Basilica 16 q. 7. n. 9. Quartus, quãdo consuetudo ferret, ut decimæ ad Episcopum spectarent. c. Dudũ de decim. Quintus denique, quãdo decimæ sunt Cathedrali Ecclesiæ donatæ aut alio modo debite; tunc Episcopus de iure cõmuni est in illis fundatus ex c. Dudum. licet inter fratres, hoc est Canonicos Ecclesiæ Cathedralis diuidi debeant. Certa hæc. Dubito verò, num Episcopo, aut Parocho, qui opibus abundat solui decimæ debeant?

257 *Solui non
debet.* Non debent. Quia olim leuitis, ac Sacerdotibus Deus decimas cõcessit; ideo quod eis non reliquerit in terra aliquã possessionis portionem. Num. 18. Deuter. 18. Ergo Episcopis, & Parochis, qui nunc diuitiis aliunde possessis abundant, non licebit decimas recipere, ac proinde nullus tenebitur ea illis soluere. Sic nonnulli, quos pressis nominibus memorat Abul. ad c. 23. Mar. q. 174. Horum sententiam Rebuff. de decim. q. 13. n. 6. innuit esse probabilem, dũ contrarium verius esse dicitur.

²⁵⁸ Solui videtur deberi. Quia decimæ nō sol-
Solui debet. vuntur Ecclesiæ personarum respectu, sed Dei
 intuitu, ac diuini ministerij causa, quod Paro-
 chi præstant. c. Decimæ 16. q. 1. At propter af-
 fluentes diuitias nullus potest suo iure spolia-
 ri, alioqui Regi prædiuiti, aut principi opulē-
 to non teneretur quis tributa impendere, nec
 debitor creditori copioso debita: quod plane
 est absurdum. Ita Rebus. & Abulen. *ubi sup. n.*
 14. Suar. 10. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 29. n. 5. Castro
 v. Decimæ Tutrecrēm. l. 4. sum. 2. p. c. 37. Filliuc.
 tr. 27. p. 2. cap. 9. nu. 20. Trull. l. 3. Decal. cap. 5.
 dub. 8. n. 6. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 4. n. 1.

²⁵⁹ Existimo primam sententiam, Rebusi ve-
Auctoris indicium. nia defendi non posse, sciens damnatum fuisse
 errorem Pseudo-Apostolorum negantium
 decimas dandas esse Clericis, qui paupertatē
 Euangelicam nō profiterentur. Abnego ete-
 nim paupertatem Levitarum, aut Sa-
 cerdotum, fuisse præcipuam causam, propter
 quā eis decimæ à Deo adiicerentur, sed aliqua-
 lem solū. Præcipua enim causa fuit ministeriū
 diuinum: unde siue in Veteri Testamento Mi-
 nistri Sacri diuitiis affluerent, siue affluant in
 nouo, illis debebantur, & his decimæ procul-
 dubio debentur.

DVBIVM LXI.

*An valida sit Decimarum locatio si fiat ad
 sexennium, vel nonennium cum hac clau-
 sula: Ut triennio finito, noua, ac distincta
 locatio censatur?*

²⁶⁰ *Certa præ-*
 mitto. Certa præmittā. Clericis simplicibus nul-
 lumque Ecclesiasticum Beneficium ha-
 bentibus decimæ non debentur. Quia licet ex
 vi ordinum sint capaces, non tamen de facto
 proprium ius ad illas obtinent percipiendas,
 quovque aliquo Beneficio donentur. Palao
 10. 2. tr. 10. d. vni. pun. 10. n. 2. Religiosis non de-
 bent dari decimæ de iure communi. Quia de
 iure hoc solum Ecclesiis secularibus debentur
 cap. Cum in tua, de decim. cap. significauit, de
 Paroch. Religiosi enim obligati non sunt sui
 status ratione ad seruendum in spiritualibus
 populo. Filliuc. tr. 27. p. 1. n. 211. Debentur au-
 tem Religiosis decimæ, si debeant aliquod
 Parochiale Beneficium. Quia munus eis tunc
 adheret ministrandi spiritualia. Vel si priuile-
 gio donentur recipiendi ex aliquibus locis
 decimas. cap. Cum in tua, de decim. Filliuc. ibid.
 Laici nō possunt ius ad decimas habere. Quia
 sūt iuris spiritualis incapaces. c. Ad hac de de-
 cim. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 29. Possunt tamē
 laici decimarum fructus percipere. Quia ha-
 bens proprium ius decimarū, potest laico si nō
 primarium ius, secundarium tamen tribuere
 hoc est, ius ad fructus percipiendos videlicet
 ex locatione, venditione, aut donatione. Fa-
 gund. præc. 5. l. 3. c. 2. n. 11. Possunt laici per lo-
 cationem ad breue tempus ius hoc secundariū
 acquirere fructus decimarum percipiendi.
 Quia quicumque Ecclesiasticum Beneficium
 possidens pro libito potest eius fructus ad bre-
 ue tempus seculari locare, eique facultatē ad
 illas exigendas impertire. cap. Vstra 1. de loca-
 tio, & conducto. Filliuc. *ubi sup.* Valida demum

locatio non erit, si ad quinquennium, vel qua-
 driennium fiat. Quia licet hoc breue tempus
 habeatur attento iure communi, quod est in-
 fra decennium, cap. vltim. Ne prelati. tamen
 attento nouiori iure, non est reputandū bre-
 ue tempus quinquennium, aut quadriennium.
 Nam ad triennium illud contraxit Paulus II.
 in Extran. Ambitiose, de reb. Eccl. non alienand.
 & omnem locationem, aut venditionem lon-
 gioris temporis irritauit. Suar. citat. Certa hæc
 apud omnes. Dubito autem, an saltem valida
 sit locatio decimarum, si fiat ad sexennium,
 cum hac clausula: Ut finito triennio, censetur
 noua, vel distincta locatio?

²⁶¹ Valida est. Quia et si locatio ab initio fiat
 ad plures annos, cum tamen verē distincta
 sint locationes per tēpora à iure permilla, nul-
 la locatio ex his est iuri contraria. Sic Bald. c. 1.
 §. si libe. lario, quib. mod. feud. amittat. & leg. 1. vo-
 luntar. C. de fidei commiss.

²⁶² Non est valida. Quia sic expresse colligitur
 ex textu in Authen. de non alienand. §. Quod Non est
 autem dictum est. v. Nec illud, collat. 2. vbi ha-
 betur, quod si res alienari prohibita, vel con-
 cedi ad longum tempus, ad nouem annos cō-
 cedatur, cū pacto de renouando ad alios nouē
 annos, aut cū expressa renouatione ad alios an-
 nos iure permisso: finita prima locatione tale
 machinamentum non teneat, nec ea locatio
 valeat ultra tempus à iure permillum. Ita
 Couar. l. 1. var. c. 16. n. 4. Vallasc. de iure
 phylic. q. 29. n. 25. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 2. n. 11.
 Cinus, Alberic. Ancharran. Iason. Alexand. &
 alij apud Couar.

²⁶³ Hoc certum omnino. Ideo nullatenus ad-
 mittenda sunt conuentiones alia, quæ mani-
 feste in legis fraudem geruntur. Locatio
 itaque valida erit in triennio à iure per-
 missio, ad reliquum autem tempus omnino
 retractabitur, & infirma censetur. Sic Fa-
 gundez.

CAPVT XVI.

*Circa Primitiarum solu-
 tionem.*

DVBIVM LXII.

*An præceptum soluendi Primitias pos-
 sit consuetudine abrogari?*

²⁶⁴ *Statu quo-
 diom.* Certum est, in lege noua latum fuisse præ-
 ceptum de soluendi Deo, primitiis, quid-
 quid sine fundamento repugnarint nonnulli
 quos pressis nominibus refert Abbas ad cap.
 Decimarum, de decim. Quia expresse habetur
 in cap. Decimas 16. q. 7. ibi: Oportet congruentius
 nos Decimas, & primitias, quas iure Sacerdotū
 esse sancimus, ab omni populo accipere, quas fi-
 deles, præcipiente Domino, offerunt. Quæ etiam
 autem nūm præceptum hoc possit consuetu-
 dine abrogari?

Non

Seccio II. Dubia, De Præcepto V. 165

¹⁶⁵ Non potest. Quia est de iure diuino sicut
de Decimis, quæ Doctores Primitias æqui-
parant. Non ergo potest consuetudine abo-
leri. Sic Andre. Hispan. in Regul. decim. q. 8. Re-
buff. r. et de decim. q. 1. n. 21. & alij.

¹⁶⁶ Potest equidem. Quia lex soluendi primi-
tiarum est humana: At consuetudo potest contra
legem humanam præualere: ergo Primitia-
rum soluendarum præceptum potest consue-
tutine abrogari. Ita Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1.
c. 8. n. 16. Palao tom. 2. r. 10. d. vni. punct. 16. n. 2.
& omnes.

¹⁶⁷ Certè præceptum soluendi primitias non
solum potest omnino aboleri, non solum po-
test minui, & augeri, vt primæ sententiæ Au-
ctores concedunt: imò de facto præceptum
hoc propriè, & in rigore sumptum ex consue-
tutine iam est abrogatum in toto ferè orbis
Christiani orbe; Primitiæ namque lato modo
sumptæ intelliguntur non solum primi fructus
terræ præcipui, selectiores, ac præstantiores:
stricto vero propriè, & in rigore, intelligen-
tur tantæ primi fructus agrorum, & arbo-
rum, qui Deo offeruntur. Has itaque, non illas
soluendi præceptum iam ferè abrogatum esse
affirmo cum Lessio l. 2. c. 39. d. 6. n. 31. & Sua-
rio citato.

DVBIVM LXIII.

An ubi præceptum primitiarum adhuc ex-
tat, debeant solui non petite à
Parocho?

¹⁶⁸ Non debent solui nisi à Parocho petan-
tur. Quia cum in lege Gratiæ non sit
quantitas seu quota primitiarum determinata
à iure, sicut in veteri fuerat, sed relicta est of-
ferentium arbitrio iuxta deuotionem, dum
Parochi primitias sibi dari non petunt, viden-
tur illas velut quid exigui momenti, aut con-
temnere, aut condonare. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 27.
q. 1. Cuius sententiam Palao tom. 2. r. 11. d. 10. d.
vni. punct. 16. num. 2. refert, nec improbat.

¹⁶⁹ Certam hanc sententiam, mei Azorij ve-
nia, esse crediderim Et testibus oculatis acce-
pi in iis Ecclesiis ubi loco primitiarum aliqua
quota fructuum traditur, eam antequam pe-
tatur à parochianis solui eo modo, quo solui
assoluit decima.

DVBIVM LXIV.

An in lege Gratiæ ex iure humano de-
beantur, Primitiæ de omni frumen-
to, vino, oleo, ac de aliis rebus om-
nibus, de quibus in lege veteri iure di-
uino solvebantur?

¹⁷⁰ Non debentur, Quia non præsumitur, Ec-
clesiam velle, vt de primis fructibus ar-
borum, neque de oleis, ac leguminibus
primitiæ reddantur, quod difficile quidem
præstari posset, sed de frugibus. Sic Raphaël
de la Torre 2. 2. q. 86. art. 4.

Debentur planè ex vi iuris humani primitiæ
ex omnibus rebus, de quibus olim solveban-
tur. Quia nunc solui debentur decimæ de om-
nibus rebus, de quibus olim reddebantur; ergo
& primitiæ, cum vnum sit decimarum, & pri-
mitiarum præceptum. Ita Leand. p. 1. d. 9. q. 15.
plures citans d. 4. quest. 1. afferentes ex vi iuris
nunc deberi decimas de omnibus rebus, è qui-
bus olim in lege veteri fideles tenebantur.

Mihi hoc certum Nam præceptum primi-
tiarum latum est ab Ecclesia ad instar præce-
pti diuini, sed ex vi præcepti diuini solveban-
tur olim primitiæ de vino, frumento, oleo, fru-
ctibus, & c. Ergo de eisdem rebus debent nunc
ex vi iuris humani persolui. Secus dixerim at-
tenta consuetudine, quia in multis Provinciis
primitiæ non redduntur, in aliis solum de
quædam rebus solitæ reddi.

CAPVT XVII.

Circa Oblationes.

DVBIVM LXV.

An in lege Gratiæ extet de gerendis
Oblationibus præceptum?

Suppono, Oblationem de qua
iura loquuntur, esse quandam
donationem bonorum tempo-
ralium sine mobilium, siue im-
mobiliu, Deo, vel Ecclesiæ fa-
tam. Cap. Qui oblationes. Cap. Cleri. 1. 3. q. 2.

Triplex autem est oblationum species. Prima
est donatio inter viuos Deo facta, vel Eccle-
siæ. Secunda donatio causa mortis, quæ instar
legatorum redacta est, & assoluit Mortuarium
appellari. Tertia est vsualis, quam gerunt fi-
deles, dum ad altare, vel ad Sacerdotis manum
offerunt. Certum est, in lege Veteri præceptum
de oblationibus faciendis extitisse. Exod. 23.
Non apparebis in conspectu meo vacuus. Dubi-
tarim, an in lege Gratiæ præceptum de ge-
rendis oblationibus extet?

Extat quidem. Quia in Cap. Prætor. dist. 32.
eodem tenore verborum præceptum de pri-
mitiis, decimis, ac oblationibus apponitur: At
de primitiis, ac decimis soluendis præceptum
datur; ergo, & de oblationibus gerendis. Sic
nonnulli, quos suppressis nominibus refert
Azor. p. 1. l. 7. c. 27. q. 1. 1. Gloss. ad Cap. Statui-
mus, 16. q. 1. & ad Cap. Omnis Christianus, de
consecr. dist. 1. Hostien. in Rub. de Parochia.
& sum. tit. Parochi, §. In quibus. Lapis allegat.
§ 8. n. 1. & 7.

Minimè extat. Quia de oblationib. pro vt à
decimis, ac primitiis distinguitur, nullū inteni-
tur in iure decretū absolute imperās eas geri:
potius eiusmodi oblationes spontaneas esse de-
creuit Concil. Cabilonense sub Carolo Magno
c. 6. Ita D. Th. 2. 2. q. 86. a. 1. & ibi Caiet. Arag.
& alij. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 5. num. 2.
Azor.

COBAR
of Mor.
XXV. II.
E. IV

Azor. citat. Palao tom. 2. tr. 10. punct. 17. n. 2. Fagund. pr. 5. l. 4. c. 1. n. 6. & 14. Trull. l. 3. l. 2. c. 13. n. 2. & alij communiter.

277 Hanc mentem certam esse reor. Certam exillimo hanc esse sententiam, nempe omnes huiusmodi oblationes naturæ suæ, & per se de consilio esse, licet per accidens cadere sub præcepto possint, scilicet, si Ecclesia ad cultum divinum, sacrumque ministerium eis indigeat: aut si Parochus non habeat, unde victit: aut quando oblationes sunt vel promissionem, vel legato, vel ratione consuetudinis, aut præscriptionis debita. Porro textus pro contraria sententia adducti sunt intelligendi de oblationibus, quæ debita aliqua ex his, quas attigi, rationibus fuerint.

DVBIVM LXIV.

An si Parocho oblationibus ad commendam sustentationem egeat, absolute teneantur parochiani ex præcepto divino eas illi impertire?

278 Tenentur absolute.

Abolute, & sine vlla limitatione tenentur. Quia non debet Parochus ex alieno ministerio victum acquirere: infum enim est, ut qui altari deferunt de altario viuat: ergo, si Parochus indigeat, tenentur parochiani præcepto naturali, & divino eis oblationum subsidio succurrere. Sic absolute Rebuff. de decimis. l. 1. num. 24. Gloss. ad cap. Omnis, de consecr. dist. 1. Felin. ad cap. Veniens 1. colum. 2. de testibus.

279 Non tenentur absolute sed cum limitatione.

Non tenentur absolute, & sine limitatione, sed tunc solummodo ex præcepto naturali, ac divino obligantur, quando nullæ impertiuntur Ecclesiæ illi decimæ, & ipsi parochiani sufficienti pollent substantia, ut valeant Parochus egenti subuenire. Ita Suarius tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 5. num. 7. Palao tom. 2. tract. 10. punct. 17. num. 2. Couarrua. lib. 1. var. cap. 17. num. 3. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 3. dub. 13. num. 3. Barbof. de iure Eccles. lib. 3. cap. 23. num. 10. & 11. Sotus l. 9. de iust. quaest. 3. artic. 1. Gutierrez lib. 2. q. 9. Canon. cap. 23. num. 139.

280 Hoc teneo, & expono.

Hoc teneo, & expono. Tenentur quidem parochiani oblationum subsidio succurrere Parochus, non absolute, & sine limitatione; sed nisi alijs ipsi ita pauperes sint, ut non valeant sufficienter Parochus providere: hoc enim in casu Parochus aliunde sibi debet providere, ne parochianis onerosus existat: aut Episcopum consulere, ut hic mediis traditis à Tridentino sess. 24. cap. 3. vtatur. Imò licet parochiani sufficienti substantia polleant, non tenentur Parochus subuenire, si ipsi solvant decimas, ac primitias sufficientes ad Parochi sustentationem: hoc enim in casu etiam si Parochus indigeat, vel quia decimæ ad alios usus sunt applicatæ, vel in plura Beneficia diuisæ, &c. non tenentur parochianis oblationes exhibere.

DVBIVM LXVII.

An ubi viget consuetudo offerendi aliquid in die Dominica, aliisque festis debeat necessarium à parochianis observari, si inibi decima solvantur?

281 Observari necessarium non debet. Quia dñm decimæ sufficiunt ad Parochorum sustentationem, consuetudo offerendi alia quæque in Ecclesia debuit in suo principio esse spontanea, libera, & absque vlla obligatione ex Concilio Cabilonensi sub Carolo Magno cap. 6. At consuetudo circa ea, quæ sunt spontaneæ legis obligationem non inducunt, cum semper in offerentibus, seu donantibus animus se obligandi absit. Ergo consuetudo circa oblationes vim legis non inducit, & consequenter in conscientia non obligat. Sic Angel. verb. Oblatio, num. 1. Rosel. vers. 1. Sotus lib. 9. de iust. quaest. 6. art. 1. & Innocent. in ca. Ad Apostolicam, de simonia, ac Butrius ibi asserentes, non posse Episcopum fideles cogere, ut consuetas oblationes impertiant. Azor. p. 1. l. 7. c. 7. q. 11. hanc sententiam ait esse probabilem, quod Palao tom. 2. tr. 10. punct. 17. n. 3. & 4. contestatur.

282 Debet necessarium observari hæc consuetudo, si per tempus, ad præscribendum, necessaria fuerit continuata. Quia in Cap. Ad Apostolicam, de simon. laudata consuetudine aliquid in Ecclesia offerendi, pia ex deuotione fidelium introducta, præcipitur eas consuetudines observari. Non est permittendum, (ait textus) si delibus, ut has consuetudines laudabiles infringant, aut immutent, sed compescendi sunt, qui hoc tentauerint. At non posset Episcopus fideles compescere, cogereque ad oblationes gerendas, consuetudinis titulo, nisi consuetudo obligationem induceret. Ita D. Thom. 2. 2. quaest. 86. artic. 1. & omnes Thomistæ. Abbas, Hostiens. ad cap. Suam, & ad cap. Ad Apostolicam, de simon. Sylvest. v. Decima. q. 2. Couarruias l. 1. var. c. 17. n. 1. Palao citat. n. 4. Fagund. præcept. l. 4. c. 1. n. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 1. n. 4. addiciens, sufficere consuetudinem esse præscriptam per decem annorum spatium, ut vi eius populus ad oblationes offerendas teneatur. Gutierrez q. 9. Canon. libr. 1. cap. 21. n. 140. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 6. num. 34. Azorius vbi s. c. 38. qu. 12.

283 Ego quidem propter tot Doctorum auctoritatem assero probabiliorem esse secundam sententiam; nam si rationem perpendo, primæ planè hærendum putarem. Ut tamen mentem exponam, duplicem propositionem accipe. Optimè potest introduci, ut oblationes, quæ à principio spontaneæ fuere vim fideles obligandi habeant, ut eas ex necessitate persoluant. Quia optimè potest quis se ex necessitate obligare ad soluendum id, quod à principio libere obtulit: ergo, & qui ab initio quædam certis diebus obtulit spontè, potest se obligare ad offerendam ex necessitate. Igitur in hoc casu consuetudo vim legis habebit, & consequenter in conscientia ad offerendum illis dieb, obligabit. Si certo, aut verisimiliter contigerit oblationes

Seccio II. Dubia De Præcepto V. 167

tiones fieri solitas esse ex libertate inductas, & ex eadem continuatas, ac regentas tunc probabilis existimo, non teneri fideles eas persolvere, etiam si per multos annos ea fuerit consuetudo seruata. Et quomodo Pontifex in c. Ad apostolicam clarè videatur præcipere eiusmodi consuetudines obseruari, dum ait: *Enspias consuetudines præcipimus obseruari*: intelligendus tamen est, præcipere obseruari consuetudines has eo modo quo sunt introductæ, ita vt non in mutantur, nec variantur. Ex Lessio, & Azorio.

DVBIVM LXVIII.

An possit consuetudine introduci, vt in aliquo festo, v. gr. Purificationis immaculatæ Virginis, Clerici tribuant laicis cereos albos, vel quid simile?

284
Introduci non potest. Quia per huiusmodi consuetudinem Ecclesia laicis subici deberetur: quod est plusquam irrationale. Sic Syluest. verb. Decima, question. 7. Gutier. lib. 2. q. 99. Can. cap. 21. nu. 156. citans Menochium.

285
Potest introduci. Quia non est ex se, ac intrinsecè irrationabilis: Potest igitur præualere,

Antecedens probatur. Quia eandem alba illa non impenduntur ab Ecclesia laicis per modum oblationis, aut tributi, sed per modum cuiusdam liberalis donationis, vt illos ad deuotionem excitet: vnde per hoc Ecclesia laicis non subicitur, sed munus pie matris, spiritualisque Magistræ gerit. Ita Suar. to. 1. de Relig. c. 7. n. 5. citans Federicum Senens. consil. 155. Rosel. v. De ima Palao to. 2. tr. 10. pun. 17. n. 6. Troll. l. 1. Decal. c. 3. sub. 13. n. 10 Barbo. lib. 3. de iure Eccl. c. 23. n. 7. & alij.

Hanc sententiam probabiliorē esse reor. Et quidem, auctore Barbosa, de facto huiusmodi consuetudo in tota Italia est introducta; & in Hispania videmus, in festo Purificationis laicos oblationem cereorum ab Ecclesiasticis in Templo recipere. Caueant autem Clerici huiusmodi cereos benedictos ad secularium domos transmittere; sed iuxta laudabilem Ecclesiæ vsum in Templo populus eas recipere teneatur, vt censuit Sacra Congregatio negotiis Episcop. ac Regular. præposita in vna Foglinen. de anno 1581. Denique nullam esse poenam de iure impositam, sed imponendam, certum est. Nam qui negant oblationes ex testamento, aut donatione debitas, aut difficulter reddunt, excommunicari debent, & ab Ecclesia, quousque impertiant, excludi. c. Qui oblationes 13. q. ii. c. cap. sequen. Lege Azorium 10. l. 1. 7. c. 27. q. 17.

286
Hanc sententiam probabiliorē esse reor.

AD